حمک

بلوچی

سئے ماہی

ناصر آباد

فروری/مارچ/اپریل سنہ ۲۰۰۰ء

شپ کہ چار پاس انت گم چہار قسم ءَ گوں من انت

قسمے چہ یعقوبی میالاتاں زیات تر انت

قسمے چہ نوک سنجیں کڑّی ِسنداں تیز تر انت

قسمے چہ الماسی َپلک تراشاں نیش ترا نت

قسمے چہ گرانباریں گراباں سنگین تر انت

قسمے زاناں کہ گوںدگہ ہچ مرد ءَ نہ انت

ملّافاضل

چمگ
بلوچی

سئے ماہی

ناصرآباد ﴿سال — ۱﴾ ﴿تاک — ۱﴾

فروری/مارچ/اپریل ۲۰۰۰ء

نہاد	واگے	سالینہ
پاکستان	۲۰ کلدار	۸۰ کلدار
مسقط/عمان	۵۰۰/ ریال	۲ ریال
عرب امارات	۴ درھم	۱۶ درھم
بحرین	۵۰۰/ ریال	۲ ریال

ذرءُ نشان: چمگ سوسائیٹی ناصرآباد تربت کیچ مکران بلوچستان پوسٹ کوڈ 92900

چاپ ءُ شنگکار جان بلوچ ءَ احمد برادرس پرنٹرز ناظم آباد کراچی ءَ چاپ کت ءُ "چمگ" بلوچی ءِ کارگس ءَ شنگ کت

نبشتہ کارانی سیاھگاں گوں مئے تپاکی الم نہ انت

ادارہ جمہ

سچکان،دستونک

نظم،نثری نظم

شونگال

"چمگ" ءِ اولی تاک گوں شمئے نگاہاں ہم نیاد انت، ما وتی وس ءُ واک ءَ ایشی ءِ چن ءُ لانچ کنگ ءَ پہ وانوکاں ندر کنگ۔ پرے کار ءَ ما چینچو سوبین بوتگیں؟ پدر انت کہ چہ ایشی ءَ ھما وھد ءَ زانکار بوت کنیں کہ مئے وانوک مئے ردی ءُ شریاں نگد بکننت ءُ وتی گنجیں شور ءُ صلاھاں پما روان بکننت۔ مئے مستریں واھگ ھمیش انت کہ "چمگ" بلوچی زبان ءُ لبزانک ءِ دیمرھی ءِ ھاترا شیپ گراں بہ بیت ءُ بلوچی ءِ ڈن ءُ ڈگارانی لنٹاں نمب بکنت، پرے ھاترا ما ایشی ءَ را سے ماہ ءِ سرا چاپ ءُ شنگ کنگ ءِ ارادہ داشتگ ءَ مئے واھگ انت کہ اے چہ بلوچی ءِ دومی تاکاں جتا ءُ یک دگہ رنگ ءُ دروشمے ءَ وانوک ءِ دست ءَ بہ بیت، بزاں ایشی ءِ نکان کمپوزنگ، گٹ اپ ءُ چھپائی گوں نوکیں عہد ءِ جاور ءُ ڈاہ ءُ شوراں دپ بہ ورنت ءُ گوں نوکیں لبزانکی تجربہ، گوں نوکیں ھیال ءُ فکراں ایشی ءِ تاکاں برھدار بکنیں، تنکہ مئے لبزانک، دری لبزانکانی تہا بوؤکیں دیمرئی ءُ چہ نوکیں تجربھاں آژناگ بہ بیت، چہ اشاں نہ ایوکا پائدگ چست بکنت، بلکیں گوں آھاں مقابلہ کنگ ءِ تیاری ءُ ھم کت بکنت۔

پما بلوچی ءِ یک نبشتہ کارے درامد نہ انت، پرے ھاترا ما اے تاک ءَ را چہ ھرچ پیمیں سیاسی، ذاتی، گروہی، علاقائی ءُ اکیڈمک قید ءُ بنداں آزات کتہ۔ ھرچ ھما شاعر ءُ لبزانت کہ وتی زبان ءُ لبزانک ءِ ھاترا درد ءُ مارگ ءُ نیکیں واھگ داریت، آ الم ءَ چہ "چمگ" ءَ شمشکار نہ بیت۔

چہ ناصر آباد وڑیں پد منتگیں بازارے ءَ چشیں کارے گوں ھزار جنجالاں دیما کیت، ما لکھ منت ءَ گریں وتی مستر ءُ کماش ءَ واجہانی کہ روچ ءِ انگر تگیں برانزانی ساھت ءَ پما سارتیں ساھگ ءِ درور بوتگنت ءُ وتی ھما زبان دوستیں ورناھانی کہ آ اے گرانیں ساھت ءَ پما چو براتی کوپگ بوتگنت۔ اے مئے کلیں زبان دوستیں کماش ءُ ورناھانی جھدانی بروردِ انت ءُ مئے دلی ارمانے کہ وتی پد منتگیں زبان ءِ دیمرئی ءِ ھاترا چیزے نہ چیزے بکنیں، ھما زبان کہ ما آئی ءَ را پہ وتی زند ءِ تیوگیں آسراتاں سرجم کنگ ءِ ھاترا کار بندیں۔ گڑا اے مئے حق بیت کہ ما وقتی ماتی زبان ءِ دیمرئی ءُ آئی ءَ را اندگہ دومی دیما شمشکین زباناتی رم ءَ سرکنگ ءَ جھد ءُ باوستے بکنیں، پرچی کہ زبان انسان ءِ مستریں پجار انت، ما بلوچی ءِ کلیں نبشتہ کاراں توار پرجنیں ءُ دزبندی کنیں کہ آ وتی "چمگ" ءَ ھچبر بے ترانگ مہ بنت۔ چش مہ بیت کہ اے چو اندگہ دومی تاکانی پیا اوشت ءِ نادراہی ءِ آماچ بہ بیت ءُ ناامتی سر بہ کشیت۔

مئے راھشونی ءِ گرانیں بار شمئے سکیں کوپگانی میار انت۔

(شونکار)

مھمان اشونگال

بلوچی لبزانک ءِ دیمانہ روگ ءِ اے دگہ اڑاند ءَ مزنیں نیمونا ں چہ یکے چاپ ءُ شنگ درءُ وسیلہ ءُ آسراتانی کمبودی انت۔ اے وہدی ھمک ماہ دراؤکیں ماھتاکانی تہا بس ماھتاک بلوچی ءُ بلوچی لبزانک انت کہ انگت وت اش نہ گیگیں جاورانی ابید ھم زندگ داشتگ۔ ایشاں ابید آساپ اگاں چہ جوانیں ماھتاکے، بلے ڈکالی گورگندانی سبب ءَ برے ھست ءُ برے نیست انت۔

نوں اگاں پہ حق چارگ بہ بیت گڑا زانگ بیت کہ علم، زانش، سائنس، ٹکنولوجی ءُ لبزانک ءِ ھمک تک ءَ پشت کپتگیں بلوچی ئیں زبانے ءِ دیمرھی ءَ پہ دو، سہ ماھتاک ءُ ھشت، دہ کتاب بس نہ انت۔ بس بوھگ وَ دور ءِ ھبرے، اے آرت ءِ تہاواد ءِ کچ ءَ ھم نہ بنت۔ ھمشکہ جاورحال اے وڑانت کہ یک شمگ ءَ چاپ ءُ شنگ پڑ ءَ زبان ءِ کم گشادی انت ءُ دومی شمگا زیک ءِ دیم پہ دیم مروچی راجی سما ءُ قومی مارشتانی برکت ءُ بلوچی قلمکارانی کچ نہ ایوکا گیش بوتگ بلکیں ھمر وچ گیش بوھان انت۔ پدرائیں ھبرے کہ مئے ھستیں دو، سہ ماھتاکانی تہا اے کلیں قلمکارانی سساسراچ چاپ بوت نہ کننت۔ ایشی ءِ سبب ایش انت کہ یکے وَ ایشانی جند سک باز انت، دومی پالیسی لاچاری ءِ نیمون ءَ ماھتاک گیشتر سینئر ءُ نامداریں شاعر ءُ قلمکارانی تخلیق آں چاپ کننت۔

بلے ھبر پاد کیت کہ اے نابروبری تاں کدجاری بیت۔ نوکیں قلم کار تانکہ ڈالچار کنگ بنت، اے اگاں دیما آرگ ءُ پروموٹ کنگ نہ بوتنت، گڑا لبزانک اوشت یا Discontinuaty ءِ آماچ بیت۔ چیا کہ لبزانک ءِ تہار وایات ءُ رجحانات ءِ تسلسل ءُ تاریخ ءِ زمانی تواتر الم انت ءُ اے ھماوہدی بوت کنت کہ تخلیق کارانی سئیں نسل، بزاں کماشیں، نیامجیں ءُ نوک باھندیں نسل Anachron m بزاں ردزمانی ءِ بدل ءُ Simultaniously بزاں یکیں زمان ءُ گوں یک دومی ءِ ھمراہداری ءُ گام جنان بہ بنت۔

مسئلہ ایش انت کہ بلوچی لبزانک ءُ عنقا، سید، گل خان، عطا، کریم ءُ مراد ساحر پداودی نہ بنت۔ آہانی جاہ ھورک انت۔ ھمے پیم احمد زھیر، صدیق آزات، اکبر بارکزھی، ظفر، ملا، بیدار، پرواز، قاضی، شوھاز، منیر ءُ ہگل ءُ زندآپ نوار تگ۔ اے ھم وتی بار یگ ءُ لڈنت ءُ روَنت۔ ایشانی جاہ ھم آسر ھورک بیت۔ بچار ءُ فکر کنگ ءِ ھبر ایش انت کہ دانکہ مئے نوکیں قلم کار گوں وتی کماشیں سساسراچاں ھمگام ءُ ھمراہ نہ بنت، آ چتور آھانی جاہ ءَ گپت کننت۔۔

ھمے سبب انت کہ ھر دیں ھالے شنگ بیت کہ پلاں دمگ ءِ ورناہاں تاکبندے کشگاانت تہ منی دل سک بازوش بیت۔ چیا کہ من زاناں نا تجربہ کاری ءِ ابید ھم نوکیں تاکبند نہ ایوکا بازیں نوک باھندیں قلم کارانی تخلیقاں چاپ کننت، بلکیں ایشی ءِ برکت ءَ انگت دگہ نوکیں قلمکارودی بنت۔

اے ڈول وہدے ورنائیں قلم کار رفیق عاجز ءِ کاگد ءَ منا اے وشیں ھال سر کت کہ ناصر آباد ءِ ورناہاں :

''زبان ءِ دیمرھی ءِ حاترا یک تاکے ءِ شنگ کنگ ءِ الیں ءُ راستیں ارادہ کتہ۔۔۔''

ءَ من سک وش حال بوتاں۔ ہمشکا پہ ھمے "المین ءِ راستیں ارادہ ءَ" من ناصر آباد ءِ زبان دوستیں ورناہاں مرادبات دیاں، وھد ءِ یک مزنیں لوٹے مارتگ ءَ ھمے لوٹ پیلہ کنگ ءَ یک مزنیں گامے چست کنگ ءِ ارادہ کنگ۔ منی دعا انت کہ ورناوتی ارادہ ءَ سوبین بہ بنت، آہانی تاکبندگوں آب ءُ تاب ءَ چاپ بہ بیت ءُ تاں دیر بہ مانیت۔

بلوچی بہ سبزیت ءُ بہ سبزات بلوچستان!

محمد بیگ بیگل

ا جنوری ۲۰۰۰ءِ

بے کاریں شعر چہ وتی گشوک ءَ پیسر مریت ءُ
شریں شعر، شاعرءِ مرگ ءَ پد ھم ابدماں بیت
(یک   دانائے)

رائلٹی ءِ ادا سسٹم نیست

نیکہ ٹی وی ءُ ریڈیو وڑیں جاگہے ءَ استیں اے چیز......

بلوچی ءِ تہا منی پسندیدہیں گشندہ واجہ نور خان ءِ جند انت، واجہ نور محمد نورل منی پیر بھائی انت۔ نور خان بزنجو

واجہ نور خان بزنجو ءَ ماں پسنی ءَ میر غلام سرور بزنجو ءِ لوگ ءَ وتی چم پچ کتگ انت۔ بلوچستان یونیورسٹی کوئٹہ ءَ شعبہ ءَ ھسٹری ءِ مکتبی یے۔ واجہ موسیقی ءِ دنیا ءَ نوکیں نامے بلے اے کسانیں وھد ءَ واجہ ءَ وتی جہد ءُ جفاھانی برکت ءَ مزنیں نام ءُ توارے کش اتگ۔ واجہ ءِ نگرہیں آواز ءُ جتائیں انداز ءَ بلوچی موسیقی ءَ را نوکیں نام ءُ رنگے بکشاتگ۔ واجہ ءِ گوشدار و کانی ھلکہ باز پراہ ءُ وسیع انت بلے اے مزن نامی ءَ واجہ ءِ شان ءِ تہا بزرگ ءُ بالائی نیاؤرتگ............ ھمے ذوتاں ماپسنی ءَ پہ چمگ ءِ ھاترا گوں واجہ ءَ گند ءُ نندے کت۔ ماواجہ ءِ منت واریں کہ آئی ءَ گوں پچیں دلے مارا پہ چمگ ءَ جوانیں دانگ ندر کت۔ ھر جستے کہ ما آئی ءَ را کت ءَ ھر پسہ یے کہ آئی ءَ دات، ما آھاں چمگ ءِ پلیں وانوکانی میار کنگائیں۔ (چمگ)

چمگ ﴾ واجہ نور خان بزنجو ترا گشندھی ءِ ھب ءُ واھگ چتور بوتگ؟

پسہ ﴾ درستاں چہ پیش من شمے منت ءَ گراں کہ ما آجاگہ ءَ نیاں کہ شمارا آمقام ءَ دیگات۔ ایشکس دوریں ھندے جگ، گند ءُ نند ءَ شمئے منت واریں، شما اے تاک ءِ کشگ ءِ جہد کتگ اللہ شمے نیکیں ارادھاں سوبین بہ کنت، چش انت کہ واجہ رفیق عاجز، موسیقی چو نائی ءَ ھر انسان ءِ تہا است، پرچہ کہ موسیقی ءِ مستریں چیز، لے اِنت۔ زندگی ءِ دار ءُ مدار لے ءِ سر ءَ انت۔ انچو کہ دل انت، دل ءِ حرکت رِدھم گشگ بیت، ردھم لے انت۔ تہ مطلب ایش انت کہ نیچرلی بزاں قدرتی یک چیزے است آ انسان ءِ تہامان انت۔ تہ انچیں ماحولے بوتگ۔ ماراچہ سینئر یں دگہ بازیں فنکار بوتگ انت۔ آھانی تہا شاعر ھم گون انت کہ آھاں موسیقی ءَ گوں مزنیں سیادی یے ہیتگ۔ توامیں بلوچی گشندہانی تہا واجہ عزیز بلوچ ءِ آواز باریں چون انت؟ بلے آوہد ءَ وشیں وشیں دُھن ءَ لیلڑی آں گوں واجہ ءِ کیسٹ اھتگ انت۔ ہدات ءِ "کائے کندان ءَ لیلڑی آں لا" "لاڑو" دگہ بازیں چریشی ءَ من باز متاثر بوتگاں ھمے حوالہ ءَ آئی ءِ ھر چ کیسٹے دراھتگ، من دوازدہیں گانا وتی کاپی ءِ تہا نبشتہ کتگ انت ءُ پروگراماں نشتگاں کہ مارا دو گانا کسے بہ پرمائیت، مئے دل ھم وش بیت، آھاں ھم سوابے رسیت (کسانیں نچکند گے) تہ آہستہ آہستہ من استاد اعجاز ءِ باز منت واراں ءُ اللہ آئی ءَ مزنیں عمرے بہ دنت۔ واجہ ءَ شاگردانی ھلکہ ءِ تہا منازرت۔ رسول بخش فرید ھم اے دوران ءَ مئے ھمراہ ات۔ ماواجہ استاد اعجاز ءِ گور ءَ بنیادی موسیقی، شوق ءِ حوالہ ءَ بُن گیج کت۔ میزان میزان ءَ دیما گام جنان اتیں۔ منی ھیال ءَ مایکیں کچ ءَ اوشتاتگیں، بلے شمارا اھمیت دئیگ ءَ ئے کہ ما دیما شمگیں۔ (نچکند)

چمگ ﴾ تو کجام عمر ءَ موسیقی بندات کتگ؟

پسہ ﴾ کساس ۸۶ ءَ من میٹرک کنگا توں۔ ظاھر انت شانزدہ سال منی عمر بوتگ ءُ مرچی ۲۰۰۰ ءَ انت۔

چمگ ﴾ تو موسیقی سبق چہ کئے ءَ در برتگ؟

پسہ ﴾ انچو کہ من ساری ءَ گشگا اتاں کہ من استاد اعجاز علی ءِ کِر ءَ اتاں، چیزے مدت ءَ واجہ ءَ منا باز منت کت، چیزے منی

وتی شوق ءِ دلگوش، ایشانی یکجاھی ءَ چیزے من واجہ ءِ کر ءَ دربرت ءُ پدا ۸۶ءِ واتگ ءِ ھاترا کراچی ءَ شتاں۔ اودءَ استاد محمد عمر بلوچ ءِ کلب ءَ سنگت بدر، نور ءُ سعید پیر داد ءِ گشگ ءِ پد ءَ استاد ءَ منا شاگر دانی ھلکہ ءَ قبول کت، چوناہا بنیادی بازیں چیز است انت کہ استاد ءِ شاگردی ءِ تہا سوگات زانگ بنت۔ چو کہ ھار ءِ گورا دئیگ ءُ مٹھائی بھر کنگ ءَ پد منا یک بنیادی سبق یے دات یے۔ دو سال ءَ استاد عمر ءِ گورا ھرچی کہ منی ھماذھن ءِ کنٹرول کنگ ءِ حدات، تاں ھماحدءَ ماچیزے پہ وتا زرتگ۔

چمگ﴾ اے کار ءَ ترا گیشتر دلبڈی کئے ءَ داتگ؟

پسو﴾ اے پڑ ءَ خاندان ءِ تہا منی مستریں برات یار جان ءَ (بلکیں وہدے گوں شما ملاقات بوتگ) گیشتر منی دلبڈی کتگ، موسیقی ءِ پڑ ءَ گیشتر واجہ محمد عمر بلوچ ءَ ابید منی سنگت ءُ دوستاں منیر مومن ءَ منی گوشدار وکانی دلبڈی ھم ھوار انت۔

چمگ﴾ موسیقی ءِ جند ءِ بارہ ءَ تو چے گشے؟

پسہ﴾ موسیقی پہ زندگی ءَ لازمی انت، من ھمے گشاں۔

چمگ﴾ بلوچی موسیقی ءِ آکبت چی انت؟

پسہ﴾ اے بازوشیں سوالے، بلوچی موسیقی ءِ بابت ءَ گپ جنگ منی وڑیں طالبے ءِ واستہ باز مزنیں جیڑھے، مزنیں کسے، بلے نوں کہ تو سوال کتگ چیزے بائدیں بجشاں باریں تئی جواب بنت یانہ بنت بلے (بچکند گے) بلوچی موسیقی ءِ آکبت کہ چوا ے رنگ ءَ کہ مرچی گند گا آھگا انت آبلوچی موسیقی ءِ کہ تو گپ کتگ، تہ بلوچی موسیقی کلاسیکل موسیقی انت، آ وَ چٹ کم بوھان انت، گندگ ءَ انچو بوھگا انت چش کہ سبزل سامی ءِ تہا انچیں چیز است انت کہ آوتی آواز ءِ ھما کوالٹی ءِ انداز ءَ گوں وتی زہیر وکاں انچو گشیت، چوناھا آئی ءَ را بے تعلیمی ءِ جنگ تاھم استادانی گورا چشیں چیزے نیست۔ گپ ایش انت کہ اکیڈمی نیست، اکیڈمی بہ بوتیں بلوچی ءِ آکبت ءَ را یک ساھگے بلکیں بہ رستیں تہ بلوچی ءِ شاعر ءِ از مگر ءُ فنکاراں آکبت نیست، ظاھر انت موسیقی ءَ را باریں چو نیں آکتے بیت۔

چمگ﴾ بلوچی ءِ موسیقی ءِ تہا تئی پسندیدہ گشندہ کئے انت؟

پسہ﴾ بلوچی ءِ گشندہ باز جوانیں بوتگ انت، آھاں وتی دور جت، انچو گندگ ءَ پیداک انت کہ کس محنت کنگا نہ انت۔ تری اولی مردم من ہماں بلے تو گشتگ کہ من چہ کئے ءَ متاثراں یا منی پسندیدہ گشندہ کئے انت؟ تہ بلوچی ءِ تہا منی پسندیدہیں گشندہ واجہ نور خان ءِ جند انت (بچکند گے) ظاھر انت کہ وتا راوت دوست داراں، اے گپ ءَ کسے ھم بد مبارت کہ دل ءَ پہ واجہ ءَ بدی نیست ءُ ھر کس وتا راوت دوست داشت کنت۔ وتی گوشدار گ گوں وتا دوستی یے۔ من اے ھم گشت کناں کہ فیض محمد بلوچ منی پسندیدہ گشندہ انت۔ پرچی کہ آئی ءَ ھر وہد ءَ کہ دل لوٹیت گوشداراں، آئی ءِ آواز ءِ مناسک طلب بیت، چوناہا نصیر بلوچ ھم وش گشیت ءُ واجہ عارف بلوچ ءِ ھم وشیں آوازے، واجہ نور محمد نورل منی پیر بھائی انت۔ پیر بھائی ءِ مطلب ایش انت کہ مادوئیناں یکیں استاد ءِ کرّ ءَ موسیقی ءِ علم دربرتگ ءُ حکیم بلوچ ھم وشیں آوازے دار × یت ءُ بلوچی ءِ تو اگاں گپ ءُ گشگا ئے گڑا آواز سبزل ءِ سک وش انت ءُ منا باز دوست بیت۔

چمگ﴾ تو ناکو فیض محمد ءُ مرید بلیدی ءِ لہتیں سوت نوکیں تہر ءَ دروشماں دیما

آ ور تگنت تو چہ ایشاں چینکس متاثرءُ اثر منتئے؟

پسہ ﴾ من سک باز متاثراں، بلے ہندات ءَ مناواجہ عزیز ءِ آواز ءَ سک باز متاثر کت، پر چہ کہ واجہ عزیز ءَ رانا کو فیض ءَ متاثر کتگ، اے حوالہ ءَ ظاہر بیت کہ منا ھم نا کو فیض ءَ متاثر کتگ۔ واجہ مرید بلیدی ءِ وتی یک منفرد دیں ءَ جتائیں مزاج ءِ آوازے بوتگ، اے وڑیں آواز باریں داں کرناں پیدا ک بنت یانہ بنت۔

چمگ ﴾ تئی گوشدار و کانی ملکہ باز وسیع انت، وہدے تو اسٹیج ءَ روئے چے مارئے؟

پسہ ﴾ اللہ ءِ مہربانی انت، یک ھے بیت، یک واھگے بیت کہ یکے ءَ را من چیزے گال ءَ پر ہند گشگاؤں، دیم ءِ نند و کیں آڈیئنس یا اشکنوک گوں دلگوش بداریت تہ ظاھر انت چاپ دودست ءَ توار کنت، یکے گوشداریت دومی شر گشیت۔ ھمک کس کہ دیوان ءَ نشتگ آ گوشدار و کے بلے ھر گشندہ ءِ چیزے جتائیں ءَ سرپد یں گوشدار وک بنت، ھے وڑیں سرپد ءَ اور یجنل اشکنو کانی دیما ازم گروتی ازم ءِ درانگاز کنگ ءَ شر ماریت۔

چمگ ﴾ اے کیسٹاں کہ شما وڑ وڑیں پروڈکشناں چہ ریکاٹ کنائیں نے شمارا ایشانی مز چے رسیت؟

پسہ ﴾ مز؟ (بچکند گے) ھاک نہ رسیت، مز ءِ سسٹم نیست۔ اے سوال یک رندے واجہ وسعت اللہ خان کہ بی بی سی ءِ جہنگیر انت، یک وہدے ترءُ تاب ءَ اہنگ ات، آئی ءَ ھم اے جست کتگ ات۔ رائلٹی ءِ ادا سسٹم نیست بیکہ ٹی وی ءَ ریڈیو وڑیں جاگھے ءَ استیں اے چیز۔۔۔

چمگ ﴾ تو اے ازم کہ بندات کتگ گشے منے گشندہانی نیام ءَ نزیکی یے اتکگ تو چے گشئے اے بابت ءَ؟

پسہ ﴾ من گشاں اے چیز بر قرار بہ بیت ءَ درست یکجاہ بہ بنت، بلے یکجاہ بوھگ ءَ کس تیار نہ انت۔

چمگ ﴾ اے درگت ءَ تو چینکس جہد ءُ کوشست کتگ؟

پسہ : کوشست ھمیش انت، بازانچیں مردم بوتگ انت کہ کوشست کتگ ءِ ما دور بہ باں، بلے ماوت وتا اے واستا ھم ھور کنائینگ، چیزے راستی بوتگنت آھاناں دیما ایر کتگ ءَ چارتگ باز مردم مختلفیں گپ جنت، منی کرءَ کاینت عارف ءِ بارہ ءَ گپ کننت ءَ عارف کرءَ منی بار واگشنت۔ اے وڑا ما یکے دومی چے کناں ءَ ما گشیں دراہ یک فکرے بہ داراں، یکے دومی ءِ واستہ شریں ءَ نیکیں واھگ بداراں، اے نہ انت کہ ترا ملاقات کنت، گند ءَ نند کنت، گوں کندگ ءَ شاد، بلے آئی ءِ دل ءِ دگہ بنت ءَ ظاھری دگہ، بائد انت اے وڑ مہ بیت۔ ماراھر وہد ءَ بلوچ قوم گوشداریت آ کہ گوشدارگ ءَ یلہ دئینت، ھمد اچہ وزن کپیت، گشندہی ھلاس بیت، بیت کنت گوشداروک ھلاس بیت۔

چمگ ﴾ اسٹیج ءَ وتی ازم ءِ پیشدارگ ءِ وہد ءَ تئی دیما چتوریں ازءُ جنجال اتکگ؟

پسہ ﴾ (گوں بچکندے ءَ) جیڑہ تقریباً خاصیں دیمانہ یتگ، اگاں گپ بہ جنئے شر نہ انت، بازیں مسئلہ یے دیما اتکگ، شریں ءَ گندگیں ھم دیما اتکگ، منئے بلوچانی تہا دگہ مار لباریں گوشدارنت یانہ دارنت بلے بلوچ بائد انت گوش بہ دارنت پر چہ کہ بلوچ ھم استنت بلے گوش نہ دارنت، مختلفیں مسئلہ دیما اتکگ انت سنگتاں گیشینگ انت، ھمیشاں کہ پیدا کتگ انت ھمیشاں اول وت ٹاھینگ انت، بلے باز مسئلہ

حل نہ انت انگت، موسیقی ءِ وتی لہتیں مسلہ است انت کہ سازندہ پورہ نہ انت، اسپیکر ءِ ھر اہلی انت، فنکار ستر فنکاری بکنت بلے آہچ کنگ ءَ نہ انت، آپ ءِ سر الکیر کشگا انت، مطلب ھمیش بیت کہ مستریں مسئلہ میکسر ءِ ٹیکنیکل ھر اہلی انت، دگہ باز مسئلہ است انت کہ گانا ءِ دوران ءَ مثلاً کسے دلگوش مہ بیت، دو وت مال و تاگپ ءَ بہ بیت، دوپتائی بکنت یا بوت کنت مارا گوشدار گ ءَ بہ بنت بلے اے وڑ ءَ گشندہ ءِ ذہن اوں منتشر بیت، اے بس یک مسئلہ یے، دگہ مسئلہ ایش انت۔۔۔۔۔۔ (پکنند گے)

چمگ ﴾ ترا پروگرامانی ھاترا کجا داں کجا لوٹائینگ بوتگ ؟

پسہ ﴾ پروگرامانی ھاترا من باز جاگہاں شتگاں، یک دو رند عمان، امارات ءَ ایران ءَ پروگرام کتگ۔

چمگ ﴾ تو وتی علم ءُ ھنر کسے ءَ ٹرانسفر کتگ؟

پسہ ﴾ من وت ہلی ٹرانسفرے اوں، (گوں مزنیں ہیبے ءَ) چونائی ءَ تاں ایشہ من وت موسیقی ءِ طالبے اوں، اے جہلیں زر ءَ ھمینچو دیمار وان ءَ جہل بیان انت۔ چیزے من زاناں من ٹرانسفر کنگ، اینچو خیر اناں بلے پدا ھم مناوتی کستریں برات اختر ءِ سر ءَ اوست انت اگاں محنت بکنت، اے عمل ءِ رضا من چہ استاد محمد عمر ءَ گپتگ نوں اے عمل کنگ۔ چیا کہ من پیسرا ھم گپ جت کہ من وت یک طالبے اوں، شاگردے اوں، شاگرد چوں دگہ شاگرد داریت۔ ھے ھاترا من چہ استاد ءَ اجازت گپتگ کہ من اے وڑیں عملے کنگایاں، تو چے گشئے ؟ استاد ءِ آشیرواد ءَ اجازت ءَ چہ اے عمل من کتگ ءَ محمد سد ھیر بلوچ است انت، آئی ءَ راھم من یک یا دو سہ سبق داتگ یا نہ داتگ بلے من ہند یک دست ءَ بستگ، بزاں آمنی شاگردی ءِ حلقہ ءَ شمار بیت۔

چمگ ﴾ تو گیشتر کجام شاعر ءِ شعر گشتگ انت؟

پسہ ﴾ منی ھیال ءَ من گیشتر شعر واجہ مبارک قاضی ءِ گشتگ انت۔

چمگ ﴾ تئی گشتگیں پسندیدہ سوت کجام انت؟

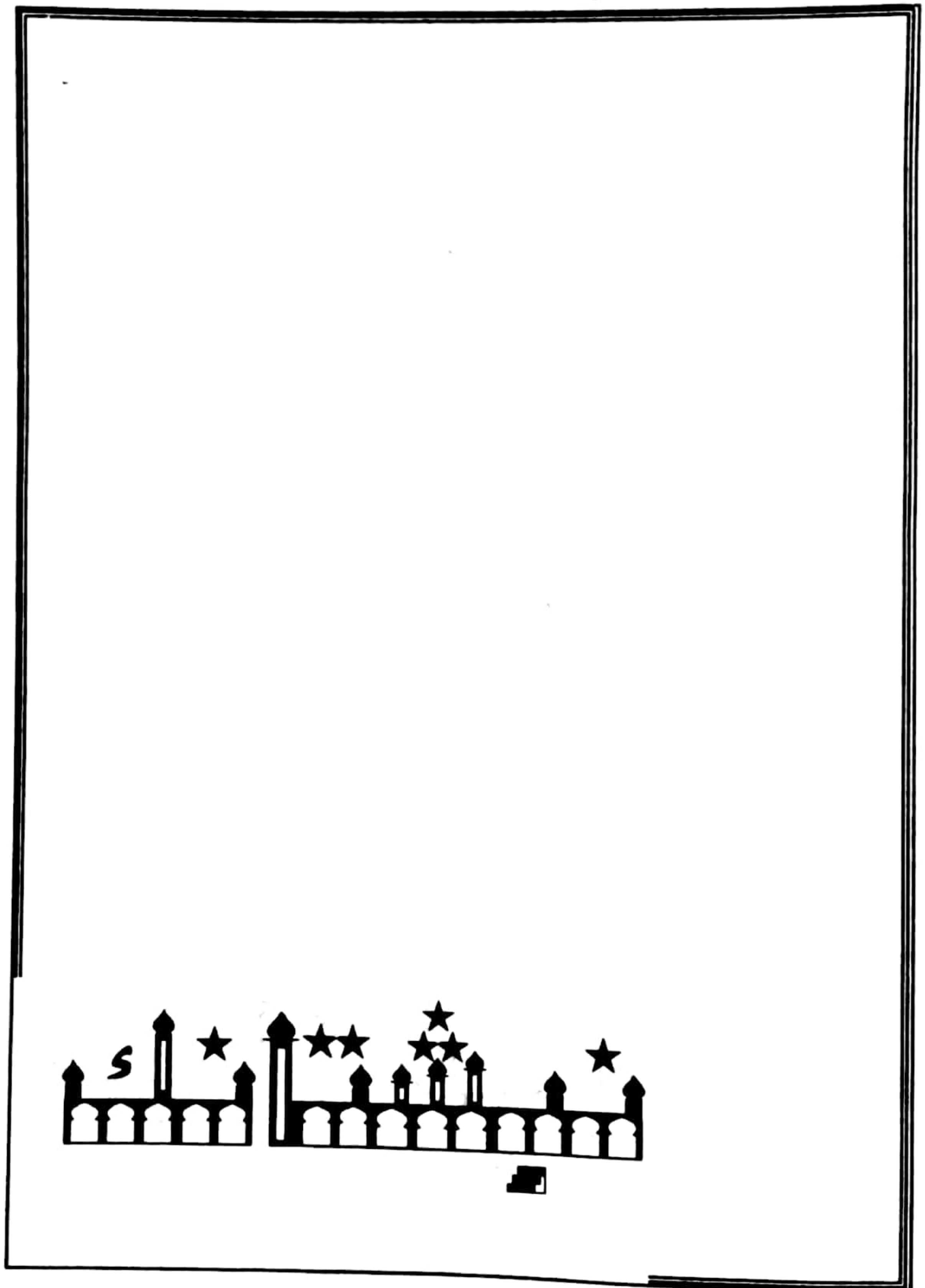
پسہ ﴾ وتی گشتگیں منا دراہ پسند بنت، بلے منا مبارک قاضی ءِ یک شعرے "اگاں تو چہ من دلگران ئے" پسند انت، ھے گوشدار وکاں ھم پسند انت۔

چمگ ﴾ واجہ ! نوکیں گشندہ کہ است انت تو ایشاں چے سرءُ سوج کنگ لوٹئے ؟

پسہ ﴾ اگاں آ بلوٹنت دیما بیا انت تہ محنت بکننت استادانی کرّ ءَ بروت، علم ءَ دربہ بر نت، محنت اے کار ءِ تہا المی انت، کسے ءَ چہ متاثر بنت، آوت وَ است انت، بلے وتی جند ءِ انفرادی آواز ءَ پیشدار گ ءِ کوشست ءَ بکننت ءَ دگر ءِ نقل کنگ ءِ کوشست مکننت، متاثر بوھگ دگہ گپے، محنت بکن انت، ھمینچو شیوہ کنئے، ھمینچو میوہ رسیت۔

چمگ ﴾ استاد تو "چمگ" ءِ بارو ا مارا چے سرءُ سوج کت کنئے ؟

پسہ ﴾ مبارک قاضی ءِ کرءَ نند گ ءَ پسنی ءَ تہا موجود بوھگ پماءَ شاد گہ کمک یے، من اے بارو اا عکس زانتے نہ داراں، منی دعا انت کہ اللہ شمارا سوبیں بکنت۔ شما وتی منزل ءَ سربات ئے .... شے منت واراں۔

وھدے کہ ازم ءِ گپ کیت ، ھر ازمکار ءِ وتی تجربہ ءِ، کہ ماں آئی ءَ گشگ بیت ۔” اے کلیں جہاں تہی دست رس ءَ انت تو وتی دنیا ءَ وت بساچ تروی تئی باطن ءِ دنیا ببیت کہ ظاھروی.....“۔

(نومالینڈ)

قاضی

مراد بخش مہر

ھر کجا کہ بلوچی لبزانک ءِ ھبر بہ بیت ماراں بلوچی لبزانک ءِ تہا بے شماریں لال ءُ یاقوت چوماہ ءِ رژن ءُ زیب دار گندگا کاینت، بلوچی لبزانک چہ اے وڑیں ھزانگ ءَ پُر انت۔

بلوچی لبزانک ءَ پہ وتا بازیں ناموری کتگ، چوش کہ ملا بوھیر، ملا نور محمد، ملا فاضل، ملا قاسم، جام درک ءُ گل خان نصیر، سید ھاشمی، کریم دشتی، عطا شاد، مراد ساحر ءُ دگہ بازینے، کہ ھر یکے وتی مٹ ءُ دروروت انت۔

ھر وہد کہ بلوچی لبزانک چارگ بہ بیت لبزانک ءِ تاریخ چارگ بہ بیت تہ مئے لبزانک دنیاءِ اندگہ لبزانکاں چہ ہچ کمتر ءُ پشت ءَ نہ انت۔ چیاکہ مئے کواس ءُ زانتکاریں شاعر ءُ ادیباں ھر وہد وتی ماتیں زبان ءِ دیمابرگ ءِ ھاترا جہد ءُ کوشست کتگ ءُ بلوچی لبزانک ءَ را ایک شریں مقام ءُ شرپے داتگ ءُ دنیاءِ دیما پجار کتگ۔

آدگہ شاعر ءُ ادیبانی وڑا مئے لبزانک ءِ تہا تنے وہدی قاضی ءِ وڑیں واجکار موجود انت، اے مئے لبزانک ءِ وش بہتی انت کہ مئے لبزانک بلکیں مئے عہد ءَ را قاضی ءِ ڈیمیں کواس ءُ زانتکار دست کپتگ۔

واجہ مبارک قاضی مئے دور ءِ ترپوکیں استارے، بلوچی لبزانک ءِ ھر تک ءُ پہنات ءَ چاریں مارا قاضی گندگا کیت۔ قاضی ءَ ھر دور ءُ وتی ماتیں زبان گوں وتی ادبی صلاحیتاں زندگ داشتگ۔ قاضی ءَ آشوبی سوت ھم شریں وڑے ءَ گشتگ ءُ پہ مرچیگیں دور ءِ ھر تک ءُ پہناتانی سرءَ قاضی ءَ وتی تخلیقی ھنر ھم چہ کس ءَ چیر نہ داتگ انت، شاعری ءِ رنگ ءُ پدرتگ انت، قاضی ءَ مہگونگانی حسن ءِ ستا قدرت ءِ کمال ھم ساتگ انت ءُ یک جوانیں وڑے ءَ لبز کماتگ ءُ غزل گشتگ۔

ھمیشہ گشنت کہ قاضی ھر دور ءِ شاعر انت، قاضی ءِ جیگ ءَ مئے زبان ءُ دگہ ھم بازیں نامیں شاعر بوتگ انت، بلے چہ ھمایاں ھم بازینے وہد ءَ گار بیتگ، بزاں آہانی تخلیقی صلاحیت مہلوک ءِ دیما کم انت، بلکیں قاضی انت کہ تنے وہدی وتارا یکیں وڑا داشتگ یے۔۔۔ ءَ پہ وتی اشکنوکاں ھر روچ نوکیں دور ءِ نوکیں لچہ ءُ غزل نوکیں دروشمے ءَ کمائیت ءُ پیشدار یت۔

اپسوز ءِ ھبر انت کہ مئے قوم وتی شاعر ءُ ادیباں ایرجنت ءُ زندگی ءَ آھاں آقدر ءُ قیمت نہ رسیت کہ آھانی حق انت۔۔۔ وہدے چہ جہان ءَ لڈنت گڑا اے بے رحمیں قوم یات کنت کہ اے ھم جوانیں قلمکارے بیتگ، بلے بے پائدگ۔ بائد انت کہ مامردگ پرست مہ بیں، ھر کس ءُ زندھاتی ھما عزت ءُ شرپ ءَ بہ دئیں۔ منی گشگ ءِ لیکہ ایش انت کہ ماوتی شاعر ءُ ادیبانی عزت ءَ بکنیں آھاں دلبڈی بہ دئیں تانکہ آنوکیں تخلیق بکننت۔

منی ھیال ءَ قاضی یک نمیرانیں نامے۔۔۔! تاں بلوچی زبان ءُ ادب دنیاءَ مانیت قاضی زندگ انت۔

ادا زندگی ھزابے کہ دلانی درد قاضی
پہ ادار کے نہ مارنت وتی شاعرانی ھال ءَ

کسمانک ءِ بندات

دوست محمد رئیس

کسمانک ءِ توسیپ ءَ ساری منی ھیال انت اے بیان کنگ بہ بیت کہ کسمانک ءِ بندات چہ پیم بوت۔
انسان ءَ چہ وتی پیدائش ءَ اے واھگ قدرت ءِ ہمگار سنگ کہ آوتی جذبہ ءَ جوشاں کجام پیا ظاھر بکنت۔ سروک چہ وتی گشتانک ءَ مولوی صاحب چہ وتی خطبہ ءَ، سازگر چہ وتی زیمل ءَ چاپی چہ وتی ناچ ءَ غزل جنوک چہ وتی غزل ءَ ءَ بازی گر چہ وتی بازی ءَ چہ وتی گیشیں وسیں مدّ ءَ وتی داتیں لڑاں پیش دارگ ءَ ودی کنگ ءِ کوشش ءَ کنت۔ اگاں گوم ءَ انداز جتا جتا انت، اے دگہ ھبرے۔ حرکت ءَ زبان ظاھر کنگ ھر دکانی کار ءَ دنت، ھمے پیا من کسمانک ءِ بندات (ORIGIN) ءِ کشک ءَ گوں انسان ءِ فطرت ءَ ھواری ءَ گنداں۔ حقیقت ءَ کسمانک ءِ اول سراں دگر مردمانی کردارانی پیشدارگ بوتہ وبس، بلے ہر چند ءَ کہ وہد گوزاں بوت ڈرامہ ءِ راہ ءَ کشک گیش ات۔ قانون ءَ راہ بنداں چاریں ہمگا ڈرامہ ءَ راپتات ءَ انوں یک فنکارانہ ڈرامہ بیے واسطہ ضروری انت کہ دستوری ءَ رواجی قانون ءَ پد وہداں شر کنوکاں تامیتگ انت آہانی پابندی کنگ ببیت۔

شرگداری کنوکاں کسمانک ءِ توسیپ، وہدو وہدا جتا جتایں پیم ءَ کتہ مثلاً فرانسیسی این کیمبل(Francis annekemble) کسمانک ءِ اے پیم توصیف کتہ "اے آدینک کہ ایشی ءِ تہا ملبدی ءِ شری ءَ خولی ءَ جوانی ءَ گنداں"

کسمانک ءِ دگہ زانکاریں سیسرو(cicero) وتی توصیف ءِ تہا اے پیم گشیت "کسمانک زند ءِ نقل انت، دستور ءَ رواج ءِ آدینک ءَ راستی ءِ عکس انت"

بلے راست ءِ ھمیش انت کہ ڈرامہ وتی معنا ءَ انچو جہل ءَ وتی گنجائش ءَ انچو پراہ انت ماخواہ کسمانک چہ پیا توسیپ بکنیں گوں ایشی ءِ اصلی ئیں مطلب ءَ راست راست طور ءَ ہمگا بائدانت کہ اے لبز تاہ تاہ کنگ بیت۔ ڈرامہ چہ یک یونانی لبزے ءَ دراتکہ۔ آئی ءِ معنی انت "کار کنگ" چرے معنی ءَ درست ھمے گپ ءَ فہم انت کہ اے کار ءِ ذریعہ ءَ پیش دارگ ءِ ھنر انت، پہ آسانی ءَ کسمانک ءِ توسیپ اے پیا کنگ بیت۔

"ڈرامہ نثر یا نظم ءِ کتاب انت کہ گوں کار ءَ جنک انت۔ اے زندیا کردار ءِ پیشدارگ ءَ ارادہ داریت۔ یا قصیئے ءَ عام طور ءَ گپ ءَ تال ءَ بیان، گڈی ءَ اے دتار اھاپد ءَ رندان بارت ءَ سر کنت، کہ چمے پد ءَ رندانی ڈیکی ءِ سر اڈرامہ ءِ بنگیج بوتگ"۔

ڈرامہ اے پیا ھم فہمگ بیت "اے ھالاتانی یک ردے پیشداریت۔ ایشی ءِ تہالیب ءِ یک (Unity) ءُ دیم ءِ روگ بیت۔ گڈی ءَ اے خطرناکیں واقعہ یا وتی خلاصی ءَ پیلوی ءَ رسیت" ھمے پیا ڈرامہ یک ازمے ءِ معنادنت۔ ایشی ءِ ذریعہ ءَ ھیالات ءَ زندگی ءَ پہ ھنر مندی طور ءَ پیشدارگ بیت۔ اے چہ انسان ءِ زبان ءَ انسان ءِ لڑاں ودی کنت۔ وھدیکہ یک ڈرامہ بیے انسان ءِ فطرت ءِ نقل ءِ

ک یازندگی ءِ سبق دیگ ءَ کامیاب بیت تہ آ ناماد ار بیت۔

رامہ ءِ زلورئیں بہر :

۱۔زند ءِ نقل :

کسمانک تاوہدے زند ءِ راست راستیں نقل مہ بیت کامیابیں ڈرامہ ئے گُشگ نہ بیت، ڈرامہ نگار ءِ مسترین مقصد ھمیش بہ بیت ءَ انسان ءِ زند ءِ آئی ءِ کش ءُ چیل ءُ وسیں حدءَ پہ راست راست ءَ پشداگ بنت۔ یعنی ڈرامہ زند ءِ یک نقلے بہ بیت ءَ زند ءِ بنیادی گپاں بادی بداریت۔ اے ھما گپ انت کہ چہ پیشانی ذریعہ ءَ ارادہ ءُ خیال گون یک دگرءَ ڈک ورنت۔ اے گپ زانگ بیت کہ ڈرامہ ءُ بے ڈرامہ ءِ افرق چہ ارسطوءِ بیان کتگیں ٹریجڈی ءِ توسیپ ءَ رسیت۔ ارسطوءَ اے توسیپ گوکہ چہ درساں مشہورترین توسیپ ءَ ہنگیچی فصل ءِ توکا کتہ۔ سطو گشیت ''ٹریجڈی'' کار ءِ ''نقل'' انت۔ انوں چہ ارسطوءِ چرے لفظ ''نقل'' ءِ استعمال ءَ باز جیڑہ پاد آتکہ ءُ باز ڈول ءَ اے لفظ ءِ معنی نگ بوتہ، بلے بائد انت کہ نوکیں زمانگ ءِ طالب علم چہ نقل ءَ پشداگ ءِ ندارہے ءِ معنا بزورنت۔ دومی لفظاں ماچوگشت کنیں کہ بوتگیں ارنہ انت بلکیں بوتگین کارانی پشداگ انت۔

وکٹر ھیوگو اے گپ ءِ سراکڈن انت کہ ڈرامہ یک انچیں آدیچے کہ ایشی ءِ روشنائی یک جاگاھے ءَ کپیت۔ ھمشکہ آگشیت رامہ یک ھنرے بلے کسمانک ھماوہد ءَ ھنرے بوت کنت ءُ چاریں پہناتاں ھماوھداں پیلو بیت کہ اسٹیج ءِ سرا چیز انچو پشداگ بہ بنت کہ ھاں ءُ پشداگ لوٹیت۔

۲۔چم بندی:

باز شرگدار گشیت کہ ڈرامہ ھماوھد ءَ کامیاب بوت کنت وھدے کہ چہ کسمانک ءِ چارگا مئے زھن ءِ تہا اے گپ بہ نندیت لہ ھرچی کہ ماگندگائیں ایوکا پشداگ نہ انت بلکیں راستیں بوتگیں واقعہ یے، بزاں ڈرامہ تامئے چماں مہ بندیت آ کسمانک نہ انت۔ اسٹیج ءِ ارداھمیش فرض کنگ بیت کہ آمہلوکانی چماں بہ بندیت ءَ آھاں ءَ حقیقت ءِ یقین ءَ بدنت۔ ڈرامہ اے جہد ءَ کائی ءَ ھماوھد ءَ کامیاب بیت ھدے کہ آئی ءِ تہا بید ءِ قدرتی ھبر، کردار ءُ ندارگ ماں کنگ مہ بنت ءَ ندارگ چاروک و تارا انچو بزانت گشے آوت کسمانک ءِ تہاکار کنگا نت۔ کسمانک نویسگ ءِ سوب ھمیش انت کہ ندارگ چاروکاں ایشی ءِ اعتبار ءَ بدنت کہ آ اعتبار نہ بوھگی کاراں اعتبار بکنت، کالرج ایشی ءَ (Willing suspension of disbelief) (بے اعتباری ءِ سرا پہ رضا اعتبار) گشیت۔

۳۔حقیقت:

ماڈرامہ ءَ ھنر ءِ طور ءَ بزوریں تہ ماراے گپ منگ کپیت کہ ھنر ھمک روچ ءِ پورہ پوریں نقل نہ انت۔ تھیٹر ءِ تہا ھرچی چہ شروع ءَ تاں بے اعتباری انت، بلے ھنر ءَ وتی ھم حقیقت است کہ ھرروچ ءِ زند ءِ عام حقیقت ءَ زیات تسلی دئینت۔ زھگ، چہ کو ھنیں مردم ءَ تہذیب یافتگیں مردم چہ ڈرامہ ءَ اے ظاھریں حقیقت ءَ نہ لوٹیت۔ اے نیم زانتکاریں مردم انت کہ آ حقیقت ءَ نہ گندنت، پریشان بنت۔ یونانی الزبتھن تھیٹر کہ انسان ءِ ڈرامہ سرگرمیانی دوبرج انت۔ آھاں حقیقت ءِ پشداگ ءِ جہد کوشش نہ کتگ۔ آھاں ھمیشہ

اے گپ ءِ کوشش کنگ کہ انسان ءِ دل ءِ تہا چے بوھگا انت۔اے کوشش نہ کنگ کہ انسان ڈن ءَ چون انت ؟نہ آھاں اے گپ ءِ کوشش کنگ کہ آوتی زمانگ ءِ زندءَ پیش بدارنت۔انچیں مردم است کہ آھے گپ ءَ گشیت کہ آ ایو کا سنجیدہ ءَ گرانیں،ڈرامہ فہمت کنت کہ ھما زمانگ ءِ زند پیش دارگ بیت۔یک کسمانکے ءِ مراد ءِ کجام پہناتے پیشدارگ بیت تہ آئی ءَ اے گپ ھم لوٹیت کہ آدرستیں فنی شرگداریاں پورہ بکنت کہ آئی ءِ سراکنگ بہ بیت۔اید چہ ایشی ءَ حقیقتیں چیزءِ پیشدارگ ءِ واستہ بید حقیقتیں ءَ بے قدرتی رھبندءَ طرزکار مرز کنگ لوٹنت کہ آحقیقت ءَ را حقیقت پیش داشت بکنت۔

۴۔ مڑورگ:

(conflict) کسمانک ءِ جوہر ھمے مڑورگ انت۔خواہ اے ڈکورگ خیالاتانی بہ بیت یا مردمانی،کردارانی ذریعہ ءَ پیشدارگ بیت۔وھدے کردار دونہ بوھوکیں چی یے ءِ خلاف ءَ مڑ کننت ءَ پرشیت،آ ڈرامہ گمیگ(ٹریجڈی)انت۔وھدے کہ دوربوھوکیں چی یے ءِ خلاف ءَ سوب کنگ بیت آوشکند (کامیڈی)انت ءَ وھدے گندگی چی یے ءِ خلاف ءَ جہدءَ مڑءَ گرءَ چیل بیت تہ آئی ءَ را فارس گشگ بیت۔البتہ یک شرطے است انت کہ مستریں کردار ءَ راوتی راھے درچنگ ءِ آزاتی مہ بیت تہ ڈرامہ بے معنا بیت ءَ مئے ندارگ چاروکانی مثال ھمے بیت کہ ماچوناھایک تکلیف دھیں کلاتے چارگ ءَ ئیں۔ڈرامہ ءِ تہا ماچہ تھیٹرءَ ھمے گپ ءِ لوٹ ءَ کنیں ءَ آ ایش انت کہ یک ادارھے ءِ بوھگ ءَ دارگ کہ وتی مقصدءَ مرادانی گرگ ءِ کوشش کنگ بیت۔آ رچہ گشیت کہ کسمانک انسان ءِ ارادہ ءَ گوں پر اسراریں طاقتاں ڈکورگ ءِ پیشدارگ انت۔اے ڈکورگ ءَ ما نزکائیں یا کسان ہیں۔آرتھرجونز ءِ ھم خیال انت کہ کسمانک ھما وھد ءَ پاد کیت وھدے کہ ڈرامہ ءِ تہا یک مردے یا بازمردم گوں مخالفیں مردے ءِ ھاجت ءَ خوش قسمتے زانت یا پہ نزانتی دیما ایرانت،بلے اے گپ ذھن ءِ تہا دارگ لوٹیت کہ وھدے کہ مڑءَ ڈکورگ چست بہ بیت تہ اے ڈرامہ ءِ مزنیں کردارے وتی قدرتی داتگیں طلب ءَ پاد کیت۔

۵۔ حیرانی:

کسمانک ءِ تہا حیران کنگ ءِ ھبرے ھررنگ ءَ آیگ لوٹیت۔ڈرامہ ھما وھدءَ ڈرامہ بوت کنت کہ ما رایک انچیں پدردی یے محسوس بیت کہ ما ایشی ءِ گت ءَ گمان نہ داشتگ۔اے اناگہیں پدردی ھماوھدءَ بوت کنت کہ وھدے دوحیران کنوکیں واقعہ یکی ءَ بہ بنت۔اید چہ ایشی ءَ اگاں چمے ھمک روچ ءِ زندگی ءَ چٹ ءَ گستائیں کارے بیت چیرشی ءَ پدردی بیت۔کسمانک چاروکانی ذھن ءَ مدام اے گپ است انت کہ ڈرامہ ءِ ھرپہنات ءِ لیگ ءَ آحیران کنوکیں چیزے بجندنت۔شیکسپیئر ءِ ڈرامہ میکبتھ ءِ تہا حیرانی ءَ را باز جاہ ءَ گنداں،کسمانک ءَ اندگہ ھنرءِ میان ءَ فرق ھمیش انت کہ ڈرامہ ندارگ چاروکانی موجودگی ءِ خیال ءَ داریت۔اندگہ ھنر چشیں خیال نہ دارنت۔ڈرامہ آ درستیں شرطاں پورہ بکنت کہ آ ڈرامہ ءِ مزن ءَ کامیاب کنگ ءِ واستہ ضروری انت آ ناکام بیت،تانکہ ندارگ چاروکانی خیالداری ءَ مکنت۔آ ڈرامہ یے نہ انت کہ مہلوکانی خیال ءَ مداریت۔نقاشی،ادب،شاعری ءَ افسانہ ھنر ءِ جتاجتائیں شکل انت،نقاشی،نقشہ کشی واتگ ءِ ذریعہ خیالاتاں پیشداریت۔ادب لبزاں ءَ خیال ودی کنت۔شاعری پرسوزیں گالانی خیالاں ڈن ءَ کنت ءَ کسمانک قصہ ءِ طورءَ انسان ءِ

دلی لہڑاں پیشدار یت۔ کسمانک اے پیاہیان بیت کہ "اے قصہ ءِودی کنگ ءِ ھنر انت۔" کاراں ءِ ھالاں اسٹیج ءِ سر اندارگ چاروکانی دیما عمل پیشدارگ بیت۔ ھمے پیماڈرامہ ءِ تہا کارکنوک ءِ ندارگ چاروک ھر دو ھوار انت۔ ایداشی ءَ کسمانک ءِ بائدانت کہ آسہ گھنٹہ ءِ تہا ھلاس بہ بیت، کسمانک ءِ مطلب پیشدارگ بہ بیت۔

قصداڈرامہ پہ مطلب ءَ کنگ بیت کہ آ اسٹیج ءِ سر ءِ مہلوکانی دیما پیشدارگ بہ بیت، پمے واستہ ڈرامہ تہاندارگی بوھگ ضروری انت۔ ڈرامہ نبشتہ کنگ ءَ خیال ءِ قوت ءَ چہ ایشی ءَ لطف ءَ مزگ گرگ بیت۔ بلے آچیز کہ کسمانک یے پیلو کنت۔ آ تھیٹر ءِ تہا ڈرامہ پیشدارگ انت۔ وھدے ما کسمانک ءِ خوبیان تہمیات کنگ ءَ نندیں تہ بائدانت کہ ما ایشی ءِ ھر دگیں خوبیانی سر اچمشانک بدئیں۔

نبشتگی جوانی ءُ ندارگی جوانی۔ وھدے اے ھر دکیں جوانی تہا بہ بنت تہ آئی ءَ را ڈرامائی شہکار گشنت ءُ چشیں ڈرامائی شاھکار کم انت۔

میلوڈرامہ (Melo Dsramas) ءِ نقص ھمیش انت کہ ایشانی تہا لبزانکی ءُ کردار نگاری نیست ءُ پاد نئیت، وھدیکہ اسٹیج ءِ سر اپیشدارگ بنت ندارگ چاروکانی ھمدرد ءُ ھدوک بلے پورھی ءَ ھدوک ءُ ھمدردی جاہ نہ جنت۔ مارلو ءِ ڈرامہ تیمورلنگ Tamber (Lame) اے باروا گشگ بیت کہ ایشی ءِ تہا دلی جوانی بازاست بلے چوکہ ندارگی جلوہ کاری نیست ایشی ءَ مازنیں ڈرامھانی رد ءَ اریکت نہ کنیں۔ کہ ڈرامہ ءِ مستریں مطلب پیشدارگ انت پمے واستہ پیشدارگی صفت مئے نزیکیں دلگوش ءِ واھگ ءَ داریت۔ مارا بائدانت کہ ما اے چیز ءِ اندازہ ءَ بجنیں کہ اسٹیج ءِ سرا ڈرامہ نگار مئے ھمدردی ءُ ھدوک ءِ پاد کنگ ءَ چینکس سوب بیت۔

شیکسپیئر ءِ مزن نامداریں کسمانکانی پہ یک ڈرامہ یے ءِ کامیاب کنگا دوصفت ضروری زانت۔

۱۔ شاعری۔۔۔۔ ھما شاعری کہ غزل گوئی ءِ جوانی ءَ داریت، ایکٹر ءَ وتی تہا انچو کامیاب جوڑکنت، گشے کہ آوتی کس ءَ کار ءَ انت ءُ

۲۔ ندارہ۔۔۔۔ ھما صفت کہ اسٹیج ءِ سرا پیشدارگ ءِ واستہ کسمانک ءَ کامیاب کنت۔

کسمانک ءِ، توسیپ کمیں لبزاں اے پیا کنگ بیت کہ "اے زند ءِ کش ءَ چیل ءِ لہڑاں خیالاں ءُ جذباتانی اے ڈول ءَ ودی کنگ ءِ یک ھنر ءِ کہ ایشی ءِ (کاری) ایکٹر خاصیں حرکتاں گوں آسانی ءَ اداکرت بکنت ءُ حالتانی پیشدارگ ءِ تا ھینکیں ھنرانی ذریعہ ءَ وھدے کہ اسٹیج ءِ سرا کسمانک گشگ ءَ عمل کنگ بہ بیت۔ کسمانک مچ بوتگیں ندارگ چاروکانی ھب ءُ واھگ ءَ پاد کنت"

(چہ ماہتاک اولس ءِ سالتاک ۱۹۶۲ء ءِ منت ءَ)

اے زمین ءِ جوڑ کنگے سہتاں بیت کنت کہ کوہ چہ دہتراں جوڑ کنگ بوتگ ءُ اگاں یک رندے پدا زمین ءَ دگہ دروشمے ءَ بدل کنگ ءِ ھاجت بہ بیت تہ الم بیت کہ کوھاں ءَ پدا غبار ءِ تہا بدل کنگ بہ بیت۔ پمے ماترا ھر چیز ءِ سر پد بوھگ ءُ چرائی ءَ کارگرگ ءِ ھاترا گوں آئیے ارواہ ءَ ھوار کپگ لازم انت۔

منیر مومن

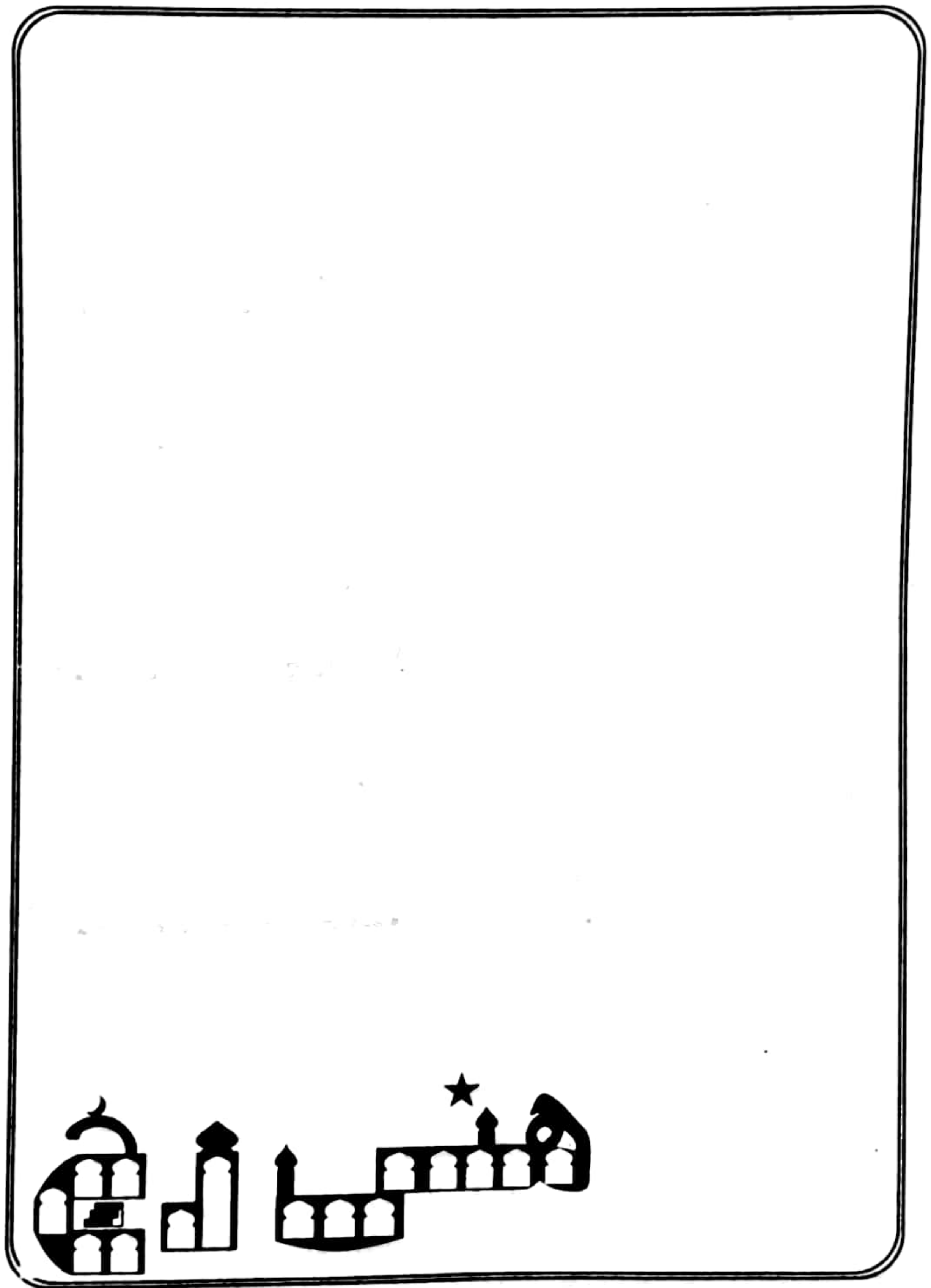
اطالوی شاعر ہوریس (HORACE) سر ا تاں پاداں شاعرے بوتگ، آئی ءِ نمدی ءُ اندگہ گپ ءُ ھبر دراہ شعری زبان ءَ بوتگ انت چہ آئی ءِ تامدار ءُ شیرکنیں شعرانی تاثیر ءُ اثر انگیزی ءَ کوہ جك اتگ انت ’’ کوش اوشتاتگ انت ،آئی ءِ یك شاگردے ءَ ھوریس ءَ را جست کت کہ تو اے کمال ثہ کیا در برتگ ؟ آئی ءَ جواب ترینت کہ من چہ وتی مات ءَ ۔ شاگرد ءَ جست کت کہ چونی ءَ؟اے وڑا کہ منی مات قدرت ءِ کٹ ءَ رستگیں زالے بوتگ، آئی ءَ ھر کار پہ الکاپی ءَ کتگ جنتر ءَ دان ءِ درشگ ءَ پیسر آیے شستگ انت ، پدا روچ ءِ سرا تاپ ءَ یے داتگ انت، ایشی ءَ پد دانانی سنگ یے در چتگ انت، پدا ھمے درشتگیں آرتانی سرا نان یے پتکگ ۔ آ نان جان ءُ روح ءِ واستہ باز وش بوتگ انت ۔ شاگرد ءَ پدا گشت کہ من تراشاعری ءِ بابت ءَ جست کت بلے تو منا نان ءِ جوڑ کنگ ءِ رھبنداں سرپد کنگائے۔ہوریس ءَ گوں بچکندے ءَ گشت کہ من شریں شاعری ءِ رھبند ھمے پیما وتی مات ءَ چہ در برتگ۔ من پیسرا وتی موضوعاں درچناں ، پدا شیرچکیں ءُ تامداریں زبانے شوھازاں ، سنگرتگیں آپاں گوں آھاں شوداں تجربہ ءُ مشاھدہ ءِ بھٹی آھاں سہر تریناں ، نوں لبزاں کاگد ءِ سرا تالان کناں ۔ اے وڑا منی ھماشاعری ودی بیت کہ منی مات ئِتککگیں نانانی؛ وڑا تامدار بنت ءُ

نبشتہ کنوکانی دیما مدام ھمے جیڑہ است انت کہ چوں نویسگ بہ بیت،گندگ ءَ وا اے یك کسانیں گپ ءِ زانگ بیت چوں نویسگ بہ بیت؟ بلے ھیال بکن ئے گڈا اے یك اخلاقی جیڑہ ات۔ نبشتہ کنوکانی گوں لبزاں گر ءُ چیل یك اخلاقی جنگ ات۔ لبزانی کارمرزی وتی اخلاقی تب ءِ ظاھری انت۔ اے راستی زمانگ ءِ ھمرائی ءَ بدل بیت نکنت۔ ھر نبشتہ کنوك ءَ گوں ایشی ءَ اڑگی انت۰۰۰۰ لبزانك گوں وھدءَ ھچبر نہ مریت۔

محمد حسن عسکری

وھدے تو شیر ءِ دنتاناں ظاھر ءَ گندے گڈا اے ھیال مکن کہ بچکندگ ءَ انت۔

عربی شاعر المبنیٓ

یک لبزانکارے ءِ بستار ءَ من وتی ذات ءَ
بے نشاناں ، منی نشان ءِ نقش دنیا ءِ سرجمیں
چیزانی تہا چیر انت۔ من ہر چیز ءَ گنداں ہما
وڑا باں ، ہمے منی نشانی انت۔

(جوگندر پال)

Scanned by CamScanner

بلوچی شاعری ءَ نیاد ءِ لذت

میر گل خان نصیرؔ/ رحمان عارف

ھر عاشق ءِ طلب انت کہ وتی مہگونگ ءَ گوں نند ءُ نیاد ءِ واھگ بداریت ءُ انچو بیگ لوٹیت۔ اردو ءُ فارسی شاعری ءَ ھزارانی بلکیں لکانی شعر ایوک ھمے یکیں سرحال ءَ است انت۔ بلوچی شاعری ءِ ھمے ھال انت، بلے ایشانی چاگرد ءُ آشاعری ھم جوان درانگازانت۔ انچو کہ یک بلوچی شاعرے آگپ ءَ گشت نہ کنت کہ ھماگپ ءَ ھند ءُ ایران ءِ دیمروی کرتگیں چاگرد ءَ نندوکیں شاعرے گشت کنت۔ ہمشکہ بلوچی شاعری ءِ سر ءَ ایرادگیری ءُ تران کنگ ءِ وہد ءَ ما آکیلو ءَ پہ کچ ءُ کساس ءَ نزورانت کہ آ اردو ءُ فارسی ءِ مکتبانی بے مٹیں استادانی کیلوانت۔ بلوچی شاعری ءِ چکاسگ ءَ ما ااے ھیال گوز کنگ لوٹیت کہ بلوچی انگت ھم بزدار ءُ کوہ نشین، علم ءُ زانت ءِ نڈی ءَ بے بہر، نوآبادیانی ربیدگ ءِ ظلمانی آماچ تہذیب ءُ دیمرھی ءِ جوانیں بروردال زبہر انت، بلے آسک جان، تمرد، لج پالی ءُ قربانی ءُ سرمچاری ءِ فطری جذبگاں سرریچ انت۔ آئی ءِ زبان، ھامی ءُ یک شل ءُ گیشگ۔ آئی ءِ شاعری ھدائی دادے۔ چہ ملمہ سازی ءُ پاک انت۔ ہمشکہ ما سرپد بیں کہ بلوچی شاعری ءَ ما ھما کیلو ءَ کارمرز بکنیں کہ جاہلیت ءِ زمانگ ءَ عرب شاعرانی کیلو بوتگ گڑا شری ءَ زانگ بوت کنت کہ بلوچی شاعری ءَ قدرت ءِ اے مٹیں نعمت ءَ چہ چیشہ پائدگ زرتگ۔

عاشق دائم بے صبر ءُ اشتاپ کار بنت۔ بلوچی ءِ یک بے نامیں شاعرے وتی یک قصہے گشیت کہ وھدے آوھد ءَ چہ سرلہتیں روچ وتی دوست ءِ گورا رست، آئی ءِ گندگ ءَ گوں ہگیک بوت ءُ لوٹِت یے کہ آئی ءَ ردبہ دنت بلے انچش کہ عاشق ءِ دل ھم مہ پرشیت ءُ مہج ءَ ھم ساڑی ہیگ ءَ موہ بہ رسیت۔ شاعر گشیت کہ آئی ءِ دوست ءَ گوں آئی ءَ گشتگ۔

داتگیں عہد اں اتکگے چار روچاں سری
صبر کن اوبے صبر! منا سہیلیاں سٹھرنت
کچکیں دنتاناں من مساگی راہ دیاں
کد ہیں چماں مسک ھواریں سُرمگ کناں
شپگیں پونز ءَ کلاتی ھوسار گاں
لوھڑاں وشیناں وتی گیوار ءَ جناں
پہ کہیے ءَ من تئی دیمادر کپاں
میری ھتیاراں من لہیپ ءِ توکا کناں
تئی ملگی ڈیل ءَ گوں دل ءِ ہنداں جاہ دیاں

سئے ماہی چمگ بلوچی

دوست ءُ دچارکپگ ءِواھگ ءُ گوں عاشق زندگ انت۔ ھماروچی کہ آئی ءِ دل ءُ چہ گند ءُ نند ءِ واھگ پیر ان بوت چہ ھماروچ ءُ عاشق نہ مانیت۔ بلکیں یک بے ساہیں جونے بیت۔ آئی ءِ زندمان ءُ آتلوسگ ءُ دل کشی، آسوز ءُ ساز پشت نہ کپیت کہ آ عاشق ءِ پچار انت۔ عاشق مہگونگ ءِ دمک ءُ مہر ءِ واھگ ءُ گوں پتریت ءُ وتی دل ءُ گشیت کہ اے بری درج دپ، دپ کپیت گڑا گوں آئی ءُ بد وفائی ءِ زنگ ءُ جناں وتی درد ءُ گم ءِ کسہ کاراں، بلے وہدے گوں آئی ءُ دچار کپیت گڑا درستاں شموشیت، آئی ءِ منتاں گیپت۔ جام درک ءُ ھمے جاور، باز زیبائی ءُ گوں درشان کنگ۔ بلوچی شاعری ءُ ایشی ءِ درور نہ رسیت، آ گوشیت

ء گشتاں کہ اہُل ءُ گنداں۔۔ سوالے مھوش ءُ ہداں
نیکہ پیتگ انت رُو پہ رُو۔۔ دیستوں کسرت دوست ءِ مُو
شانگو، شادھ ءُ شینگو، ما۔۔ چماناں کتوں جہت ءُ، تاء
مہتاپ ءِ پیاپیں گیگان۔۔ واسے کپتگ انت پازیباں۔

عاشق ءُ کجاہمت بیت کہ وتی دلبر ءِ گورا بروت ءُ وتی واھگ ءُ درشان بکنت۔ اودا آ چہ ہوش ءُ سار ءُ روَت۔ دپ مُہر بیت ءُ لرزگے زور بیت۔ جام دُرک اے بابت ءُ سک شوق گوشیت کہ

ء نئے دیوں گیر بیت کہ گال کناں روچے
نئے مناطاقت ءُ مجال چوشیں
پہ دپ ءُ مہلبخ ءُ دی گالایاں
نشگ ءُ دعاگواں ہماروچ ءُ
وت ھدُا مھر اں ماں دل ءُ یے شیپیت
ایر کپیت دوست چہ تنگھیں تخت ءُ
بئیت ردان ءُ چو چاردھی ماہ ءُ
سر منی بیت چو اکبر ءِ شاہ ءُ۔

بلے پد اھم روچے نہ روچے گوں مہگونگ ءُ دُچارکپگ بیت ءُ مھر ءِ کدتھاں گوں جان شودو کائی بیت۔ ہے دمان ءُ عاشق کجام کیف ءُ خماراں بیت، جام دزک ءِ زبان ءُ اشکن ات

ء زب ءُ تنگ نیکیں نظر
نشات مناشیریں شکر
ھیر انت گل ءُ جام انت بھنور
پولنگ گوازینتی جمر

جام ءَ نہ دیست جانے دِگر

عاشق لو ٹیت کہ آئی ءِ مہگونگ ءِ دیم درلبہ بیت۔آئی ءِ دیم ہچ پوش ءَ مہ بیت دانکہ آئی ءِ زیباءشفا بخشیں لقاءِ گندگ ءَ گوں عشق ءِ بیمار دراہ بہ بنت۔ جام درک وتی دوست ءَ گوں ھمے دست بندی کنت۔

ے منی عرض ءَ نگوش او جنتی ھور

نقاب ءَ اچ جبین ءَ عارض ءَ زیر

بجنداں مرھم ءُ داگ بنت دل ءِ دیر

تئی دست ءَ جہان بیت پاس ءُ پانیر

مہ لقاءَ چہ وہدے آئی ءِ دوست جتا بیت گڑا آ ارس شلیت ، جام درک وہدے وتی شعرانی اندر ءَ دلبر ءِ ارسانی گوارگ ءِ عکس کشیت ، گڑا یک دگہ وش رنگی ءُ زیبائی یے چہ ایشاں ودی بیت۔ آگشیت۔

ے کتوں موکل وتی ھنجیں پری ءَ

گل ءِ انزی ترپ ءُ ترینز ہیگی ءَ

کپنت یے نرگیں جیگ ءَ وتی ءَ

ھمے ھیال دگہ گاریں شاعری سد ءَ ھم باز جوان پربستگ ایشی ءِ تہا ہچ شک نیست کہ جام درک مزنیں شاعر ءُ زبان زانتے بلے اے ھیال ءَ آ گپ گشت یے نہ کت کہ آ اے گاریں شاعر ءِ گورا دست کپیت ،گشیت۔

ے خاوند !بیار تہ مئے دوستیں مردم ءَ

ڈکھاں بہر کنوں محتاجیں دل ءَ

اشک نشتگ مئے چمیں پلو ءَ

انزی ریتگ چو گوارو کیں جڑ ءَ

ترکنت تر و نگلی زاناتی سر ءَ

مینت بر جل ءِ نوک مہریں گورا

جام درک وتی یک لچہ یے ءَ وتی مہگونگ ءَ دچارکپگ ءِ دعوت دنت ءُ گشیت۔

ے در حدیث بیا کہ وش حدیث بئیوں

اندوھاں ھچبر نیگاں نگلاؤں

دژمناں ھاک من دیدگاں ساؤں

گشنت کہ گوستگیں بلوچ وتی قول ءِ موکینوک ات انت۔اے باہت ءَ رندانی چار قول باز نام دپ انت کہ آشہ مرید ءُ ھانی ءِ عشق ءِ داستان ءَ

سبب بوتنت۔اے تیستمی کرن ءَ ھم وہدے بلوچستان ءَ انگریزانی ھاکی ات۔بلوچ ءِ قول ءُ وعدہ ءِ سرا انگریز ءَ ھم بھروسہ کنگ ات۔
قول ءُ زبان ءِ یک وڑا ھیال دارگ بوتگ ات۔گران ءَ گران تریں چکاساں ھم بلوچاں وعدہ خلافی نہ کتگ۔بل ایشی ءَ اداگپ شاعری ءِ بیگ ءَ انت، تاریخ ءَ رہید گانی اناں، ہمشکا مایک شاعری ءِ قول ءَ دیما کاریں کہ آئی ءَ وتی مہگونگ ءَ گوں بستگ ءُ آئی ءَ اے قول یک بے مٹیں ءُ بے درور یں رنگے ءَ گشتگ۔اے شاعر انت، ملا فاضل رند، آئی ءَ وتی مہگونگ ءَ قول داتگ کہ

؎ سی نہ ماننت ءُ پہ سئے ءَ بوشتاں
من وتی جان ءَ پہ نمد پوشاں
انگت نہ بجاں چہ وعدہ ءَ دوستاں

ملک دینار عبدالکریم میروانی ءَ گرانیں قبائلی جیڑہ ءَ گوں دیم پہ دیمی بوت۔لہتے سال آسر اوان ءُ خاران ءَ ویل ات ءُ شاعری کتگ ءَ ات۔وتی یک لچہ یے ءَ چہ خدا ءَ دعالوٹیت ءُ گشیت۔

؎ خداوند ! بدئے توان ءَ
بجنداں ذُر ءِ مرجان ءَ
ترپوکیں ماہ ءِ تابان ءَ
چراگ رنگیں شکر زوان ءَ

گند ءُ گدار ءِ شپ ھر کسی بہت ءَ بیت آئی ءِ شادھی ءُ پرکیپی ءِ گپ ءَ مکن چہ اے ملار ءِ لزت ءَ، شاعراں دپترانی دپتر سیاہ کتگ انت بلے بلوچی ءِ یک دگہ شاعرے پیر نخش پگ ہنگرزئی ءَ دولبزانی تہا اے سر جمیں کسہ آورتگ کہ آھے دمان ءَ عاشقانی دل ءَ گوزیت۔پیر نخش ءَ ایوکا دولبز اں چہ کمک زرتگ ءُ انچیں گپ گشتگ کہ یک سرجمیں لچہ یے ءَ ھم گشگ بوت نہ کنت،"سر ءِ سلطان بیگ ءُ بہشت ہگ"
انچیں ترکیبے کہ ایشی درور بلوچی ءَ دگہ ہچ جاہ دست نہ کپیت، بچار پیر نخش چوں وش سادگی ءَ گشان انت۔

؎ سر منی سلطانیں بہشت بیتگ
مئے امل ءِ من ھاکی باگ ءَ
دوست منی بلے لائک انت پاگ ءِ

عزت پنجگوری یک ستگ دلیں عاشق تب ءُ دل گنوکیں شاعرے بوتگ۔آئی ءَ پہ مہر ک ءِ مہر ءَ چونیں چونیں جنجال ءُ مصیبت سگ اتگ ءُ جتائی ءُ دوری ءِ چونیں چونیں درد سگ اتنت۔آیک جتائیں کسوے بلے عاشقی، شاعری آئی ءَ ھمابستار کت اتگ آسک مزنیں ءَ جتائیں رنگ یے داریت۔آئی ءِ شعر جوان، پردرد، دلکش ءُ سادہ انت وتی یک لچہ یے ءَ مہر ک ءِ گندگ ءِ واھشت ءَ پہ گشیت۔

؎ منا کہربا تیرے چو جنگ کاری
کاداتگ تیگ ءُ کادی سیاہ ماری

گلگل ءَ ھوناں اچ دپ ءَ کاری

چہ بروتاں ءَ تنگلیں ریشاں

چہ بروتانی سر شم ءَ کاینت

کیگد ! تئی بیک ءَ ریش منی سیاہیں

ماں شپے یکجاہ بنت تہار ماہیں

توکلی مست ءَ اے گیدی ءَ وتی دوست سمو ءِ گندگ ءِ واھگ گشے نہ بوتگ۔ آئی ءِ دیداں سمو ءِ جنت ءِ ھورے ءَ ھوراں گوں ایوکا کیامت ءَ بہشت ءَ باگ ءَ بوستان ءِ اندر ءَ گند ءَ نندبوت کنت، ھمے ھیال ءَ توکلی مست گشیت۔

ے سمو گوں ھوراں نشتگ ماں طوبائی بن ءَ

کوثر ءِ آپاں نوش کنت نیر ءِ پیالو ءَ

پیالوے نیر ءِ ایرانت پہ مست ءِ نیت ءَ

نبشتہءُ ساچشت ءِ نفسیات

فہیم اعظمی / سعید صدف

تونبشتہ پرچی کنئے ؟اولی گپ ایش انت کہ اے جست چہ ھک مردم ءَ گرگ نہ بیت۔اے چشیں جستے نہ انت چوش کہ یکے ءَ راجست بگرکہ تو ورگ پرچی ورئے ؟کارچہ واستہ کنئے ؟پرچی کہ اے جستانی سیادی گوں مردم ءِ تب یا آئی ءِ لوٹ ءَ گرزان انت۔ھمے پیما کہ ھما ساچشتکار ءُ نبشتکار کہ وتی ساچشت ءُ نبشتہاں وتی مادی لوٹ ءَ گرزانی پیلو کنگ ءِ سبب گشنت، چراہاں ھم جست گرگ بیکار انت۔ پسو ھمے بیت کہ آ، لوٹ ءَ گرزانی ھاترا اے وڑ کننت۔ اے دگہ گپے کہ اے وڑیں ساچشت کار ءُ نبشتکارانی نیام ءَ انچیں مردم ھم دزکپیت کہ وتی لوٹ ءَ گرزانی پیلو کنگ ءَ ابید وتی ھالگیں وھد ءَ پہ ساچشت ءُ نبشتہ ءَ ندر کننت۔اے ایشانی شوق بیت بزاں ماایوکا چہ شوقداروکیں ساچشتکار ءُ نبشتکاراں اے جست ءَ گپت کنیں کہ آ پرچی ساچشت کننت ؟یا نبشتہ کننت ؟اے پیمائے کتگیں جست ءِ پہنات باز تنک بیت ءَ اے نبشتکارانی پسو یکے وَ ھمے بوت کنت کہ آھاناں شوق انت ءُ تو پدا جست گرئے کہ شوق انت پرچی ؟گڑا یکے وتی پشتانی بزاں پت ءُ پیرکانی گپ ءَ کنت۔ یکے، چاگرد ءُ ماحول ءِ گپ ءَ ءَ یکے گشیت کہ بس انچو شوق انت ءُ ھمے پیما آ-Pititio Pringi ple ءِ راھبند ءُ، جاک کنگ ءِ تاوان ءُ عیب ءِ ذمہ وار بیت۔پرچی کہ شوق یک اندری جوزہ یے کہ آچہ تجربت ءُ مشاھدہ ءَ بالا انت، بلے ماں نفسیاتی تحلیل ءِ رد ءَ ما ساچشتکار ءُ نبشتکارانی شوق ءِ سبب ءَ درگیتک کنیں۔اے ھم پدر کنگ الّمی انت کہ ما ماں اے شونگال ءَ ایوکا لبزانک ءِ ساچشتکار ءُ لبزانک ءِ بنگپانی سرا ند، کارمرزکنوکانی گپ ءَ کنیں۔ پہ درور شاعر، آزمانکار، نگدکار، انشائیہ نویس ءُ دگہ بازیں۔

شاعری ءِ بارو اطالوی مثل مشہور انت کہ باطنی جوزہ ءِ نام انت "Poet A Nascitur Nonfit" (Poet is born not made) ءُ بلکیں ھمے مثل ردانکی ساچشتانی چک ءُ ھم راست بہ بیت۔ تو امیں ساچشتانی اندر ءَ ایوک ءُ لاشعور ءِ بادشاہی بیت ءُ گیشتریں ند بیزار بنت۔ایشاں مُردنی ارادہ، یونیتی، منطق ءُ بند ءُ بوج ھوار بنت۔

بلے وھدے ما اے جست ءَ گریں کہ ما ساچشت یا نبشتہ ہرچی کنیں، گڑا ماں ایشی ءُ نفسیاتی اثر یک پیم بنت۔چہ دگہ نپ ءِ نہ بوگ ءَ ایوک ءَ یک واھگے شعور ءُ لاشعور ءِ نیام ءَ لونجان بیت ءُ آ انت وتی جند ءِ ہجہ آرائینگ ءِ واھگ۔ دومی زبان ءَ EGO Satisfaction اے ہجہ آرائینگ یا مَن ءِ (انا) دلبڈی دئیگ ھک مردم ءِ زرد ءَ بیت ، بلے آچہ کرکٹرے ءِ جوڑبوھگ ءِ بدل ءَ ندکارے پرچہ بیت ؟ایشی ءِ سبب ماراکٹم ءِ چاگرد، تجربت ءُ مشاھدہ ءَ ماں تب ءُ میل ءُ شوق ءَ دزکپیت۔ایشی ءَ ابید ماں ایشی ءَ بودناکی ءَ خاصیں جاھانی دست ماں انت۔ اوداکہ چاگرد ءِ ھمگرنچی ءِ گپ کیت گڑا ماں درکسانی ءَ کٹم ءِ تہامات ءَ پت یا سیاد ءَ وار ثانی لبزانت ءَ شاعر بوھگ یا کہ مدرسہ ءَ اسکول ءُ کالجانی تہا تجربت ءُ مشاھدہ ءُ ذھنی ردوم، لبزانکی ءُ شعری دیواناں روگ ءِ تجربت، اے درست مدت ءَ کمک بنت۔ چاگردانی کمک، تاں یک

حدے ءَ گوں بودناکی ءِ شوق ءُ وتارا ھمگرنچ کنت ءُ ساچشت ءَ را مَن ءِ دلبڈی دئیگ یا ھجہ آرائینگ ءِ سبب وَجوڑکنت بلے مروچاں گیشتر قدرانی سرءَ اوست پرکنگ بیت ہمیشکہ لبزانکی ءُ شعری تب داروکاں چاگرد آ وھد ءَ نپ دات نہ کنت، وھدے کہ رُہ، پروفیشنل اسٹڈیز ءِ ئیمگا روَت ءُ ڈاکٹر یا انجنیر ءِ ئیمگا تریت۔ پدا مَن ءَ را (EGO) ھجہ آرائینگ ءِ درگت ءَ دومی سبب شعر ءُ لبزانک ءِ تب ءُ میلانی جاہ ءَ گرنت، لہتیں مردمانی تہاا ے ھم گندگ بوتگ کہ چاگرد ءِ مول ءُ مرادانی، آھانی لبزانکی ءُ شعری تب، چٹ ھلاس نہ بیت۔ بلکینہ پہ ادارکی تحت العشور ءِ اندر ءَ روَت ءُ جلیت ءُ جاءِ زیں چاگردیا پائدگ مندیں مرادانی دست گرگ ءَ پد، پدا مَن (EGO) ساچشت ءُ نبشتہ ءِ ئیمگا واتر بیت۔ ھمے سبب انت کہ باز مردم ریٹائرڈ بوھگا پد ساچشت کنگ یا نبشتہ ءَ بندات کننت۔ باز ڈاکٹر یا انجنیر جوڑبوھگا رند ساچشت یا نبشتہ ءِ ئیمگ دلگوش بنت۔ اے ءِ ہمیں مثال ھم رسیت کہ لبزانک ءَ چہ دَرِیں وانگ یا ملازمت ءِ دوران ءَ ھم مردمانی تب ءُ میل برجاہ بنت ءُ آ وتی ھالیگیں وھداں شعر ءُ لبزانک ءِ ئیمگا دلگوش دئینت، بلے گیشتر مول ءُ مرادانی گڑ ءُ منج بوھگ ءِ سبب ءَ تب ءُ میل ءَ را کار ءُ کسب ءُ نپ ءُ پائدگانی سرا قربان کنگ کپیت۔

نوں بیاات ھما مردمانی ئیمگا، کہ آھانی کار ءُ کسب وش بہتی ءُ وانینگ انت ءُ اے امیت کنگ بیت کہ شعر ءُ لبزانک ءِ ھجیگ ءُ استاد ءِ جند ھم شاعر ءُ لبزانت بنت، بلے تجربت ءُ مشاھدہ ایشی ءَ را ردکنت۔ ایشی ءِ دو سبب انت۔ یکے وَ ایش انت کہ وانینگ ءُ فہمینگ ءِ کار ءُ کسب ءَ گوں ھمگرنچ انت، ھمک مردم لبزانک ءُ شاعری ءِ تب ءَ نہ داریت ءُ وانینگ ءِ عمل آئی ءَ را ایک میکینیکل آپریٹرے جوڑکنت۔ ہمیشکہ تجربت ءُ وابستگی ھم آئی ءِ اندر ءَ ساچشت ءِ تب ءُ میل ءُ شوق ءِ پیداک نہ کنت، ھو! نبشتانک نویسگ ءُ نگد ءِ سر ءَ الم ءَ آئی ءِ دست رسیت ءُ لبزانک ءُ شاعری ءِ بارو ءَ آئی ءِ بنگپی نبشتانک باز پائدگ مند بنت۔ ایشی ءِ تہا پدر انت کہ بندءُ بوجی جھد بیت۔

بیاات بچاریں کہ ساچشت ءُ نبشتہ ءِ میل کہ پروفیشنل یا نپ ءِ واھگ ءَ گوں دپ نہ وارت، پرچی ودی بیت؟ ماپدا پہ مَن ءِ دلبڈی دئیگ (EGO Satisfaction) ءِ ئیمگا واتر کنیں۔ مَن ءَ را آرام یا دلبڈی دئیگ ءِ جھد ءُ شوھاز ھم ایوکا واھگ ءِ پیلوکنگ ءِ سبب بیت۔ ایشی ءِ ھاترا نفسیات زانتانی سہ راھبند (تھیوری) مئے دیما انت۔ یکے وَ سگمنڈ فرائڈ ءِ لیکہ انت کہ ھمک ہمیں میل ءُ جنسی واھشانی یک بھرے بیت کہ چاگرد ءُ نیک راہ ءِ رھبندانی زور ءِ پد ءَ سبلی میشن ءِ عمل ءَ گوزیت ءُ دومی چیناں وتی سرا کشیت ءُ ایشی ءِ یک چیلے ساچشت ءُ نبشتہ ءِ تب ءُ میل انت ءُ مَن ءِ آرام گرگ ءِ سبب ھم۔ ساختیاتی نفسیات زانت جیکس لاکاں، فرائڈ ءِ اے لیکہ ءَ نہ منیت کہ مَن ءِ ردوم چہ درکسانی ءَ بندات بیت، پرچی کہ آئی ءِ رد ءَ ھپت ءُ ھشت ماہ ءِ عمر ءَ پہ آدینک ءَ چمانی کپگ ءَ رند چک ءِ اندر ءَ وتی شخصیت ءِ، کہ چہ مات ءِ شخصیت ءَ جتا بیت، یک کوردیم ءُ بے پلگاریں ھیالے بیت ءُ آمیزان میزان ءَ آئیڈیل اگو ءِ ئیمگا جنزان بیت۔ پہ مئے ھیال ءَ آئیڈیل اگو ءِ شوھازگ ھم مَن ءِ آرام گرگ ءِ ایوکا یک دروشمے۔ توری ایشی ءِ بن ھشت ھرچی بہ بیت ءُ ھمے، آئیڈیل اگو ءِ ئیمگا یک پیشگامے بیت کہ آساچشت ءِ اندر ءَ زاھکاری ءُ کمٹمنٹ ءَ را راہ دنت، سی، جی، یونگ ءَ، کہ فرائڈ ءِ مکتب ءِ یک نفسیات زانتے ات، بلے لاشعور ءِ وڑ ءُ پیمانی چک ءُ فرائڈ ءِ لیکہ یے نہ منتگ ات۔ ساچشت ءَ را ایوکا لاشعور ءِ تہ ءِ مچیں ھیال ءُ لیکھانی سبب گشت، بلے فرائڈ ءِ رھبندانی پیمااے درست دل ءِ کارپد بنت، بلے ایشی ءَ را نثر ءُ نظم ءِ بن گپ جوڑینگ، وتارا ھجہ آرائینگ ءُ

منائینگ ءِ گوں سیادی داریت ءِ ساچشت ءِ نکان "Achetypal Image" بنت۔ اے گپ وَ ھما نفسیاتی اثرانی بوتنت کہ ساچشت ءِ نبشتہ کنگ ءِ جنز ءَ ودی کننت، بلے ایشانی پدرائی چوں بیت ؟ زانہ ھمک مردم ءِ تہا اے بودناکی ھست کہ وتی واب ءُ ھیال ءِ صورت ءِ واھگ ءَ را انچیں پیمے ءَ پدرکت کنت کہ چہ ایشی ءَ آبجہ آرگ بہ بیت یا آئی ءَ را آرام ءِ دلبڈی بہ رسیت۔ چہ ھمد ءَ ما وتی زبان ءِ راہ ءِ راھبندانی بہرانی شمگاکائیں کہ چریشاں ابید ھچ پیمیں دروشم جوانی ءِ لبزانی صورت ءَ مئے دیما اتک نہ کننت۔ ادا بس نہ انت، بلکیں اے دابیں ھیال ابید چہ زبان ءِ راہ ءُ راھبنداں اتک نہ کننت، مردم ءِ اندر ءِ توری ھیال ءِ لیکھانی ھمینچو بودناکی بہ بیت ءَ آدل ءِ تہا " NUMEN ءُ ANIMA " ءِ زرد ءَ ھمینچو کہ بیت بہ بیت، ابید چہ درانگازی ءَ ماچ کت نہ کنیں ءُ درانگازی ءِ ھاترا زبان ءِ راہ ءُ راھبندانی بوھگ الّمی انت۔ زبان ءِ راہ ءُ رھبندانی ایوکا لبز نہ بنت، اشارہ ءُ بے زبانیں عملے ءَ گوں پدرائی بوت کنت ءَ آھم زبان ءِ راہ ءُ راھبندانی یک بہرے بیت، بلے ساچشت ءُ نبشتہ ءِ ھاترا لبزانی پکار بیت، ایوکا گشتگیں اتاں، نبشتگیں لبزانی۔۔۔ پرچی کہ زبانی یات کرتگیں ءُ سر بوتگیں شعری ءِ ردانکی لبز اتک ءِ زمانگ نوں شتگ ءُ ھمے سبب انت کہ لاکان ءَ دل ءِ نموتگ ءَ را (Structure) ھم زبان ءِ نموتگ گشتگ، ایشی ءِ آسر ایش انت کہ وتی واھگ ءَ را پیلو کنگ ءِ ھاترا مردم مَن ءِ دلبڈی دئیگ ءُ وتی پروجیکٹ کنگ ءَ تاں بس نہ کنت، بلکیں اظہار و اسلوب ءِ اندر ءَ ھم اندگراں باج برگ ءُ نوکی (جدّت) پیداک کنگ ءِ جہد ءَ کنت۔ نوں گپ اے پشت کپیت کہ دل ءِ عمل، ھیال، دروشم، اچیوٹائیپل اسٹرکچر، انیما ءُ نیومن ءُ چہ زبانی پدرائی ءِ "Ego Satisfaction" آرام گیپت ؟ ایشی ءِ پسو آنا انت۔ پیش ءِ کسانیں ءُ دورپاندیں ھگانی تہا وَ بلکیں بوت کنت کہ یک یا دو مردم ءِ ساچشت یا گیشتر زبانی درانگاز ءَ گوں ماجوانی ءَ وتی مَن ءَ را آرام داتگ ءُ وتارا منائینتگ، بلے نوں اے بوت نہ کنت ءُ ھمے سبب انت کہ ماھر ساھت ءُ احساس ءِ کمتری ءِ ھر جان انت۔ اے جاگہ ءَ من دگہ یک نفسیات زانت الفرائڈ ایڈلر ءِ گپ ءَ گشاں کہ آئی ءَ مئے دیمروی ءِ ءُ مَن ءِ آرام گرگ ءِ ھاترا مئے ھمے احساس ءِ کمتری ءَ را بنیاد گشتگ، اے احساس ءِ کمتری ءِ راستیں بھر (مثبت پہلو) ات ءُ ایشی ءِ بزانت ءَ گوں "HEALTHY COMPETITION" ءِ پیمیں اصطلاح ءَ زورنت۔ انوں مئے چاگرد ءَ ھمینچو ساچشت کار ءُ نبشتہ کار ھست کہ ماھر وھد ءَ احساس ءِ کمتری ءِ ھر جان بیں۔ ھرچی کہ وتی مستری ءَ پدرکنت آ وَ چونائی ءَ وتی کستری ءِ ماریت ءُ ایشی ءَ را دارگ ءُ چیر دئیگ ءِ ھاترا مستری ءِ مارشت ءَ وتی چک ءَ دور دنت۔ مستر بوھگ ءِ ھمے جہد ءُ واھگ، احساس ءِ کمتری ءِ دیما لاتک بندگ ءِ عمل گشگ بیت۔ آسر اے بیت کہ ماوتی ساچشت ءُ نبشتہ ءَ راھدام کپی ءُ چنڈی زانیں ءُ وتی مَن ءِ سہڑینگ ءُ آرام گرگ ءُ وتی منائینگ ءِ ھاترا گیشتر جہد ءُ محنت کنیں۔ اے راستین کرد ءَ (مثبت عمل) چہ ابید نہ چشیں کردے (منفی عمل) ھم بیت۔ پہ درور وتی کستری ءِ مارشت ءَ راسربار کنگ ءِ اندگرانی ساچشت ءُ نبشتہانی تماعیب درگیجگ۔ یا کہ ساچشت کار ءُ بشتہ کار ءِ سرا کندگ ءُ آئی ءَ را کلاگ زورگ، تعصبی مردمانی مجلس ءُ دیوال جوڑینگ ءُ چہ پبلک ریلیشنگ ءَ کمک زورگ۔ چشیں کرد ھروھد ءَ ساچشت ءِ چشیں کرداں پدرکنت ءُ پدا ادارکی مَن ءِ آرام گرگ ءَ ابید، نادراھیں احساس ءِ کمتری ءِ ھرجان بوتگین ءَ را پشت ءَ بارت، بلے اگاں ھمے احساس ءِ کمتری ءِ سرباری کنگ ءِ کردراست بہ بیت گڑا اے ساچشت ءُ نبشتی جہد ءُ کوشستاں گیشتر ودینیت۔

امیت انت کہ مئے وانوک اے بجپ ءِ سرا وتی ھیال ءُ لیکھاں درشان کن انت

شاعری ءُ راجدپتر

آکٹیو پاز / شرف شاد

ھمک شعری سساساچ، شاعری ءِ نپ ءِ ھاترا، راجد پتر ءُ شاعری ءِ میانجین ءَ ھم لسونی ودی کنگ ءِ، یک جھدے بیت انت۔ وتی چاگرد ءَ نندگ، گوں اشی ءَ ھمگرنچ بیگ ءِ ءُ ھمے "عمل ءَ" کہ آئی ءَ "زمانگ ءِ رو" ءِ نام دئینت، گوں بیگ ءَ باوجود شاعر دائم ءَ راجد پتر ءِ زوراکی ءَ چہ رکھگ ءِ واستیگ بنت۔ اے یک ھنچیں گپ ات کہ اشی ءِ امکان نوکیں دنیاءَ کم ءَ چہ کمتر بیان انت۔ "میجک فار مولا" ءُ "رجزیہ" لچہ ءَ بگر دانکہ بے ھیال ءُ فکر ءَ نبشتہ بیوکیں نبشتانکاں دراھیں سنگینیں شعری تجربہ، شعری سساساچ ءَ را، راجد پتر ءُ شاعری، واقعیت ءُ بے اصلیت، ابھام ءُ امیجری ءِ واستہ "ظرفِ تحلیل" (Melting pot) ءِ وڑا کاربندگ ءِ جار ءَ جن انت۔ بزاں یک ھنچیں راجد پترے ءِ کہ آئی ءَ راپداچیر پرامگ نہ بیت انت بلے وشّی۔۔۔ ھنچیں راجد پترے کہ ھست ءُ یک قرار ءُ یک پوشید گیں وشبومی ءَ گون سینگار بیت انت، یک نوکیں دورے ءِ بن گیج کنگ ءِ دائم جار جنوک انت۔ ھر شعری سساساچے ءِ فطرت چو کہ نیک راھی شادھے (مذھبی تہوار) ءِ وڑا بیت انت، کہ آکیلنڈر ءِ یک روچے بیگ ءَ ابید، وھد ءُ ناگھانی زاھری کنوکیں مرچی (حال) ءِ میانجینی وقفہ ھم بیت انت کہ آ رنگیں ءُ اھنگیں وھد ءَ ابید وھد پہ وھد "اعادہ" کنان کنت انت۔ ھمک لچہ یک پاکیں شادہ ات بزاں وھد ءِ پہکیں نقش کشّی۔

مردُم ءِ ءُ راجد پتر ءِ میانجین ءَ ہند ہی ءُ "متابعت" ءِ وڑیں سیادی یے۔ پرچہ کہ اگاں مابس راجد پتر ءِ مزنیں مردمیں گڑا ما اشی ءِ "خام مال" ءُ "ھدف" انت ھم۔ مئے قربانی کنگا پداے ءَ ںَ ءِ سر بیت کنت۔ شاعری اے سیادی ءِ سرجمی ءَ "قلبِ ماھیت" ءَ کنت ءُ اشی ءِ سرجمی ءُ توامی راجد پتر ءِ قربان کنگ ءَ پد شوھاز کنگ بیت کنت۔ راجد پتر ءِ کلیں حاصل بزاں آئی ءِ بامرد، آئی قاتل آئی ءِ دوستدار، آئی ءِ ایلیگری، آئی ءِ ناتوامیں نقش، آئی ءِ درآمدی، آئی ءِ سوگند، لیب کنوکیں زھگانی لنٹانی سراوت سراوت اھنگیں حیرانی، سزا دا تگیں ڈنگ، اولی رندءَ مہر کنوکیں جنک، کوش ءِ سرا نبشتگیں تران ءُ یک چھالے ءِ چنڈ۔۔ اے درست وتی کوھنگی، نوکی ءُ ھستی ءِ ھمراھی ءَ برے برے وتی مرگ یا کہ یک دیوالے ءِ سرا لتارگ ءُ چیر ترگ ءِ واستہ راضی نہ بنت۔ آداں آسر ءَ وتی کامیابی ءُ داں گڈی حد ءَ وتی بقاءِ میل ءِ دارنت۔ آ سبب ءُ اثر ءِ قید ءَ و تاوت در کن انت۔ آھما پر بستگیں سساساچ ءِ وداریگ بنتیں کہ آ آھان ءَ رکینیت ءُ آھان ءَ ھماجوڑ کنت کہ آبندر ءَ ھما بنت۔ بید راج دپتر ءَ شاعری بیت نہ کنت، بلے شاعری ءِ مقصد راجد پتر ھئیت ءِ بدل کنگا ابید ھچ نہ بیت انت ءُ ھمے واستہ ھکیگیں آشوبی شاعری "الھامی" شاعری بیت انت۔

شاعری، چاگرد ءُ راجد پتر ءِ جوھر بزاں چہ زبان ءَ ودی بیت انت بلے اے یک انچیں زبانے ءِ ودمی بر ءَ سساساچی ءِ لوٹوک بیتیں

کہ آئی ءِ وڑ ءَ پیم چرے وڑ ءَ پیاں جتا بنتیں کہ گال ءَ گپتار ءَ منطقی گپ ءَ تران ءِ گرءَ دار ءِ کن انت۔ شعری ماھئیت ءِ اے بدلی ھماوھد ءِ ظاھر کت کن انت وھدے زبان وتی باطن ءِ شاھگانی ءَ بیتیں۔ کلمہ، نہ کہ جتا کرتگیں لفظی "یک خلیہ "بیتیں کہ آ زبان ءِ درستاں کستر یں چیز بیتیں۔ ھمے وڑا ایوکیں لبز ءِ بید ءِ دومی دانگے ءِ ھمگر نچیں حوالہ یے داریت ءَ ھمے دومی دانگ ءِ برکت ءَ دامانِ دمان اثر داریت۔ ھر کلمہ چیزے نہ چیزے "گشگ ءِ واھگ" ءِ پدرائی ءَ کنتیں ءَ چہ وتا اید دگہ یک چیزے ءِ نیمگا ظاھر یں اشار کنتیں۔ زبان گردش کنوک ءَ بدل بیوکیں اسرارانی یکجاگی بیتیں۔ ھر اسرار وتی نیمگ ءِ ظاھری ءَ کنان بیتیں۔ ھمے وڑا معناءَ رسانک دوئینانی ھستی لبز ءِ منزل بیت، بلے ھنچو کہ شاعری آھان ءَ دست جنت آ "غنائی وحدت" "یا" یک" یے ءِ مثالاں بدل بنتیں۔ لبز وت بر جاہ ءَ وت رود بنت۔ آ تا گھانی وتی سر ءَ پر ءَ گار کن انت۔ رم ءِ تہا چیزے گشگ ءِ وڑ ءَ پیم باز انت بلے شاعری ءَ بس یک وڑ ات۔ شعری لبز ءِ ھچ قائم مقام نیست انت۔ اے چیزے گشگ ءِ واھگ نہ بیت بلکہ "المی ءَ گشگ۔ بیتگیں انت۔ یا دومی لبز اں اے نیمگے راد ربری کنگا نہ بنت ایں ناں کہ این ءَ آن ءِ گپ ءَ کنگ ءَ بنت۔ شاعر مزنی ءَ ترس ءِ وکالت ءَ کنت ناں مہر ءَ محبت ءِ، بلکینہ آ ءِ اشانی بیانیہ ءَ گش ایت شاعری ءِ ھکمیں ءَ بدل نہ بیوکیں لبز وت وتی گیشنگ ءَ اید نا قابلِ تشریح بنت آھانی مغاچراھاں ھچبر جتانہ بیت انت بلکینہ ھمیشانی تہا بیت انت۔ مثال معناھانی باطن ءَ بنتیں۔

شعری مثال ءِ جوانیں مقصد ظاھر ءَ متضاد ءَ ھماراستیان ءَ کہ گونڈ نہ بنت یکیں "یکی" ءِ تہا مچ کنگ انت ءَ اے عمل پرشت ءَ پروش ءَ بیزاری ءَ قربان یا دور کنگ ءَ اید ظاھر ءَ سسا سراچی وجودانی میانجین ءَ ودی بیتیں۔ ھمے سبب انت کہ شعری سسا ساچ وتی ھکیگیں اصطلاحاں گوں نا قابلِ تشریح بیت۔ ھمے مقام ءَ شعری زبان ھمے پہر ءِ بھر بیت کہ آئی ءِ درچ ءَ راستی مئے دیما وتی ظاھری کنت، زبان ءِ ماھیت ءِ بدل ءَ سسا ساچ ناں ایو کاراستی ءِ نیمگا وتی در ءَ ئیچ کنت بلکہ ھنچو کہ بیگ، لوٹ ایت اے راستی ءِ پدر ھم کنت ءَ آئی ءَ گنڈی "گنڈی" یک ءِ دروشم ءَ مارا پیش داریت۔ دانگ یک سسا ساچ یے جوڑ بیت۔ لچہ سسا ساچ ءِ "وحدت" بیت یا بازیں سسا ساچانی مچی بیت کہ آ جتا جتا کنگ نہ بنت۔ ماں ھمائی ءَ کہ راستی گشیں آئی ءِ پوشیدگی ءِ سبب ءَ ودی بیوکیں خلا جتا جتا ءَ نہ منگیں "دیدانکانی" وڑا بیتیں۔ المی ئیں وڑے ءَ وتی جتائیں ءَ تلمیحات ءِ یک شمسی نظامے ءِ لچہ یے ءَ بدل بیگ ءِ جہد ءَ بنتیں، بزاں چیر ءَ پوشید ہیں لبز کہ رژناہ ءَ درپشناک بیت کن انت۔ وھدے دست جنوکیں لنٹ دست بہ کپیت بازوھدے ءَ چیزے گپ کنوکانی زبان ءَ دانکانی کارخانہ ھکیں راستیانی دوار جوڑ بیت کہ آئی ءَ راہچ برھان ءِ ضرورت نہ بیت۔ ھمے وھد ءَ ماوھد ءِ سرجمی ءَ بدل ہیں۔

زبان ءِ جوان تریں وڑے کارگرگ ءِ سبب ءَ شاعر زبان ءَ دانائی بکشیت۔ راجد پتر ءِ سرا زور دیگ ءِ سوب ءَ آ تاریخ ءَ پدر کنت انت ءَ آئی ءَ وتی ذگریں دروشم وھد ءِ شکل ءَ پیش داریت۔ وھدے راجد پتر مارا اے شک ءَ سوب دنتیں کہ بلکنہ آ ر واھانی بے مطلبیں یا مزنیں پچی ءَ اید ہچ یے نہ انت تہ ھمے وھد ءَ زبان ءِ ترءَ مانتر گیشتر زاھر بیت ءَ یک حقیئیں گپ ءَ ترانے ودی بیگ ءَ داریت۔ لبز وتی معناءَ آھانی رسانک ءِ وس ءَ گار کن انت۔ راجد پتر کہ ھم زاھریانی یک درچے جوڑ بیت۔ اے زوال ءَ زبان ءِ پدگردی ھم ھمگرنچ انت ءَ آئی ءَ مردگیں علامات یکجا بنت۔ دراہیں مردم یک وڑیں لبزاں گوں کار گرنت، بلے یک دومی ءَ سر بیگ ءَ زبہر بنت ءَ پہ مرد ماں لبز تپاکیں معنا ءَ سر بیگ بے کار یں جھدے جوڑ بیت۔ زبان یک لس روایت یے نہ انت بلکیں یک جھدے جوڑ بیت۔ چرائی ءَ لس مردم جتا کنگ بیت نہ

کنت۔ ھمک لبز ءِ "مہم جوئی" سرجم بیت۔ مردم وتی توامیں ذات ءُ زندگی ءَ بس یک لبزے ءِ ھاترا دستانی سرا زوریت۔ شاعر یک انچیں مردمے کہ آئی ءِ شخصیت ءِ بزہ لبزانی سبب ءَ جوڑ بیت۔ ھمے واستہ بس یک شاعرے نوکیں دانکے جوڑ کنگ ءَ سوب مند بیت کنت۔ لبز بس زبان ءَ چہ سدانت ءُ دگہ شعری سساساچے ءَ پداودی بنت کہ آئی ءَ رانوکیں شاعری ءِ مہکمی گشنت۔ چہ ھمے راستی ءَ ترکیت۔ لبز چہ مردم ءَ جتانہ بنت۔ ہمشکہ شعری عمل شاعر ءِ ظاھر ءُ بزاں ھماساحریں چیز ءَ کہ ھمائی ءِ نشانی ءَ لچہ دیگانت۔ ظاھر بیت نہ کنت۔ بلکنہ اے مردم ءَ راوتی تجربہ ءِ بنیاد ءِ وڑا اکار گرنت۔ رلیں ءُ پرلیں مردم ءِ اندر ءَ ھور ءُ تور بنت، تاں کہ بس لچہ ءَ۔ اے دوئینان ءَ جتا جتا کنگ بیت نہ کنت۔ شاعر ءُ آئی ءِ لبز یک انت۔ چہ ھپت سد سال ءَ مئے تہذیب ءِ مزن کردیں شاعرانی وڑ ءُ پیم ھمے بیتگ ءُ اے کرن ءِ گذسری مزنیں تحریک "سرئیلزم" ءِ معناھم چہ اشی ءَ جتانہ انت۔ اے جھدانی مزن نامی کہ چہ اشانی ئمگا ہچ مزنیں شاعر بے ھال بیت نہ کنت، آھانی ھمے جھد ءِ تہا چیرانت کہ "دوئی" آکیں رند ءَ پہ مدامی ءَ گوں زور ءَ تباہ کنگ بہ بیت کہ مارا ابر ءُ بانگ کنتیں۔ شاعری نامعلوم ءِ ئمگاگام جنتیں۔ دگہ دروشمے ءَ گڑا ہچ نہ انت۔

انوگیں جاوران شاعری ءِ برز ءُ بلندیں دعوھانی ئمگا دلگوش گور کنگ نہ وشیں ھبرے بیت کنت۔ راجد پتر ءِ زوراکی اینچو کہ مرچی انت پیسرا ایچبر نہ بیتگ۔ جاورانی ساہ گیریں زور اینچو کہ مرچی انت پیسرا کدی نہ بیتگ۔ ھما ھساب ءَ "پداچے بجنیں" گیش ءَ گیش سگ ءِ ھد ءَ دربیان انت۔ پریشی ءَ مئے منوگری لازم نہ بیتگ ءُ ایشی ءِ دیم مدام مردم ءِ تباھی ءِ ئمگا بیتیں۔ ھمے ھساب ءَ شعر ءِ عمل گیشتر چیر ءُ پوشیدہ، یک ءَ جتا، بے درور یں بیان بیتیں۔ انوں زکیں گپے کہ "اجتماعی نظام" ءِ دودیمی آدیںے ءِ راز پر پچوکیں یک لچہ یے یامر کنگ ھر ابیں کارے زانگ بیتگ۔ مروچی وَ نظام ءِ نظریہ ءِ جند کور دیم بیتگ ءُ ایشی ءِ جاگہ ءَ مقابلہ، ھست ءُ نیستی ءُ قد ءُ بالادانی تپاکی ءَ گپتگ انت۔ راستی ءَ وتی نکاب یک دیمے ایرکتگ انت ءُ ھم عمریں چاگرد وتی پاکیں دروشماں گندگ بیت کنت۔ بزاں دگہ دگہ چیزانی یکجاھی ءَ کہ آھان ءَ پروپیگنڈہ یا پہ یک جان کنگ بیتگ ءُ آھانی چست ءُ ایر ھماگروھانی دست ءَ بیت کہ آبس وتی ئمناکی ءِ سبب ءَ چہ دومی ءَ جتا بنت۔ ھمے جاوران شاعری چیر بیتیں، بلے شعری عمل ھمے چیری ءِ سبب ءَ سرجمیں کو ھنیں، ھر ابیں زوراکانی دومی رند ءَ جار ءَ جنت کہ جنسیت ءُ سحر ءِ گوناپ ءَ بنتیں ءُ اے عمل ءِ ھلاسی ءِ فتوہ دیوکان ءُ بس اے سبب ءَ کہ اے عمل ءِ بیان پرچہ نہ گیشیتگ۔ انچیں چیلنج یے دیمانت کہ آوت ایر جنگ ءِ سک باز قابل انت۔ شاعری کہ چرائی ءَ داں زیک ءَ میاں استمانی تپاکی ءِ آزاتیں جاورانی ظاھری ءِ لوٹ کنگ بیتگ ات۔ مرچی زوراکی ءُ یک یکی ءِ مستری ءِ شیطانی ءَ مارارکھینگ ءِ واستا بس بند ءُ تاھیدانی کار ءَ دیگانت۔ اے گشگ بیتگ کہ شاعری یک انچیں رھدربرات چہ آئی ءِ باپشت ءَ نوکیں انسان آدراھیں زوراکی آن ءَ ایر جت کنت کہ آمئے زندگی ءِ ھلاس کنگ ءَ ھم بے آرام بیان نوں مئے زردانی سرا ھاکمی کنگ لوٹ انت بلے چیر اندری وتی باطن ءَ یک انچیں سرزاھری یے داریت کہ آوت آئی ءِ اندر ءَ عظیم ترانت۔

(ماھتاک "صریر" کراچی اکتوبر ۱۹۹۴ء، منّت ءَ)

منصور ثانی سچل سرمست ءِ مثنوی ءِ پچار

ڈاکٹر ابراہیم خلیل نقوی // رجانک : رمضان بامری بلوچ، لیکچرار اردو فانی گورنمنٹ اردو کالج کراچی

مہران کوچگ ءِ نام ءَ نامداریں صوفی شاعر واجہ عبدالوھاب سچل سرمست ءِ شعر چہ لکاں ھم گیش بنت بازیں مہلوک ءِ ھیال انت کہ سچل ھفت زبان ءِ شاعرے بوتگ بلے اے گپ مانگیشگ البت ھیکہ الم انت کہ آئی ءَ بازیں زباناں شعر پر بستگ چریشاں فارسی، سندھی، سرائیکی ءَ پنجابی ءِ نام گرگ کرزنت۔ اے زبانانی تہا سچل ءِ بازیں شعرے دست کپیت۔ سندھی زبان ءِ تہادراہیں شعری صنفانی تہا شعراں اید ماں فارسی ءَ غزل، رباعی ءَ مثنوی ءِ تہا آئی ءَ شعر پربستگ۔ جہل ءَ سچل ءِ گونڈیں فارسی مثنوی "دردنامہ" ءِ سراچمشانکے پیش کنگ بیت۔ اے مثنوی ءِ ھشتاد ءَ شش شعر انت۔ بزاں درمیانی کساس ءِ دوازدہ تاکدیمانی کتابے جوڑبیت کنت۔ ایشی ءِ سرھال "درد وار شاد پیرومرشد" انت۔

قاضی علی اکبر درازی ءَ سچل سرمست ءِ کم ءُ گیش درائیں فارسی شعر ردءُبند داتگ ءُ شنگ کتگ انت۔ "دردنامہ" ھم ھمائی ءَ ردءُبند داتگ۔ منی دیمادومی رند ءَ چاپ بوتگیں نسخہ انت کہ واجہ درازی ءَ چہ فارسی ءَ ماں سندھی ءَ ترینتگ، ھمے دومی رند ءَ اگست ۱۹۰۵ ءَ شنگ بیتگ۔ چریشی ءَ پیش اے مثنوی ۱۹۰۳ ءَ شنگ کنگ بیتگ۔

ھمے نام ءِ دومی نسخہ منا سندھ یونیورسٹی ءَ شعبہ سندھی ءِ صدر واجہ پروفیسر ڈاکٹر عبدالجبار جونیجو ءَ چہ وتی جند ءِ کتابجاہ ءَ بکشاتگ۔ آئی ءَ گوں منت واری ءَ منا ایشی ءِ فوٹو کاپی کنگ ءِ ھم اجازت داتگ۔ "دردنامہ" نہ سندھ یونیورسٹی ءَ است ءُ نیکہ کراچی یونیورسٹی ءَ۔ داں اے ھد ءَ کہ نہ ایشی ءِ فوٹو کاپی سندھیالوجی انسٹی ٹیوٹ ءَ دست کپیت ءُ نیکہ داؤد پوتہ لائبریری ءَ۔ اے پیم ایشی ءِ ارزش ءُ اھمیت انگت گیشتر بیت۔ ھمے درگت ءَ واجہ ڈاکٹر جونیجو ءِ مہربانی ءَ ھم ھرکتے است۔

"دردنامہ" ءِ سراتچکا بحث ءُ تران ءَ ساری ءَ شرتر ھمیش انت کہ سچل ءِ تب ءُ میل ءُ فکر ءُ وڑ ءُ ڈول ءِ بارو اگپ جنگ بہ بیت ءُ چارگ بہ بیت کہ آچے رنگیں شاعرے بیتگ ءُ وتی شعرانی تہا کجام چیزاں گیش ارزش داتگ ءُ کجام ھبرے ڈالچار کتگ انت۔

سچل صوفی تبیں مردے ات آبن سراصوفی بے بوتگ۔ آئی ءَ لکاں شعر پربستگ۔ آئی ءَ صوفی ھیالات ءِ درشان کنوکے ءِ رنگ ءَ شاعری ءَ راباز رنگ بکشاتگ۔ آئی ءَ شاعری ءَ راوتی صوفی ھیالاتانی درشان کنگ ءِ وسیلہ جوڑ کرتگ ات۔ ھما شاعر کہ صوفی ھیالاتاں شاعری ءِ رنگ ءَ رجنت، آھانی سہ رنگ انت۔

اولی ھما کہ چہ بن بنھ ءَ شاعر بنت "تصوف برای شعر گفتن خوب است" گفت ءِ حساب ءَ جاگہ جاگہے صوفیانہ اصطلاحاں کار مرز کننت ءَ صوفیانہ اڑ ءَ جنجالاں بیان کننت۔ ایشانی مَن ءَ مراد وتی زانکاری ءِ درشانی ءُ وتی شعراں گوں تصوف ءِ شیرکنی ءَ تامدار جوڑ کنگ انت۔ چشیں شاعرانی مثال ءُ دروراں اردو شاعری ءَ مرزا غالب انت۔

یہ مسائلِ تصوف یہ ترا بیان غالب
تجھے ہم ولی سمجھتے جو نہ بادہ خوار ہوتا

دومی ھما شاعر انت کہ تصوف ءِ مستی ءَ مست بوھگ ءِ ھمراھی ءَ شعر ءِ ازم ءُ فن ءِ ریک ءُ رھبند ءَ چہ زانکار بنت ءُ وتی صوفیانہ شاعری ءِ تہا ایشاں جوانی

ءَ کارمرز هم کننت۔ گوں ایشی ءَ هورازمءَ فن ءِ لوٹانی هیال اش هم گورانت۔ چوشیں شاعرانی تها فارسی زبان ءِ امیر خسروءَ میر حسن ءِ پیمیں دگه شاعر بنت ءَ اردو ءِ تها میر درد هلوی۔

یکی هما شاعر بنت که وتی صوفیانه هیالات، باهند ءَ مارشتانی درشانی ءِ هاترا شعر ءِ رهبند ءَ کارمرز کننت، بلے شاعری ءِ رپک ءَ هنر ءِ سیم ءَ هدا اں ڈالچار کننت ءَ وتی هیالاں هنر ءِ هر جاں جنگ ءَ نیل انت۔ اشانی شعر پرہند گ ءِ مراد قول اقبال ـ

نغمہ کجا و من کجا سازِ سخن بہانہ — است سوئے قطارِ میکشم ناقہِ بے زمام را

اے تک ءِ شاعر اقبال ءِ پیم ءَ گش انت ـ

شاعری زین مثنوی مقصودیست
بت پرستی بت گری مقصودیست
حسنِ اندازِ بیان از من مجو
فکرِ من از رفعتِ اندیشه ام
در خورد با فطرتِ اندیشه ام
خورده هر مینا مگیر اے هوش مند
دل بذوقِ خوردهِ مینا بگیر
(اقبال۔اسرار و رموز)

سچل سرمست هم گذسری شاعرانی تک ءَ گوں سیادی کننت۔ چریشی ءَ دگه چے مئانک ءَ ثبوت بیت کنت که آئی ءَ وتی شاعری ءِ شمگ ءَ دلگوش گور نه کرتگ نیکه آئیا وتی شعر رد ءَ بند داتگ انت ءَ نیکه چنگ ءَ مچ کنگ ءِ واک یے بیتگ۔ مستی ءَ کھوی ءِ جاوراں سچل هرچی گش ایت اش کنوک آئی ءَ نبشته کننت۔ هما شاعر که آئی ءِ شعرانی کساس لکھاں بہ بیت ءَ هماکه سرمستی ءَ کھوی ءِ جاوراں شعر بہ گش ایت ءَ پدا آباز زباناں شعر بگش ایت گڈا اے چون بیت کنت که آئی ءَ باز زبان ءَ بازرنگیں وانوک دست مہ کپ ایت۔

ایشی ءَ ابید همائی ءِ حال اے بہ بیت که مستی ءِ جاور ءَ چه در آیگا ر ند چرائی ءَ اے شعرانی بار واجست گرگ بہ بیت آئی ءِ شعر، ہند یا ایشانی تها آرتگیں گال ءَ لبز ءِ بار واجست گرگ بہ بیت گڑا آئی ءَ ایشی ءِ پرواه مہ بیت۔ اے بن گپ ءِ سرا من وتی پیسری نبشتانک ءِ تها سرجمی ءَ بحث کرتگ۔ اے بحث ادا ایله دئیگ بیت۔ همیشکه سچل سرمست ءِ شاعری ءَ شاعری ازم ءِ رهبندانی سرا چکاسگ ءِ جاگه ءَ ایوکا آئی ءِ هیالات ءَ فکر گیشنگ نه بیت۔ شاعری ءِ ازم ءَ رپک ءِ سرا بحث کنگا ترس انت که اقبال ءِ پیا چو مه گش ایت که :

نه خوا هد دید روئے
که برمن تهمتِ شعر و سخن بست

اے وڑیں شعر پرہند گ ءِ وڑ ءَ پیم ایوکا گوں سچل ءَ همگرنچ نه انت۔

این گناهست که در شهر شما نیز کنند

همیشکه علامه شبلی مولانا روم ءِ زندآدینک ءِ تها روتی ءِ بار وا نبس ایت که مولانا روم ءِ هما رچو کی، بر جستگی، لبزانی در وشم گری ءَ ارد ءَ هند ءِ زیبائی گندگ نه

ایت۔ هماکہ استادانی شعرانی حاصیں ڈول انت، بازیں جاگہاں بے وڈیں لبز جاہ کاینت۔ فکرِ اضافت کہ شعرءِ دینءَ چہ کم گونڈیں گناہ حساب بیت، مولاناءِ گوراهمیکس انت کہ مردمءِ تب هراب بیت۔ تعقید لفظیءِ مثال هم بازگندگ کیت بلے پداهم آیءِ قلمءَ چہ صداں انچیں شعر دراهتگ کہ ایشانی پلگاری، برجستگیءُ دلکشی بے درورانت

وهدیکہ مولانارومءِ پیمیں شهنشاهیں صوفی شاعرءِ گوراچوکیءُ برجستگی مارا کم گندگ بیت لبزانی کارمرز بہ بیت۔ فکرِ اضافتءُ تعقید لبزیءِ مثال گندگا کاینت۔ ایشیءَ رند هم آئیءِ نامداریءِ اے حال بہ بیت کہ آئیءَ،

"هست قرآن در زبان پهلوی"

ءِ درجگ دئیگ بہ بیت گڑاپدرانت کہ آئیءِ نام پرستیءُ نامداریءِ سبب کردءِ برزیءُ هیالءُ مزن بالادیءُ پلگاری بیت نیکہ شاعریءِ صنایع بدائع۔ سچل سرمستءَ هم ڈاہ داتگ کہ :

این سخن عشق است نی از شاعر نیست
کے خالی دانند این اشعار را

اے سئیںانی بنیادءَ اے منگیں صوفی شاعرءِ شاعریءُ شعری ازمءِ چکاسگءَ چکاسگءُ شعری راهبندانی سراتپاسگءُ ازمءِ کیلوءَ کیل کنگءِ سرا زور پر دئیگ هچ بزانتءُ معنایے نداریت۔ ایشیءَ تصوفءِ چکاسگءُ روحانیتءِ کیلوءَ کیل کنگ لوٹ ایت، پرچہ کہ هماچیزءُ هماکہ شاعرءِ جندءُ دلگوش گور نہ کنگءُ ڈالچار یے کنگ، چوشیں شاعرءِ شاعریءَ اے چکاسگءَ چکاسگءِ چے معنا؟ همیشکا جهلءَ "دردنامہ" ءِ مثنوی هے دومی کیلوءَ کیل کنگ بوهگانت۔

صوفیانی گورا "درد" ءُ "عشق" دوئیناں مزنیں هرکتءُ ارزشے است بلکیں هے دوئیں چیزانی برزبالادی صوفیانی بودناکیءِ مزنیءُ مرادانی منزل بیت۔ دردءِ ارزش چہ اے شعرءَ تچکءُ پدر بیت:

اے پسر عشق بورد ، عشق است که د ر این کارخانه
متعرف است ، اگر عشق نمی بود نظم دل صورت نمی بست
بے عشق زندگانی بال است دل باخته عشق بودن کمالست،
عشق بسازد ، عشق بسوزد، دو عالم پر چه هست ظهور
عشق است، عشق است آب رفتارعشق
ا ست ، خا ک قرار عشق ا ست ، یاد ا ضطرار عشق ا ست،
موت مستی عشق است، حیات هشیاری عشق است،
شب خواب عشق است روز بیداری عشق است،
مسلم جمال عشق است . کافر جلال عشق است،
گناه بعد عشق است، بهشت شوق عشق است،
دوزخذوق عشق است، مقام عشق از عبودیت
و عارفیت و زاهدیت و صدییت و خلیت و حبیبیت

برتر است، جمعی بر آ نند که حرکت آمان باحرکت
عشق است یعنی بمطلوب نمی رسند و سر گرد انند ؎
بی عشق بناید بود ، بے عشق بناید زیست
پیغمبر کنعانی ، عشق پرے دارد

گپ ءُ گوُنڈ گران ءَ بہ کشان کہ ھر یکے ءَ عشق ءِ رھدار وتی کنگ لوٹ ایت ءُ ھمگادوئیں جہانانی ھر جاگہ ءَ عشق پدرانت۔ ھر ھند ءُ ھر چیز ءِ توکا عشق ءِ کرد ءُ کار گندگ ءَ کیت۔ توری آپ وشیں بہ بیت۔ مرگ ءُ زند بہ بیت۔ روچ ءُ شپ بہ بیت یا کافر ءُ مسلمان بہ بیت۔ داں اے ھد ءَ کہ دوزہ ءُ جنت ءَ ھم عشق ایوکا عشق ءِ دروشم درابیت۔

پہ وتی کسانیں، وتی اوباد گ ءُ وتی مریداں صوفیانی ھمے سوج ءُ درونت ءَ پہ بچے ءَ پت ءِ ھمے پنت پیتگ انت ءُ ھمیشی ءِ گپ میر تقی میر ءُ وتی ''تذکرہ'' ءِ تہا آؤرتگ انت۔ ھمیشی ءِ سرا صوفی کار بندبوتگ انت ءُ ھمے پچل سرمست ءِ رھگدار بوتگ۔

چہ عشق ءُ دل ءُ درد ودی بیت ایشی ءَ رند صوفی ءَ ''فنافی الشیخ'' ءُ ''فنافی الرسول'' بزاں حیرانی ءِ مقام ءُ فنافی اللہ ءِ رھگدار ءُ رھادگ بوھگ ءِ موکل ءُ اجازت رسیت۔ پچل اے پڑ ءِ بور سوار ءُ راہ ءِ گر ءُ گتاں چہ آژنا انت۔ ''مثنوی درد نامہ'' ءِ تہا پچل ءَ عشق وانچاہ ءِ بنگیجی درجگ ءِ جاور بیان کتگ انت۔ ایشی ءِ تہا پچل ءُ درد ءُ پیر ءُ مرشد ءِ ارشاد ءِ حقیقت ءُ ارزش پدر کتگ۔ اے ھمے ماڑی ءِ اولی ھشت انت ءُ ھمے منزل ءُ گوں سوب مندی ءُ گوازینگا رند صوفی دیمی منزل ءِ نیمگا گام جنگ ءِ موکل ءُ اجازت گیپت۔

درد ءِ ارزش ءُ پیش داران ءَ پچل نبشتگ کہ ایوکا درد ھدا ءُ سرکنگ ءِ وسیلہ انت۔ ھمیشی ءِ وسیلہ ءُ ھدا ءِ جلوہ گند گا کیت۔ آگش ایت ؎

این درد رسانندت خدا را در لحظه نمایدت خدا را
این درد بود همه سعادت این درد همه شود هدایت

پچل ءُ گشتگ کہ ھمے نیک بہتی ءِ وسیلہ انت۔ ھمیشی ءُ رھشونی رست ءُ کشف ءِ سبب ءُ کرامات ءِ نیمون ھم ھمے جوڑ بیت ءُ ھما مردم کہ چریشی ءَ سی ءُ آژنا نہ بیت ءُ چہ درد ءِ مدی ءُ زھر بیت میار یگ انت۔

گر درد ترا نه شد میسر هیهات که مانده مقصر
گر کشف بتو شود کرامت جز درد بحالتست هیهات

آئی ءُ گشتگ ات کہ آئی ءِ پیر ءِ ھمے گشتگ ات ءُ آئی ءُ وتا ھم تہے درد پرات پیر ءُ مرشد ءِ بار وانبشتہ کنگ کہ ؎

از درد همی کشید آهی از آه همی نمود راهی

پیر ءُ مرشد ءُ درد ءِ درونت داتگ ایشی ءِ نپ ءُ سیت بے گشت انت ءُ گشت بے ؎

فرمود که درد مایه عشق برعاشق هست سایه عشق

ایشی ءُ گوں ھور چوش بے ھم گشت کہ دل والاھانی دوان چہ درد ءِ لذت ءُ زبہریں مردم ءِ ہچ کار نیست۔

اے در ونت ءُ سوج ءَ رند فنا ءُ بے وتی ءِ سوج دات ءُ گشت بے کہ ھر چیز ءِ تہا ھدا ءِ دروشم درابیت ءُ پد اوحدۃ الوجود ءِ راز ءُ اسرار بے سرپد

کنا ئینت۔ ـ

کس نیست دگر بجز حق اینجا　　بر ارض و سما و هم در اینجا

بشناس بهر لباس سلطان　　درذرہذره اویکی داں

این راه یقین نه سر تبابی　　فی الجملۂ مظاهرش بیابی

این جمله جهان ذات حق است　　آن ذات همه صفات است

سچل سرمست وحدت ءِ تہا کثرت ءِ درو شم ءَ گندیت۔ ھے ھیال آئی ءَ چو نیں وڑے ءَ آؤر تگ۔ گش ایت ـ

وصل بتو گشیت راهِ وحدت　　بس همی کنی بکثرت

o　　آن وحدت و کثرتش یکی دان درمنزل عشق شکے دان

عالم در توی توی بعالم داری تو خیال مسلم

سچل سرمست دنیاءَ وھم ءُ گمانے ھیال کنت ایشی ءِ ھبَیگ ءِ منوک نہ انت ـ

عالم همه جملگی خیال است　وهم ست ولی بقیل و قال ست

هست این همه عالم خیالات　　دانی زکجاست این مقالات

انچو ش زانگ بیت کہ مرزاغالب ءَ ایشی ءِ رجانک کرتگ۔ چو نیں "تو درد" ءَ آہنگ ـ

شاھد ھستی مطلق کی کمر ہے عالم

لوگ کہتے ھیں کہ "ہے" پر ھمیں منظور نھیں

گشگ ءِ وڑ ءُ ڈول ہر دوئینانی ھیال ءَ پدر کنگ۔ یکے پلگاریں صوفی ءُ دومی فلسفی ھیال ءُ تب ءِ واھند۔

گپ اے وڑ انت کہ وحدت الوجود ءِ لوٹوک "لا موجود الا اللہ" ءِ منوک بنت۔ اے گش انت کہ ھدا ءَ ابید ھر چیزے وجود نہ داریت، ظاھری جھان ءَ دیستگیں دراہیں چیز مئے چمانی فریب انت۔ اے دراہیں چیز ہندرءَ ساھگ انت ءُ ھدا ءِ شان ایشاں درو شم دنت۔۔ سچل گش ایت ـ

بشناس بهر لباس سلطان　　در ذره ذره او یکی دان

ءِ پچیں دیدوک ءُ اے در جگ صوفی ءَ ھما ھد ءَ رست کنت، وھدے کہ آفتابہ بیت یا "چہ وتا دربہ ئیت" سچل چہ وتی مرشد ءِ زبانی ءَ گش ایت ـ

فرمو د مرا بروز د یگر　　اول تو زخویشتن بگرز

اگر از خود میکنی ثوابی　　ان بر تو همی شود جمالی

محبوب همی کند ثواب ست　ان بلکه ثواب شد عذاب

دنیاءَ آئی ءِ توک ءِ ھر وڑیں واھشت ءُ واھگ یک داے انت ءُ ھے دام مردم ءَ "چہ وتا دریگ" ءَ داریت ءُ مکن کنت۔ صوفی ءَ چہ دنیاءُ آبت ءَ بے تما ہوھگ ءَ "عرض مولا بر اولی" ءِ ورد کنگ لوٹ ایت۔

سچل سرمست ءَ عشق ءِ درد ءِ جاوراں گوں ھنر مندی ءَ گیشواری کتگ۔ ایشی ءِ تہا بازیں اڑ ءُ جنجال گوں ھنر مندی ءُ ازمکاری ءَ بیان کتگ انت

☆　☆　☆

وانوك ءِ دلجمیں سما هما کرد انت که آئی ءَ را
نبشته کار ءِ ساچشتی پوریات ءِ مزانی شریدار
جوڑ کننت ءُ وانوك همے دلجمیں سما ءِ امیت ،
نبشته کار ءِ مڈی انت بلے نگبهت هما نبشته
کار انت که اے آوار گیری ءِ بالاد آهانی
میراث انت پرچا که وتی چادر ءِ کپ کنگ
انچو گراں انت ،همنچو بے سیت بلے اشی ءِ
گرمی ءِ نیم کنگ سارتی ءِ بستار ءَ دنت۔
منیر مومن

مرتگیں مرد ءِ زِندیں رِحم

غنی پرواز

مرچی آیئے چم پچ اتنت۔ بلکیں پورئی ءَ پچ اتنت۔ ھنچو ھلکٹ بوت، گشے پہ دلگوش چارگ ءَ انت۔ مناھم پہ دلگوش چارگا انت۔ چو ھم گمان بوت، گشے چیزے گشگ لوٹیت۔ گوں من چیزے نہ چیزے گوشگ لوٹیت۔ من شری ءِ سرا چارات، آیئے چم پہ دل پچ اتنت۔ پورئی ءَ پچ اتنت۔ گشے زانا گوں من الوت ءَ سک سک کنگا اتنت۔ چہ من پہلی لوٹگا اتنت۔ چیاکہ چدو پیسر آئی چم چھبر پچ نہ بوتگ انت۔ بلکیں پورئیا چپت بوتگ انت ءُ بس یک ئیمگے ءَ کلہ ءِ شملگ بوتگ انت، تنکہ آتر ءَ تاب ءِ واستا کُشک ءَ دیست بکنت۔ راہ ءَ شت بکنت۔ اگن ناں منی ڈولیں مردم یے وا، پہ نیم چمی ھم نچاراتگ انت ءُ من مدام ھیال کتگ، کہ چشیں گرور جوان نہ انت۔ چیاکہ زیادتیں گرور ءِ آسر شر نہ بیت۔ یا تباہی ءُ بربادی بیت، یا گڈا مرگ ءَ میراں۔۔۔۔، بلے منی ھیال وتی دل ءَ بوتگ، ءُ آگوات ءَ گوں بوتگ ءُ بال بوتگ۔

آشپ پہے کلگ ءَ سکیں گرانیں شپے ات۔ من واب اتاں، کہ اناگہا پدرھئت ءُ آگہ بوتاں۔ گوشاں چاریں ئیمگاں واوزارات۔ بزاں توپانی زمین چنڈے ہنابوتگ ات ءُ مہلوکات چو گنوکیگا تچگات، چہ لوگاں در آھگات ءُ دیم پہ پٹ ءُ پڈاں روگا اتاں۔ تنکہ لوگ ءُ باد گیرانی چیراچیر مہ ترایت ءُ مہ مرایت۔ من ھم تچاں تچاں ءَ چہ لوگ ءَ دراتکاں ءُ لوگے کش ءِ پٹ ءَ شت ءُ اوشتاتاں ءُ زمین چنڈ ءِ ہندی ءِ ودار یگ بوتاں۔ دماں پہ دماں، پدماں پدا، زمین چنڈ بوت، ہمیشکہ تاں سباھے سراچم تشے اہینگ ھم نہ بوت انت۔

سباہے سرا روچ تک ءِ وھدا کہ زمین چنڈ ہند بوت، گڈا من لوگ ءَ پترتاں۔ پہ ناکامیں دلے ارزبست۔ گدبدلیتاں ءَ دیم پہ کارگس ءَ رہ گپتاں۔ چہ وتی لوگ ءَ کے دور شتگ اتاں، کہ اناگہا دیست، دکمے ءَ چیزے کپتگ۔ من نزیک ءَ شتاں ءُ شری ءِ سرا چارات، تہ دیست، ھما مردانت کہ جندیے مرتگ، بلے چم یے پچ انت۔ من پہ ھیرانی آئی ءِ چم چارا تاں۔ چیاکہ من آئی ءِ چم پہ پچی ءَ چھبر نہ دیستگ اتاں۔ پدا آئی ءِ کش ءَ نشتاں ءُ آئی ءِ پمانی توکا چارات۔ سکیں روبداریں چم اتنت۔ وتی زند ءَ مرد ءِ جند ھم سک روبدار بوتگ، ءُ اگن وتی اے روبداریں چم یے پچ بکتیں انت، گڈا انگت گیشتر روبدار بوتگ ات۔

اناگہا من ھیال کت کہ، اے روبداریں مرد گوں اے روبداریں چماں اگاں، مقدونیہ ءَ پیداک بوتیں تہ سکندرِ اعظم بوتگ ات، منگولیا ءَ پیداک بوتیں تہ چنگیز خان بوتگ ات، برطانیہ ءَ پیداک بوتیں تہ کراموِیل بوتگ ات، فرانس ءَ پیداک بوتیں تہ نپولین بوناپارٹ بوتگ، اٹلی ءَ پیداک بوتیں تہ مسولینی بوتگ ات۔ جرمنی ءَ پیداک بوتیں تہ ہٹلر بوتگ ات، سپانیہ ءَ پیداک بوتیں تہ فرانکو بوتگ ات۔ بلے اشی ءِ بدنصیبی بوتگ کہ پاکستان ءِ ڈولیں ملکے ءَ پیداک بوتگ۔ پاکستان و املک ءِ ناپرسان انت۔ ادا بادشاہ ءِ پیداک ببیت، ھم پکیر

بیت۔۔۔۔

مناگوں آئیاھمدردی پیداک بوت۔ ہمیشہ گشادگشادءَ گوں راستی دستءِ دولنکءَ آ ئیۓ چمانی کونس بندکتاں۔ بلے دستءِ دور کنگءِ شرتءَ، چم پدا پچ بوت انت۔ من پدا ھماڈولءَ گوں راستی راستی دستءِ دولنکءَ آئیۓ چمانی کونس بندکت انت۔ بلے گوں دستءِ دورکنگءَ چم پدا پچ بوت انت۔ ھنچومالوم بوت گشئے آ چہ قبروکسارتءَ پیسروتی دراھیں زندءِ چم بندیءِ کیءَ پورہ کننگ لوٹیت۔ زندءِ واآئیءَ دنیاالکاپءَ نہ چاراتگ، ہمیشکانوں آئیءَ راالکاپءَ چارگ لوٹیت۔ آئیءَ گوں وتی چم بندیءَ بازیں مردمے آزارءَ گلہ کتگ، ءَ نوں آدرستاں چہ وتءَ وشءُ رازیگ کنگ لوٹیت۔

من یک رندے پدا گوں راستی دستءِ دولنکءَ آئیۓ چمانی کونس بندکتنت، بلے گوں دستءِ دورکنگءَ، چم پدا پچ بوت انت۔ چریشیءَ رند من سدک بوتاں، کہ اے مردءِ چم گوں من بند نہ بنت۔ بلکیں ہمیشہ کہ گوں من وتی زندءَ ھرچ نفرتے کہ بوتگ یے، آئیۓ اثرماں آئیۓ چماں انگت پشت کپتگ۔

گوں اے ھیالءِ آھگءَ، من پاداتکاںءَ آئیۓ لوگءَ شتاں۔ آئیۓ زالءَ مستریں بچ ھمودءَ اتنت۔ وھدے من، آھال داتاں، گڈا ھردکاں ھکاراتءَ پہ دل تپر کہی گوں من گشت۔

"بریں مارا پیش یے بدار۔۔۔"

من درائینت "تہتے، نپادےءَ چادرے بزورات گوں۔۔۔"

جاگہ نزیک اتءَ نزیک گوراں گاڑی نیست ات، ہمیشکاماپاداں شتاں۔

"ابو، من نہ بوتاں۔۔۔ چہ تو من پیش بکپتیناں شرترات"۔ آئیۓ زالءَ پریاتۓ جتءَ پشتۓ پرکتءَ گریت یے۔

آئیۓ مستریں چکءَ، کہ چگیں ورنایے ات، وس کت کہ پتءِ چم بند ببنت۔ بلے سوب مندنہ بوت۔

پدا گڈاماگوں پچیں چماں آچست کتءَ تہتءَ، سراوا پینت، چادر پر داتءَ، چست کتءَ لوگءَ برت۔

دمانےءَ رند، کروگورءِ مردم سئی بوت انتءَ بازیں مردین، جنینءَ چکے مچ بوت۔ شودگ، کپن وکساررتءَ چن ولانچ بنا بوت انت۔

شودگءِ واستا، وھدے آئیا آپ پر رتچگ بوت، گڈاانا گہا آئیاافارگے جتءَ باھند کتءَ نندگءِ شرتءَ آئیۓ چم پدا بند بوت انتءَ آنرندگءَ لگئت۔۔۔

"قہرکپگاں! شماپرچہ مناچہ وابءَ پادکت۔۔۔"

منی وابانی شپ تاک

اے آر داد

من نپادانی سرءَ دراج اتءُ سگریٹ کشگءَ اتاں کہ دیست چہ بازارءَ بیتگءُ لوگانی ئیمگا کایاں، رؤگ رؤگءِ تہا منا گمان بوت گشئے اے سرجمیں راہءَ بیدءُ منا دگہ کس نیست۔ یکے منی ئیمگا پیداک ات، من چہ ترسءَ وتا شہہ دگءِ دیوالءَ گوں تکہ داتءُ گوستاں پدا دگہ یکے ھمیگو پیداک ات، ایشیءِ دیما من دل ڈڈ کتءُ سلامے دات بلے دلءِ زرنگیءِ پشتءَ منا وتی لگوریءِ صورت گندگ اتک۔ کے کہ لوگ نزیک بوتنت تہ دیست سپاھیگ منی رندءَ کپتگ انت، من وتی رپتار ترند کتءُ وتی لوگءِ تنکءَ پترتاں، پدا پشتی ئیمگا چک اوں نہ جت۔

درءِ دپءَ منی پادایر بوتنت تہ وش رنگیں مارے شیپ گرانءَ منی ہجیگءَ تہا پترتءُ منی ماتءِ ئیمگا جنزگءَ لگ ات۔

من وتی نپادانی سرءَ دراج اتءُ سگریٹ کشگءَ اتاں۔

شپ ات کہ روچ اے زانت نہ کت، نہ اے زانت کت کہ کجام جاہ انت، ایوک ھمے دیست کہ یکےءَ منی گندگءَ گوں چیہالے جت "بیا اے کچکءَ اچ منی کیسگءَ کش کہ زور پترتگ" نزاناں من گوں آئیءَ چے کت بل روچ کہ در اتک تہ گشئے آئیءِ اے دانک چوآپداریں زھمےءَ منی رگءُ بنداں ’برگءَ اتنت "بیا اے کچکءَ اچ منی کیسگءَ کش کہ -----

یک روچے اے شہرءِ جنین زھگیں قصہ سازے آسءِ پلانی مرزگءَ شت تہ پدا ہیرہ نہ کت یے۔

اینچو روچ گوزگءَ رند اوں، مرچی کہ من آئیءِ باروا جیڑاں تہ سما بیت گشئے بالو یے ات شلیں کنڈگانی روچ دشتءَ بانزلانی سچگءُ پرشگءَ ساری آزاتیں شھرےءَ رھادگ بوت۔

سیہ مجیں روزردگءَ اکپتیں چولانی سرا بوچیگے نگر ات،

اے ندارگءَ چہ کے پشت کور دپےءَ جنکے نشتگ اتءُ ملورملورءَ آزمانءِ نیلگءَ چارگءَ اتءُ روچ میزان میزانءَ آئیءِ چمانی تہا ایر نندگءَ ات۔

شپ ندارگءِ تہا رپتگیں قصہے۔

قصہءِ کارست دو انت

یکے من ءُ یک پیر مردے

قہریں زمستانی آ شپ کہ من ویرانیں دگے گپتگ ات ءُ روان اتاں۔۔ کجا؟۔۔ بے سما چہ منزل ءَ ۔۔ روان اتاں۔۔ منی خیال ءَ من گار اتاں.... کجام ملک ءِ سمراں سر منی کپتگ ات، نزانگ ءَ اتاں ....

سارتی ءَ اير داتگ ات، من سرا کمبل پر داتگ ات کہ آئی ءِ لمب منی پادانی پداں پلنگ ءَ اتنت... من ر وان اتاں... کجا؟ ... بے سما چہ منزل ءَ ...روان اتاں کہ منی دیما بدرنگیں مردمانی لشکرے گوست، کے دیما شت ءَ نپکندات اش، من دل ءَ نیاوُرت ءَ رواں بیتاں ... کجا؟ ...... نزانگ ءَ اتاں، منی خیال ءَ من گار اتاں ... بلے من زوگ ءَ اتاں کے دستر شتگ اتاں کہ کماشیں پیر مردے ءَ منا ڈیک دات، من نزاناں من چے گشت، بلے منی خیال ءَ آ منا سرپد بوت، آ، سرا ءَ من رند ءَ، ما روان اتیں، ھمے کہ من چماں چست کناں تہ چاراں شہر ءِ مزنیں وانگ جاہ ءِ دپ ءَ رستگیں !... من دہ سال ھمے وانگ جاہ ءَ ونتگ ءَ مزن بیتگاں، ایشی ءِ نزیک ءَ گندیم چکیں ریکے اوں بوتگ، زمستانی صبہاں ما ہمدا نشتگ ءَ روچ تاپ کتگ... بلے اے ریک وَ منی مزن بوھگ ءَ سر باتانی بن ھشت کنگ بوتگ...اے چہ کجا؟... من واب گندگ ءَ نیاں؟..."اتاں" پیر مرد ءَ وتی دست ٹال کت ءَ منا لوگے ڈس ات۔ زالبولے در ءِ دپ ءَ اوشتاتگ ات، منا گمان بوت گشے من اے پیش ءَ اوں دیستگ۔کدی؟ ...کجا؟ ... ھو! اے ھما جنین انت وانگ جاہ ءَ ایتگ ءَ چیزے بہا کرتگ... پیر مرد کجا بوت؟من چک جت ءَ پشت ءَ چارت تہ ریک دریایے بوتگ ات، آ اوں ھما مستیں دریا کہ تمامیں یدار ءَ بوجیاں سر چیر کنگ ءَ ات، من کوکار کت واجہ بدار ،تو نہ گندئے اے توپان ءَ مزنیں یدار ءَ بوجیگ اير ماد بیئگ ءَ انت ؟ بدار!، بجل، منی ھشکیں کوکار بوتنت، آپکندگی ھمے توپانیں زر ءِ تہا کہ مزنیں بوجیگ اير ننداگ ءَ اتنت، گوں ہچ ءِ منت ءَ جنزان ات....

دلپدردی

ورنائیں شاعرءُ ادیب واجَہ بشیر بیتابءِ آریپیں پتءِ اناگتی مرگءِ گماں گوں شریداریں واجَہ ھدا آئیا جنت نصیب بکنت۔

ادارہ چمگ

ھُمر ءِ ایگا

عباس علی زہمی

دردءُ غماں ھواری ءَ آئی ءِ تیوئیں بالادما نپتا تگ ات، دیم پہ ملور ملورءُ بے تاھیر ات۔ ار ساں چم وتی امبازاں زرتگ اتنت، مودے شنگ ءُ دھنزینا اتنت، ریشاں چیرک جتگ ات ءُ لنٹاں تل بستگ ات، کندگ ءُ پچکندگ دُورءُ یک گورا تنت۔ گماں ھمیش ات اشاں چہ ایشی ءِ لوگ ءُ وت ءُرا درکتگ ات، دہ پانزدہ روچ بیت کہ آھمے حالتانی چاگرد ءَ ات، لوگ ءِ اندگہ مردماں آئی ءِ اے حالتانی باروا جست ءُ پرس ھم باز کتگ ات بلے پسّوا یو کا ھمیش ات کہ "مناچّے نہ انت"! اوردن ھم باز کم آئی ءِ شکم ءُ شتگ ات، ہمیشکہ آنزورات ءُ تھت ءِ باھوٹ ات، مروچی پدا آئی ءِ مات، گھارءُ برات آئی ءِ تھت ءِ دیم ءَ او شتاتگ ءُ حیران اتنت کہ ایشی ءَ باریں چی انت ؟ مات وتی دست ءَ چے ءِ سرءَ ایر مشگ ءَ ات ءُ وتی مھرءَ راوتی ماتی گماں گوں درشاں کنگا ات ءُ چرائی ءَ آئی ءِ تکانسری ءُ گمانی ءِ بارواجست ءَ ات، بلے آئی ءِ چم لوگ ءِ دروازگ ءَ سک اتنت ءُ مات ءِ گپاں دلگوش کنگانہ ات، اناگت ءَ آئی ءِ روح روژناہوت ءُ لنٹاں یک نزوریں بچند گے اتک۔ اے حیراں بوتنت کہ مروچی دہ پانزدہ روچ ءُ پد اولی بر ءَ آئی ءِ چے ءِ لنٹاں بچند گے وتی کتگ ات، بلے وھدے آھاں وتی چے ءِ وڑا دروازگ ءِ نیمگا کہ چک جست ءُ چارت، اوداھما واھگ ءِ کہ ھمے نادراہ وداریگ ات، پرائی ءُ واتربوتگ ات ءُ درءِ کنک ءَ مھر ءَ سَرک کتگ ات۔

سپاھیگ

یونس حسین

''من بانداشت نہ کناں''

تراھرچ وڑابانداروگی انت۔ توزانئے تئی یک روچےءِ ''غیرحاضری'' اودادوروچ شمار کنگ بیتءَادا یک جہازےءَ پشت کپگ ھما یک ھچےءَ پشتکپگ انت، بزاں چاردہ روچءِ ''غیرِحاضری''۔۔۔۔۔ توزانئے چاردہ روچءَ تئی چینکس پکار کاٹ بیت۔''

''من ڈاکٹری سرٹیفکٹ بےکاراں۔۔۔ منی کمکءَ بکن تئی باز منت واراں''

''منی منتوار بئے۔ تواگاں گوں وتا ریڈلیبل بے بیار تیں تراچے بیتگ ات'' ''ریڈلیبل ترابانداراسیت، فکر مکن''

''گڑاتو بزاں تئی کار ھم بیتگ۔ تراڈاکٹری سرٹیفکٹ آرگءِ ھم ضرورت نہ انت''من باز گل اتاں کہ من یک ھچےءَ انگت وتی لوگءَ باں۔ وتی ماتءَ پتءِ دیماباں۔ منی چک منی دیمابنتءَ من وتی مردمانی تہاباں کہ من آنگو ھمیشانی کمیءَ ماراں۔ ھدے روچ پہ آرامءَ تیابءِ لگلءَ سرءَ ایر کنت ھماوھدی کہ مرگ وتی لوگاں واتر بنت، وھدےءَ دھکان وتی کائیگرءَ در چکءِ چیرءَ بندیتءَ رمگ لوگاں واتر بنت، من اودءَ ایوکا گڑا وتی لوگاں یات کناں۔ پتءِ دستءِ عصا منارا یات کیت۔ ماتءِ کثیر یات کیت کہ داں نیم روچءَ روچءِ سرا کپتگ۔ منارا وتی لوگی یات کیت کہ مدام لنکانی سراماہءَ سالاں حساب کنتءَ لاڈی بےبرف وتی دلءِ سرءَ ایر کنتءَ ہچ نہ گش ایتءَ پدا وھدے کرنل جوزفءِ چکاں گنداں وتی لوگءِ چاٹ یات کیت۔ من چہ کےءَ لاچاراں۔۔؟ من پرچہ چوبے وساں۔؟

منارا زر دئیگ بیتءَ گشگ بیت کہ من کوہ سری مردماں وتی غلام بہ کشاں، منارا سوج دئیگ بیت کہ من گوں ھما مزیلاں بندوکاں کہ منی قومءَ منی پتءَ پیرکءِ طاقتءَ زورءِ سوگندءَ ورنتءَ گش انت کہ آھاں دہلی گپتءَ وتی راستیں ھمر اداریءِ نام کٹ اتءَ تو ھم وتی ایمانداریں کردءَ پیش بہ دارءَ پدا وتی ملکءَ برو، ھما ملکءَ کہ اودا من وت غلامے آں۔ منارا واپنچو ھمت ھست کہ من پہ وتی سرزمینءَ جنگ بکناں۔ منی ھم مزنیں واھگے ھمیش انت کہ من وتی لوگءِ دپءَ بہ باں بلے پدا وتی زاہکاراں گنداں کہ وت ماں وت جیگ مال جیگ انت۔ دل چہ تہاایر مریتءَ پدا پادپہ آبلہ بیگءَ جبلانی ئمگا چست بنتءَ اشکناں''زی حاصلءِ رائفل گاراتءَ مرچی انورءِ رائفل چیر دئیگ بیتگ۔''

''انور ھم لاچار انت، حاصلءِ وڑا ہچ گشت نہ کنت''

''آئیءِ ھم دگہ کے سال پشت کپتگ''

''یارجانءِ کار ھمیش انت کہ کسانیں بچکانی رائفلاں چیر دنتءَ وتی کارءَ شر کنت، پدا وتا بلوچے گش ایت۔

”لیبو لیبو کوٹو “

ظفر کریم

منؑ ءَ یاد انت کہ وھد اں مئے میتگ ءِ پیرین ھمک بیگاہ ءَ عصر ءَ مغرب ءِ نماز ءِ میان ءَ میتگ ءِ مزنیں دمک ءَ مچ بیتگ، ھمدا یک کرّے ءَ نشتگ گوں نوگنڈگی ءُ ھشتی ءَ وتی وھدِاش تیلانک داتگ۔ یک شپے ءُ ”موکلانی“ روچاں ھمے ”ناکو ھند“ ءِ ندارگ سک وش ءُ جلوہ ناک بیتگ، رنگ رنگیں کلاہ ءُ پاگ ءُ دزمالاں مردم ءُ را سنج ءِ ترانگ ءُ گیتگ میتگ ءِ چاہ والا ءِ چکانی لاپ ھم گوں ھمے سنج دروشمیں پاگ واجہاں ھمگرنچ ات، ھر کس کہ برگ بیتگ گڑا کَٹتگیں ناکویے ءَ چاہ والا توار پر جتگ ات ”بچا ! بیار چاہ ءَ گوں ”مونزی“ ءَ...... چاہ واری ءَ پد لیب دوار بنگیج کنگ بیتگ۔ اے ”ناکو ھند“ یک انچیں مشھور ءُ نامورین جاھے اتکہ اگاں میتگ ءَ کسے پت گار بیتیں گڑا دگہ جاہ ءَ ناں بلکیں ھمے ”ناکو ھند“ ءَ الّمادست کپتگ.... میتگ ءِ ”ماسی“ ءُ بلُگ ھمک بیگاہانی وھدا چہ ھمے کپ کُپّی ئیں بڈھاہاں رکتگ اتاں ءُ گسانی گونڈو ھم چہ ”اڑے بچامکاں“ ءَ آجو اتنت، میتگ ءِ کاڑ ءُ ورنائیں جنین آدم چہ اِشاں دل ایمن اتنت کہ اَشانی بر دست ءَ ھور مان نیست... اے ”ناکو ھند“ ءُ برے برے جاک، کوکار ءُ سلی ھم بیتگ ءُ دزمال چکوکائی بیتگ ات((آوھد اں مئے شاعر ءُ ادیبانی وڑا یک دگر ءِ شلوار کَشگ ءِ دود نیست ات پمشکا ناکو چہ دزمال چکوکائی ءَ دل ایمن اتنت)).... ”ناکو ھند“ ءِ نند جاہ“((نند جاہ ءَ شما مگون سرپدمہ بئیت، اے اردو ءُ عربی ءِ کرسی ءِ بدل انت))مزن مزنیں بِنت ءُ ”بلاک“ اتنت، اے ”نند جاہ“ شپ ءَ ٹرک والھانی ”توڑی“(ڈنڈا پانچ) ءِ کار ءَ ھم اتکگ اتنت.... برے برے ”توڑی یے“ گار بیتگ ات گڑا ناکو دُشکّ ءُ بلو سومرّی ءِ گوں ” اُشترمارکہ صاہن“ ءَ شُشتگیں دزمال چیر گیتکگ ات ءُ شپ ءُ بلو سومرّی ءِ نُرندگ ءُ کُپّگانی ” آن تاڑو“(چٹنی) ءِ ھمرائی ءَ شام ئی کتگ ات... چونا ءَ ناکو دُشکّ ھمے ”ناکو ھند“ ءَ حاصیں جاھے ءِ واھند ات پرچاکہ ناکو دُشکّ ھشتی ءُ ھشت ءُ ”حِشت“ ، ھر دوئینانی جنگا زانکارے زانگ بیتگ ات.... ھشت وَ ھشتی ءِ لیب ئی جتگ ات ءُ حِشت ہارائینگ ءَ پد..... بلے نزاناں ناکو ءِ بھت شرات یا کتّوکانی دہ گوازی پاگانی برکت ات کہ دیمگت ءَ ھر کسی سر سلامت ات.... یک روچے ناکو ءَ اولی کمال(ھشت جنگ) ءِ بے سوب بیگ ءَ پد وتی دومی کمال(حِشت جنگ) چکاس اِت... نہ کن ئے کہ حِشت ءَ ناکو چاشّگ اِشت ءُ منی پاد ءِ لنکوک ئی ست، من وَ کود کے اتاں، حشت یک یمگے لیٹ ات ءُ من یک یمگے.... منی ”وت گُش“ ءِ ”بٹن“ گوشئے زاناں ھمے لنکوک ات((سیّد ءَ ریڈیو ءِ نام ناحق ءَ ”وت گش“ ایر کتگ، اگاں تو وت گش ءِ معنی ءَ زانگ لوٹ ئے گڑا وتی دیما نشتگیں مرد ءِ دپ ءَ ٹو نسہ یے ھتر کش ءَ بجند کہ پہ تو ”وت گش“ ءِ معنی در کیت کہ ناں)).... منی پریات ءُ زاری ءِ ہنا کنگ ءُ ناکو دُشکّ ءِ وتی جاہ ءَ تلکیگ ءُ زپگ...... ناکو دُشکّ ءَ منی دست گپت ءُ من ءَ وتی کش ءَ نادینت، منی ارس ءُ لمپ ئی گوں وتی دزمال ءَ پہک کتنت۔((امیت انت ھے شپ ءَ ھم ناکو ءُ بلو سومرّی نرندگ ءُ کپگانی ”آن تاڑو“ ءَ گوں شام کنت)).... من ھیلتے سھرا اتاں ءُ گوازی دوار ءَ بنگیج بیت... ساعتے نہ گوستگ ات، نزاناں کہ کجا چار پنچ پولیس

والا آتک ءُ نا کو ھند ءِ مچی ءَ را چاگر داش کت، یکے ءَ درائینت "ا وئے تم جوا کھیلتا ہے؟" من چاراں او شتا تکیں مردم چو تسبیح ءِ دانگ ءِ شنگ ءُ شانگ بیت انت... پشت کپتیں من ءُ چاریں ھشتی جنوک... یک برے چاریناں یک دگرے ءِ چمانی تہا چارت ءُ پدا آخرنا کو دُشک ءَ گوں زنڈیں ہتے ءَ وتی دپ ءِ مشوک کشت ءُ ترنزینت انت ءُ درائینت "صاحب یہ جوا نہیں ھشتی ہے" "پولیس والا ءَ گرّات "کشتی کا بچہ میرے کو بے وقوف بناتا ہے، جوا کھیلتا ہے کشتی بولتا ہے" پدا یے ترینت گوں سپاھیگاں گوشت ءِ "اوئے پڑوہئے نوں گاڑی وچ پاؤ (بگراشاں گاڑی ءَ بکن) ھمیشو اشکنگا گوں اے چاریں ہم درشت انت ءُ پولیس والا ہم ہماہاں راہ کپت انت بلے منی "وت گش" پدا "چالو" بیت پرچا کہ ناکو دُشک ءَ تچگ تچگ ءَ پدا منی ٹپی ئیں پاد لگت دات..

تھاری

نذیر راضی

آ بے گمانی ایچو روُگات کسی ھیال ءُ گمان ءَ نہ ات بے سمات، سر ابگر تاہن ءَ تھارونکی ءَ مانشانتگ ات تھارونکی ءَ آئی ءِ گمان، ھیال انچو تھار کتگ اتنت کہ چہ پشت ءِ چک جنگ ءَ پدآئی ءَ ہچ ھم دیست نہ کت۔ چم گوش پو نززبان تھاری ءِ تھاگار ءُ گمسار اتنت۔ آئی ءَ گین یے پشت ءَ کش ات، ءُ گشت کہ "چو نیں تھاری یے زند ءِ ھمک پھنات ءُ شنگ ءُ تالان انت وھد ءُ جاورانی سر اندام آئی ھا کمی انت اے نگیگیں تھاری ءَ ماوتار اچتور گیشینت کنیں۔ ھمک وھد ءَ سابیت کہ من یک تھاریں گارے ءِ تھاھاں۔ من بازوس کناں کہ تھاری ءَ بہ رکاں، بلے نگیگی وتی دامن ءَ رارکینگ ءِ ھاتر ایک کنڈے ءَ اوشیت ءُ تھاری ءَ اندیم بہ بیت ءُ وتی گڈی منزل ءَ سربہ بیت" بلے وھدے من ھے گار ءِ وتی چم گاز ینتنت، اودءَ من ءَ رژنائی گندگ ءَ اتک چیا کہ ماں ھے گار مئے ءُ آئی ءِ نیام ءَ اھد ءُ پیمان بوتگ انت۔ آوھد ءَ رژنائی ات، انوں چو تھار انت۔ یک ھنگے گار ءُ دومی ءُ نمگا تھاری، آر ژنائی کدی ودی بیت کہ مئے وشی ءُ شریاں اثرمند بکنت، من نا امیت نھاں۔ بلے زند ءِ پھنات ھر وھد ءَ نگیگیں جاوراں گوں دچار انت بلے من جزم اتاں کہ تھاری رژنائی وڑے نہ وڑے گار ءُ گمسار کنت۔

پدا ایک انچیں پیئے بوت کہ من وتی ھیالانی گار ءِ تھا اتاں ءُ تھاری ءَ وتی گرد ءُ گرنچ مچ کتگ اتنت۔ ءُ وھدے کہ رژنائی بوت، آگوں وتی بانوری گدءُ پوشاکاں سمھتگ ات ءُ آئی ءِ دزگھار چاپ ءُ سوت جنگا اتنت۔

گنوکیں من نیاں براتاں

ستار میاہ

زمستانی سہبے ءَ گورگیں گورپیچ ءَ شیکگہ چیرات، ھمے روچ ءَ گشے آپ بندیں روچے ءَ ات چہ بازیں ٹنٹ ءَ مہلوک ءِ دنتاناں ٹہک ٹہکے پرات۔ مراد ءِ دکان ءِ نوان ءَ روتاب ءَ ملا مرید گوں ہینگ ءِ ڈلگ ڈلگیں مردماں وڑوڑیں ءَ شر شریں واز ءَ نصیحت کنگا ات مہلوک گوں دلگوش ءَ ملا مرید ءِ تران ءَ دل ءِ جہلاہیاں جاہ دئیگ ءَ اتنت، من وتی پادداشت انت، چہ دنیا ءِ کاراں فراموش بیتاں گوں ملا ءِ وازاں دلگوش گورکت، ملا مرید چو مستیں لیڑد ءَ گج ءَ کپ ات۔ ملا ءِ وازانی تہا دوزہ ءِ آس ءَ پل ءِ صراط ءِ ہیمیں ترسناکیں ھبر ھم ھست ات بلے جنت ءِ ھپتادیں حور ءُ گلمان ءُ شراب ءِ تچوکیں جوہ گشے زانہ دراھیں چیزاں شرتر ءُ دولدارتر ءَ منی دل ءِ چیز انت ملا ءَ گشت کہ اسلام دگر ءِ گشگ، دگر ءِ حق ءِ ورگ ءُ دروگ بندگ ءِ سک ہلاف انت دراہیں انسان وت ماں وت برات انت بائد انت کہ درست ھمدل ءُ ھم ستک بہ بنت ھمساہگ ءِ ھروھد ھیال داری بکن ات، ماءُ شمادنی ءُ مکی جوڑ بہ بیں، مکی ءُ مدنی راہ ءُ راھبنداں اگاں ماگریں گڑا سوبین بیں۔ ملا ءِ گپ یک یک ءَ منی دل ءَ پتر تنت۔ دومی روچ ءَ جمعہ ات وش ءُ مبارکیں روچے من ارادہ کت کہ جمعہ ءَ نماز ءَ بن گیج کناں، جمعہ ءِ سہب ءَ مہلہ من بازار ءِ نمگار رھادگ بیتاں کہ انترے بہاگراں وتی گداں درنزاں وھدیکہ من ملا مرید ءِ لوگ ءِ کر ءَ سر بیتاں۔ من دیست کہ مزنیں مچی یے، پولوس گوں لٹ ءُ تپنگاں اوشتاتگ انت، من دیم پہ ھمے مچی ءَ شتاں۔ تاں گنداں ملا ءِ دست گوں زمزیلاں بستگ ءُ ملا ءَ دیم پہ تھانہ ءَ برگا انت، من چہ یکے ءَ جست کت کہ ملا ءِ گناہ ءُ میار چے انت ؟آئی ءَ درائینت کہ ملا ءُ ملا ءِ ھمساھگ رحمت زمین ءِ سرا کمیں جیڑھی ہینگ انت، گپے اے ءُ گپے آ، ملا ءِ کاتار رحمت ءِ لاپ ءَ درشتگ۔ رحمت ھمادمان ءَ اللہ ءَ وتی مال کت، لاحول ھواللہ، شیطان ءَ ملا ھم رد دات، بلے من وتی دل ءَ گشت کہ ملا ءِ میار نہ انت، اے قضا یے ہینگ من زیت زیت ءَ چہ لالو ءِ دکان ءَ دربار انترے زرت ءُ واتر کت راہ ءَ منا بانگ ءَ گیپت، لوگ ءَ سر بیتاں زیت زیت ءَ سر ءُ جان شُشت ءُ اسپیتیں جوڑھے گد گوراکت ءُ اسپیتیں تنگ تنگوئیں کلاھے سرا کت چو واجہ حضر ءُ بیتاں۔ چہ لوگ ءَ در آتکاں دیم پہ میسیت ءَ رھادگ بیتاں، گوں میسیت ءِ پترگ ءَ گوں من لہتیں سبز پاگ ءُ سبز کلاہ دچار کپت، من چہ ایشاں جست کت شما چونیں ءَ ؟ چریشاں یکے ءَ جواب دات کہ ما بریلوی انت۔ من ھمادمان ءَ اوشتا تگیں پاد ءُ واتر بیتاں دیم پہ دومی میسیت ءَ رھادگ بیتاں۔ دومی میسیت ءِ پترگا پیش من یکے ءَ جست کت، اے بریلوی میسیتے نہ انت آئی ءَ گوں چاریں لنگاں وتی گردیں ریش رست انت ءُ گشت یے انشاءاللہ تعالٰی اے دیوبندیانی میسیت انت۔ من وتی دیم پہ ترینت ءَ کمیں فکر ءَ کپتاں ءُ دل ءَ جیڑات کہ مدنی ءُ مکی کجام انت ؟ چہ مئے ہینگ ءَ دیریک میسیتے ھست ات من درک درک ءَ دیم پہ ھمامیسیت ءَ شتاں۔ وھدیکہ من ھمے میسیت ءِ نز ءَ سر بیتاں تاں من دیست کہ دراہیں مہلوک چہ میسیت ءَ یک یک ءَ دراھگ ءَ انت۔ چہ منی اشتاپ کاری ءَ راہ ءِ چگرداں منی پلک ءِ دامن درتگ ءُ راک راک کنگ ات، بازیں درک ءُ دور ءَ منی سواس ءِ تاپے سنگ ات ءُ مہلوک منی چپ ءُ چاگرد ءَ جم بیت انت ءُ چہ منا پرس ات یے کہ تراھیر انت، تو تاھیسک کنگ۔ من ھیسک ءُ ھمپانی ءَ

جواب دات کہ جمعہ ءِ نماز ءَ آیگایاں۔ منی اے جواب ءَ درست کند گا لگت انت ءُ پدا در ستاں دپ یک کت ءُ گشت اے باریں کج ءِ گنوکے ؟
اے گپ ءِ اشکنگا گوں منی جان ءَ آس لگت۔ من بزگ بزگ ءَ یک یک ءَ روک روک ءَ چارگ ءَ لگتاں پدا گوں کوکار ءَ گشت

من نہ مدنی آں ، نہ مکی آں
نہ بریلوی آں ، نہ دیوبندی آں ،
گنوکے من نیاں ، براتاں ھمے ملکی آں
مہ چارت دامن ءَ منگ ءَ کہ درتگ ءُ چیر انت ،

پدا من پشلی وتی کوپگ ءَ ءُ تا امیتی گونچان ءَ کت ، دیم پہ وتی لوگ ءَ واتر کت۔

دریں دانک

کفایت اللہ

☆ ایشی مچار کہ کنیں گشگا انت، گوش بدار کہ چے گشگا انت
☆ وتی توجیا چہ کوہ ءَ بزر ءَ بالا بکن طوفان ءِ دیم وت تر بیت
☆ ھرکس ءَ ھوست بدار بلے ھرکسی سر ءَ اوست مکن

جار

بلوچی شاعری ءِ پونز، نمیرانیں واجہ عطا شاد ءِ سیمی سال روچ ءِ درگ ءَ

چمگ ءِ دومی تاک بہر پہ واجہ عطا شاد ءَ ندر انت

گوں بلوچی ءِ توامیں نبشتہ کاراں دزبندی انت کہ آھے زوتاں وتی سساساچاں پہ "چمگ" ءِ ڈس ءُ نشان ءَ روان بدی انت۔

شمے سیاھگانی رھچار:
ادارہ چمگ بلوچی

Scanned by CamScanner

اوست ءِ کشندہ

رفیق عاجز

آلوگ ءَ نشتگ اتنت کہ انا گاہ کیچ ءِ لہتیں سیادءُوارث پہ گند کی آھانی لوگ ءَ اتک۔ غفور ھمے میتگ ءِ چک ات ءُ زبیر آئی ءِ شھر گ چہ نزیک تریں دوستے ات۔ اے وھدی دوئیں لوگ ءَ نشتگ اتنت گوں کیچ ءِ آھوکیں سیادءُوارثاں جوڑی ءُ تیاری ءَ پد غفور وتی دوست بزاں گوں زبیر ءَ بازار ءَ رھادگ بوت۔ لہتیں گام ءِ جنگ ءَ پد کیچ ءِ آھوکیں جنین آدمے ءَ غفور ءِ مات ءَ راجست کت "غفور جان ءِ مات اے کے انت کہ غفور جان ءِ ھمراہ انت؟" اے جست ءِ پسو دئیگ ءَ پیسر غفور ءِ مات ءِ دپ ءَ چنکے آپ دات۔ چیا کہ آئی ءَ وتی تنگہیں چ سک باز دوست ات ءُ ھمے علت ءَ لوگ ءِ مردماں غفور ءِ دوست زبیر ھم کمتر دوست نہ داشت۔ "اے دو غفور ءِ سنگت انت۔ غفور جان گشیت شپ انت، زبیر جان گشیت روچ انت۔ مئے ھر سکی ءُ سوریاں گون ماھوار انت۔ غفور جان بے زبیر ءَ ورگ۔ نہ وارت، وانگ ءِ وھد ءَ ھوری ءَ واننت۔ انچو سما بیت کہ گشے مئے جند ءِ چک انت مئے دل ءَ سبک انت۔ منا اما گشیت۔ غفور جان ءِ گھار ماہ دیم ءَ اڈاکنت" غفور جان ءِ گھار ماہ دیم سور داتگ ات۔ آئی ءِ چکانی پت پہ لاپ ءِ شوھاز ءَ در ملکاں در پہ درات۔ اے وَ راستے کہ زامات سیر ءُ آباد بیت تہ تروءُ ناکو ءِ گین سارت بنت کہ زامات مئے کر ءَ بہ بیت۔ ایشانی اے مراد پورہ ات۔ زامات ءِ کٹ ءَ لوگ ءِ شپ ءُ روچ الکاپ ءَ گوزگا اتنت۔ ھر وھد ءَ زامات ءَ کہ چیزکے مال ءُ زرے کہ دیم دات۔ آھانی تہا غفور ءِ بہر الم ءَ ھورات۔ پرے ءَ ھاترا زبیر ھم بے بہر نہ ات۔ ھمے وڑا یک روچے زامات ءَ زر دیم داتگ ات، غفور ءَ وتی ءُ وتی سنگت بزاں زبیر ءِ گدانی ھاترا چہ گھار ءَ زر پچ گپت۔ دوئیناں شت ھم رنگیں پوشاک پہ وتا بہا زرت۔ شریں یار گدے نوک بیت۔ اڑے غفور تو منی گدانی بارھا پرچہ گھار ءَ گشت۔ یار زبیر تو چونیں گپ جنگائے، گد ءِ بازار چی انت؟ سنگتی چہ ساہ ءَ در اھنگ، بلے غفور من ائید ءِ گدانی زراں وتی مات ءَ گراں۔ یار ائید انگت ءَ دور انت ائید ءِ پگر ءَ انوں مکن لا گرے۔

ھمے وڑا وھد دیماروان ات۔ غفور ءِ میتگ ءِ نزیک ءَ بزاں آھانی ھمساھگ ءِ سور ہنا بوت۔ مئے چاگرد ءِ رسم انت کہ سورانی وھداں سانگ داتگیں جنین آدم الماوتار اسینگاران۔ غفور ءِ گھار ماہ دیم ءَ ھم وتار اسینگار تگ ات۔ آرنگ ءَ دانگ ءَ چو ھراب نہ ات۔ ہمشکہ چکانی پت ءِ داتگیں سینٹ ءُ سہتاں آئی ءَ راد گہ درفشے داتگ ات۔ وھدے زبیر ءِ چم ماہ دیم ءَ کپت انت، آئی ءِ جند ءُ جہان پچ لرزا اتنت۔ آئی ءِ عمل ءُ ایمان تکانسر بو تنت۔ آئی ءِ "ضمیر" ءَ برے برے اے کار دوست نہ بوت بلے باطن ءِ ھوس ءَ روکیں آس ءَ آئی ءِ پگر ءُ ھیال ءِ اوتاگ ماندا اشتنت، آئی ءِ اے ہمگانہ شت کہ آئی ءِ رشتہ یے لوگ ءَ ءُ اے لوگ ءِ اندگہ مردم ءُ خاص گوں غفور ءَ آئی ءِ نزیکی داں کجام حد ءَ بو تگ۔ آئی ءِ دل ءِ سرباریں ھلاں آبے تاھیر کتگ ات۔ آدام جیڑگ ءِ زر ءَ اریک اتگ ات کہ کدی ءُ چتور من ماہ دیم ءَ وتی کہریں تن ءِ ھر جان بکناں آئی ءِ روگ ءُ آھگ، اے لوگ چو مدامی است ات، بلے وھدے آئی ءِ تلکاریں نگاہ پہ ماہ دیم ءَ کپت انت۔ آئی ءَ ھماسمبھینتگیں ماہ دیم گیر اتک۔ ماہ دیم کدی چہ آئی ءَ چیر ءُ اندیم نہ ات۔ ہمشکہ ھر وھد ءَ کہ آئی ءَ ماہ دیم دیست، آگیش کوراسیں ھیالانی گر ءُ چیلاں رھادگ بوت..................آغفور ءِ ھمراہ ات بلے آئی ءِ ھیال گوں غفور ءَ پیسر ءِ وڑ نہ اتنت۔ آدام چو گار گارات۔ غفور ءَ جست کت یار! تو مرچاں

چو گار گارئے۔ کدی کدی پریشان گند گا کائے۔ برے برے منی ھمراہ ئے بلے تئی گمان بیگواہ انت۔ ترا زانہ مئے لوگ ءَ کسے ءَ ھبرے گشتگ۔ اناں یار چشیں گپ مجن۔ مناہچ نہ انت۔ من بس ھمے ھیال کنگایاں کہ شما مناایکس مہر دیگائے، بلے من شمار ابدل ہچ دات نہ کناں، من ھمے جیڑھاں کہ منی ارواہ شمے ڈک ءِ کارے ءَ بئیت تا کہ من قبر ءَ شائستہ بہ باں۔ زبیر ءِ ھمے ھبراں گوں غفور ءَ زبیر امباز کت، بلے زبیر ءِ دل ءِ دریگگ پیسری نہ اتنت۔ آمدام پہ ماہ دیم ءِ زانسراں رسگ ءِ راہ ءُ درانی شوھاز کنگ ءِ جہد ءَ ات۔ آئی ءَ وڑ وڑیں راہ ءُ ھنر کت۔ برے غفور ءِ شور ءَ کت ءُ فلم یے کرائے سر ءَ آورت ءُ لوگ ءِ مردماناں پیش داشت ءُ انچیں فلم کہ آئی ءِ تہا چک ءُ جنک ءِ عشق ءُ عاشقی ءِ قصہ استت وھدے آئی ءِ سر کیچ ءَ کپت تہ آئی ءَ وڑ وڑیں ٹیکی پہ ماہ دیم ءَ آورت گوں۔ آئی ءِ گیشتر نندگ ءُ پاداھگاں گوں ماہ دیم ءَ بوتنت۔ برے برے ماہ دیم ءِ توسیپ یے کت۔ برے برے انچیں مسکرائے کندگی ھبر یے کت ءُ ماہ دیم یے کندینت۔ ماہ دیم ءِ نازیں پچکنداں آئی ءِ جند ءُ جہان لرزینان کتنت ءُ آئی ءِ حرص ءُ ھوس ءِ تاس روچ پہ روچ سرباربوھان بوت۔ آئی ءَ لوٹت کہ سیاہیں دانک ءُ ماہ دیم ءَ بہ گشیت۔

۔۔۔۔ ماہ دیم تو مناسک باز دوست بئے ءُ چو مگش یکے اشکنت۔ چوناھا براتءَ وتی گہار ءُ گہار ءَ وتی برات دوست بیت۔ ناں ناں آدوستی ءِ گپ ءَ من نہ اوں، آدوستی ءَ ہچ مطلب ءُ معنا نیست۔ مئے دود ءُ رواج آچیز ءِ موکل ءُ اجازت ءَ نہ دئینت، تو مناد وست ئے بلے اے وڑا کہ۔

۔۔۔ ہچ پریشان مبو زمانگ دیماشگ۔ منی ءُ تئی راز کدی پاشک نہ بیت۔ پدا چوناھا منا لوگ ءَ توت ءُ کچ پر نیست۔ مستریں ترس غفور ئیگ انت۔ غفور دل سپائیں مردے من آئی ءَ رادمان ءَ دو پتا کناں دانکہ تئی مردسال، سال بہ گوازینیت ءُ بئیت۔ تو ھم بزگ ئے۔ شیطان وتی دراہیں چک ءُ نماسگانی ھمراہی ءَ اے دوئینانی سراڈھل ءُ سرنا اتنت۔ ماہ دیم وتی جنینی عقل ءَ شت ءُ آئی ءِ سیاہیں ھنرانی تہا ردکپت۔ راہ ءِ کنڈگانی پلگار بوھگ ءَ پد زبیر گوات ءَ گون اتُ۔ شپ ءَ غفور ءَ زبیر ءَ راگشت کہ یار! من باندا وتی کسانیں کارے ھاترا کیچ ءَ رواں باریں تو کائے گوں۔ یار غفور جان منا باندا مہ بر گوں۔ دگہ کار ءُ خدمتے۔ یار! تو پہ سلامتی بیاھات ئے بزاں منی توامیں کار بوتنت۔ چرے گپاں پد دوئیں وتی وتی لوگاں شتنت۔ چہ گل ءَ زبیر ءِ پادزمین ءَ نہ زرتنت، آئی ءِ واستہ باندات ءِ روچ ءَ چہ وشتریں روچ نیست ات کہ غفور کیچ ءَ روگا انت ءُ آوتی مرادانی کیچ ءَ روت۔ غفور سہب ءَ لہتیں دست گٹیانی نیمون ءَ چہ بازار ءِ گاڑیاں پشت کپت۔ روڈ ءِ سرا ودار کنگ ءِ بدل ءَ آئی ءَ وتی کیچ ءِ روگ ءِ ارادہ ترینت کہ مناچشیں ضروری کارے ھم نیست ہمشکہ من باندا رواں۔ آئی ءَ داں روچ ءِ دہ ءُ یازدہ ءَ بازار ءُ ھوٹلاں وتی وھد گوازینت۔ زبیر ءَ اے شپ پہ آگہی گوازینت، برے وتی مود یے کشت اتنت، برے سرجاہ ءَ رامشت یے جت کہ کدی شپ روچ بیت۔ سباہ ءِ سرا گوں وشبوہیں سابونے ءَ جان یے شُشت، نوکتریں گد یے استری دات ءُ گورا کتنت، وشبوہیں لوشن یے لگل ءَ ایر مال ات ءُ وتی کار ءِ ضرورت ءِ چیز یے زرتنت ءُ غفور ءِ لوگ ءِ شمگار ھادگ بوت۔ لوگ ءِ رسگ ءَ گوں اداھبرے اوداھبرے، روچ ءِ کساس یازدہ ءُ نیم ءَ وتی مرادانی منزل ءَ سر بوت۔ بان ءِ درواز گ یے تہابست ءُ وتی کار ءَ بنا بوتنت۔ ناگت ءَ غفور ھم ھمے دمان ءَ لوگ ءَ سر بوت۔ بان ءِ گواتدریچہ ات۔ غفور ءَ گہار ءِ بان ءَ کارے است ات۔ آئی ءَ درواز گ ءِ زمزیل جت بلے آدوئیں وتی مستیاں گار اتنت۔ ناں آھانی گوشاں اشکت ءُ ناں چماں چیزے دیست۔ غفور ءَ گواتدر ءِ تا کے زور پردات، تہادیست یے کہ زبیر ءُ ماہ دیم پلنگ ءِ سر ءَ سر ءُ لینڈانت۔ غفور ءِ چماں سیاہی آورت، آئی ءَ نزانت کہ من کجایاں ءُ چے گندگایاں؟

کلیت

آصف شفیقؔ

کتابانی چیرا بچارے!

پد آآئی ءَ کتابانی چیرا ھم چارت۔

گڑا کجا گار کتگ انت اے کلیت من ؟؟

بلکیں ایش انت ؟۔۔۔انان آ کے مستر انت ،دوانت یکجاہ کیں چین ءِ تہا انت............ کلیت ، کلیت ، کلیت۔۔۔ بس انت نوں۔

آئی ءِ بدن ءَ ھیال ھر دواں پہ کلیتانی شوھاز ءَ دمبر تگ ات۔آتہت ءِ سر ادراج بوت۔

میاوں میاوں پشی ھم چو ھر روچی ئیں داب ءَ آئی ءِ تہت ءِ چیرا وپتگ ات۔دوبر اں میاؤں ءِ نوار کپت ءُ پدا پشی بے توار بوت۔

آسائیکلے ءَ سوارات۔آئی ءِ چاریں ئمگا برے گاڑی یے ،اشترے ،برے مزنیں ٹرکے ءُ دگہ باریں چے ءُ چے گوز گا اتنت۔آچہ درستاں وتا گیشینان دئمتر اجنز ان ات۔

نوں آئی ءِ سیکل قدیمیں ہیتگ یے ءَ سرات۔دمکانی تہا مردمانی رؤگ ءُ آھگ ات،درستیں مردمانی دیم دنز ءُ بار اتنت ءُ آھاں پوشاک ھم بے ڈول ءُ اجبیں گور اات۔گونڈوے گوں شنکے ءَ لیب کنان آئی ءِ سیکل ءِ ٹیرانی دیما اتک ،آئی ءَ ترندی ءُ بریک جت انت بلے بریک ءَ کار نہ کت ،آئی ءَ وتی دوئیں پاد ھم زمین ءَ گرکت انت بلے تنے وہدی شنک ءِ دوئیں پاد سیکل ءِ ٹیرانی چیرا اہتگ اتنت۔کس ءَ ہچ دلگوش نہ دات ۔گونڈو گارات پد آآئی ءَ شنک ھم نہ دیست۔پیرزالے وتی تاب گپتگیں لٹ ءُ زمین ءَ ٹک دیان آئی ءَ گشگات ''چو مہ بیت آتا کانی شم ءَ ھم ایریاھاں ہمیشہ من دراہیں درچک وتی سر یگ ءِ دامن ءَ گرنچ داتگ انت۔۔۔ ھووہد ءَ کس وتی دو ستیگیں دز گھار مکنت مرچی منی لوگ انت باندا شئے ھم بیت کنت۔'' .... آئی ءَ سد در سد باور بوھگات کہ پیرزال راست گش ایت۔

پد آدوئیں میست ءِ تہا اتنت۔میست ءِ دیما دراجیں گھڑیالے ٹک ،ٹک کنگات۔ پیرزال ءَ گھڑیال ءِ دپ چو درواز گ ءَ ہچ کت ءُ پدا گوں درائینت ''اداہچار!'' .... آئی ءَ گھڑیال ءِ تہا کلیتے دیست کہ برزی ئمگا چونگرہ ءَ ترپناک ات بلے جہل ءِ درستیں کنڈگ زنگ گپتگ اتنت۔

''تئی پیرک شہداد ءَ دلو تانی باز فکر بو تگ ،نوں کہ آادانہ انت کلیت ءَ گھڑیال ھر دوز نگانی باھوٹ انت۔''

آئی ءَ پدا باور بوت کہ پیرزال سد در سد راست گش ایت۔

آئی ءِ چم میست ءِ تیر ءَ کپت انت ، تیرانچو سیاہ ترا تگ ات گشئے زانہ اشکرے ات۔یک کنڈے ءَ پیلپا ءِ کش ءَ ابابیلانی ھور کیں کدوات۔

آمیست ءَ دراھگ ءِ وہد ءَ ایوکا ات بلے آئی ءَ ھمے گمان ات کہ چہ ماھیگاں کو ھنیں بکارے ءَ دراہگ۔دیمے دریایے گورم جنگ ءَ ات۔دریاءِ لمب ءَ دو گونڈو چیزے شوھاز کنگ ءَ اتنت۔آئی ءَ وت سرا ھیال بیت کہ وتی گاریں کنڈی ءَ پٹگ ءَ اتنت۔

اناگہ آئی ءِپاد تیاب دپ ءَریکانی تہا بارگپتگیں سادے ءَمان اڑات ،آئی ءَ پہ گیشینگ ءَزور جت ،پدازور جت۔۔۔ میاؤں ، میاؤں ، چمانی پچ کنگ ءَ گوں پشی ءِ توارآئی ءِ گوشاں کپت۔

آئی ءِ کستریں گہار ءَ سہ گولی گوں گلاسے آپ ءَ آورت ،آئی ءَ بے جست ءَ وار تنت۔ڈاکٹر ءِ گشگ ات کہ گولیانی ورگا کساس کلاکے ءَ پد تو ناری کت کنئے۔.......... ناری ءِ وہد ءَ پد آترانگ ءَ کپت کہ گولی وَ چل ءِ کباٹ ءَ بوتگ انت ءَ کباٹ ءِ کلیت دوشیگیں انت کہ گار انت۔

شمازانہ کلیت درگیتگ انت ؟آئی ءَ مات جست کت۔

ھو۔۔۔ کلیت زانہ کجا گار بوتگ انت کہ کسے دراش بہ گیج ایت ، تئی مزنیں مات ءَ چیزے کہ دیست بزاں سر یگ ءِ لمب ءَ گرنچ یے داتگ۔ سر جمیں شپ ءَ بے ترانگ بوتگ ،بانگواھی باریں چونی ءَ گشان ءِ دامن ءِ گندگ ءَ یات کپتگ کہ کلیت وَ من زیکیں بیگاہ ءَ چہ چل ءَ چتگ انت ءَ سر یگ ءِ لمب ءَ بستگ انت کہ جاہے گار ءَ گم مہ بنت۔

زندگی چی یے

عامر عاشق

آصحب ءَ چہ وتی گس ءَ دراتک ،آئی ءِ دپ ءَ ھمے یکیں جست ات ”زندگی چی یے“ ۰۰۰آگام جنان ات ءُ دیمار وان ات۔روان روان ءَ آئی ءَ یک تہنائیں درچکے دیست ءُ درچک ءَ راجستے کرت ”درچک تئی زندگی چے“۔درچک ءَ درّائینت ”منی زندگی ھمیش انت دگراں بدے ءُ وت عذاب بہ بئے“۔آدرچک ءِ گپ ءَ سرپدنہ بیت ءَ گشتے ”درچک من تئی گپ ءَ سرپدنہ بیتاں“۔درچک ءَ پدا درّائینت ”من انسانی زلورتاں پیلہ کناں ، آھاں وش وشیں مزّ دیاں ،گرماگ ءَ ساھگ دیاں ءُ منی داراں چہ ھم انساں وتی بازیں کاراں سرّ کننت ،بلے بدل ءَ من ءَ چے دنت۔وھدے من برکناں انسانانی چک من ءَ ڈھوک ءُ لٹ جننت ، منی تاکاں ریچ انت ، منی کسانیں ءُ نازرکیں شاھاں پروشنت ءُ دوردئینت ، منی کرءُگور ءِ کسان کسانیں نھالاں گوج انت گڈّے انساناں منی نسل ءِ وڈّگ ءِ سراکنّت انت“۔

درچک ءِ زندگی ءِ بابت ءَ سرپدبیگ ءَ پد آدیم ءَ گام جنان بیت ءُ دوریک لوگے ءِ تہا یک پسے دیست ے ، آپس ءِ گورا شُت ءَ جست یے کرت ”پس تئی زندگی چی یے “پس ءَ درائینت ”منی زندگی منی نہ انت“۔”چتور“ آئی ءَ پہ ابکئی جست کرت۔پس ءَ درائینت ”من ھما دلوتاں کہ انسان منی چمانی دیما منی چک ءَ بہ جنت ءُ بہ کشیت من ہچ گشت نہ کناں۔انسان منی چک ءِ دپ ءِ شیراں ہچ گریت ءُ وتی چکاں وارینیت ،گشے کہ انسان ءَ واجہ ھدا ءِ گورا منی زندگی بہازرتگ“۔

پس ءِ زندگی ءِ بارہ ءَ آشری ءِ سراسرپد بیت ءُ دیمار ھادگ بیت۔روان روان ءَ آیک تچوکیں کورے ءِ گورا رست ءُ کور ءَ راجست یے کرت ”کورتئی زندگی چی یے ؟“کور ءَ درائینت ”زندگی منا نیست بلے جہان ءِ زندگ کنگ ھدا ءَ منی دست ءَ داتگ۔ھو منی زندگی ءِ نامے است“۔” آنام چی یے !؟“ آئی ءَ جست کرت۔کور ءَ پسہ دات ” آنام سفر انت۔پرچا کہ من ھروھد ءَ سفر ءِ تہایاں ،کدی گیاباناں ،کدی دشتاں ،کدی اے کوھانی تہا ءُ کدی آ کوھانی“۔

آکور ءِ زندگی ءَ ھم شری ءِ سراسرپد بیت ءُ دیمار ھادگ بیت۔روان روان ءَ آیک وشبوھیں گلاب ءِ نہال ءَ سرکپت ءُ گلاب ءِ پل ءَ راجست یے کت ”گلاب ! تئی زندگی چی یے ؟“گلاب ءَ درائینت ”ھماوہد ءَ کہ من نہال ءِ سراھاں زندگاں۔منی زندگی چہ دو روچ ءَ گیش نہ انت۔وہدے یک انسانے مریت مردم منی زندگی ءَ ھلاس کن انت۔اگاں آروسے ھم بہ بیت ، منی زندگی ھلاس کنگ بیت ءُ دگہ گپے منی زندگی ءِ مستریں دژمن یک عاشقے کہ وتی دوست ءِ وش کنگ ءِ ھاترا منی زندگی ءَ ھلاس کننت۔منی زندگی ھمیش انت“۔گلاب ءَ درائینت۔

آنوں شری ءِ سرا درچک ءِ ،پس ءِ ،کور ءِ ءُ گلاب ءِ زندگی ءِ بابت ءَ سرپد بیت۔آروان روان گوں وتا گپ ءَ لگت۔”درچک ءِ زندگی عذابے ، پس ءِ زندگی انسان ءِ گنگ انت ،کور دگراں زندگی دنت ءُ گلاب ءِ زندگی دوروچ ءِ گنگ انت۔گڑا من یک کسان بالادیں مورے آں منی زندگی چی یے ؟“مور وتی زندگی ءِ ھیال ءِ تہا گار ات کہ اناگہ یک بے رحمیں انسانے ءِ پاد مور ءِ سرا کپت۔

رژن ءِ زنگ

صغیر شناس

منی ھر وھد ءَ ھے واھگ ءَ مراد بوتگ کہ من پہ اے پریں دنیا ءَ شریں کار بکناں، منی رژن ءَ زیبائی ءِ اد ءِ سبزیں ڈگار ءَ وش صورتیں چرند ءَ پرند دلگیر مباں، بلے منا اے گپ سک بژنیگ کنت کہ چہ کرناں اے آزمان ءَ زمین ءَ ھر چیزے کہ ہست وتی وس ءَ واک ءَ پریشاں شریں بکناں ءَ اد ءِ نندوک اے چیز ءَ مہ مارنت کہ اے زوراک ءِ دل ءَ پر ماھر ءَ دوستی نیست، بلے من حیرانوں، وھدے من پہ آرام ءَ وتی دیما سیاھیں چادرے مانپوشاں ءَ کے شہار گراں گڑاز مین ءَ آزمان ءِ نندوکیں چہ گل ءَ بال بنت کہ نوں ماآجو بوتاں۔ وھدے شپ وتی زوال کیت ءَ پ گڑا ھما بر ہنگیں جان ءَ بر پیں بدن چہ کرناں منی واھگ ءَ مراد بوتگ، من گوں ایشاں ھور بئیان ءَ وتی موجری ءِ ستر ءَ لگوشان ءَ دور بہ دئیاں یکے دو میگ ءَ گوراماز بنت، گڑا من اے ندارگ ءَ سر جمیں شپ چیر اندری چاران ءَ وتی دل ءَ تسلہ دیاں، بجندے اے مہر ءَ دوستی، شاد ءَ شادمانی کہ زر ءِ چولانی پیامست ءَ دومست اتنت انچش وتی دیما اندیم ءَ موجر کن انت گشے زانہ چہ کرناں ایشاں رژن ندیسگ، بلے اے بے زانگ ءَ بے سد بے مارشتیں دنیا اے گپ ءَ نزانت کہ من پہ شما وتابے پردگ ءَ بر ھنگ کگ، یک وھدے بوتگ کہ من ھم شمے وڑا ھر چیزے کہ کگ چیر کائی کگ ءَ شپ ءِ چیر ءَ کگ، بلے من شمے لوٹانی پدا وتازا ھر کگ۔ پر چہ کہ چہ کرناں ھمے چیز ءَ رامار گاتوں کہ شما وتی زند ءَ پہ ترس ءَ شم بہ گوازین ات، ھمے واستہ چہ درستاں پیش من وتارا پہ مہر ان کت، بلے انگت ءَ من ھم کہ دور نشگ ءَ دور چاریگ

جہ ہلیں وانوکاں ءَ پھلی لوٹاں

پہ سئے ماہی چمگ بلوچی ءِ اولی تاک ءَ بلوچی شاعری ءِ مزنیں ڈیکی

واجہ مبارک قاضی

ءَ گوں گند ءُ نندے بوتگ ات، بلے ریکاڈنگ ءِ یک ءُ دوجاگہ ءَ تکنیکی مرابی ءِ سبب ءَ ما ایشی ءَ را داں دیمی تاک ءَ مہتل داشتگ۔

ادارہ چمگ بلوچی

شپ ءَ گوش پر، روچ ءَ زبان

غلام جان نواب

"تئی زند منی زندوڈالیگ انت، تراوتی مرددوست نہ بیت ءُ مناوتی جن"۔ "منی زند ھم شر نہ انت بلے منی ھیال ءَ تئی زند گھتر انت" "چون باریں؟" ھمے وڑا کہ تووتی جن ءَ یلہ دات نہ کنئے، اگاں یلہ یے مہ دیئے ھم جن گیپت کنئے، منا سیل بکن کہ من ہچ کت نہ کناں" "کئے گُش ایت کہ تو ہچ کت نہ کنئے، اگاں تووتی رگ ءَ بہ روئے مرد ءَ مہ زورئے جنین ءَ چہ توبہ بکن، زانت کار گُش انت کہ جنین شر انت وَ شر انت اگاں ردی ءَ بروت گڑا ھما کنت کہ آئی ءِ دل گُش ایت، اگاں مان یے بر ہچ ءَ پدا دریے کنت۔ *مشکہ گُش انت کہ لوگ ءَ زال جنت کنت اگاں ردی ءَ بروت لوگ ءَ دوزہ جوڑ کنت" "اگاں من مرد ءَ مہ زوراں مرد منازوریت، معنا یک انت انوں منا لاپ ءُ ہچ کنت ءُ منی چکاں رودین ایت ءُ منی ھیال ءَ داریت، منالٹ ءُ کٹ نہ کنت" "گڑا تئی زند شر ترانت چیاگلہ ءُ زاری کنئے"۔ "اناں منی زند وَ شر نہ انت، منا مرددوست نہ بیت" "ترا پرچہ دوست نہ بیت 'کرّے نہ انت، نابودے نہ انت"۔ "بس دوست نہ بیت دوستی دلئیگ انت، تئی جن ھم شر انت کورے نہ انت منڈے نہ انت، لنگے نہ انت، بازاری، لوگ پہ لوگی ءُ دیم چپے نہ انت، پیرین یے نہ انت، زنگ جنوکے نہ انت، چشیں بدرنگ ءُ بے کارے نہ انت گڑا چیاناد وست انت"۔ "دوستی چہ دوریں درے ءَ کیت، دوستی ءَ تو مناسک دوست بئے ءُ من ھمے مارگ ءَ اوں کہ تئی دل ءِ تہا پہ منی واستا واھگ ءُ جاگہ است اگاں تئی ءُ منی زندیک بنت گڑا زندأی ڈولدار ءُ وش بیت، منی غم ءَ بہ مار" "اے بوت نہ کنت"۔ "دنیا انت ادا درس بیت بیا من تو کارے کنیں۔۔۔۔۔" "چونیں کارے"۔ "تووتی مرد ءَ زھر بدئے، من وتی جن ءَ، پدا من تو سیر کنیں" "ھَوبالی بس کن نوں دیر انت یے کاینت، "اناں انوں کجا کاینت ؟" تئی مردبازار ءَ شتگ دوائی گرگا اے چوشیں سخی یے نہ انت کہ ٹیکسی ءَ بروت ءُ منی جن چشیں بودنا کے نہ انت کہ اپنچو گدذوت بہ شودیت، اے سہب ءَ روت نیمروچ ءَ کیت۔ مردمے دیست یے گڑا گوں ھمائی ءَ رپئیت، ہچ نہ زانت کہ پشتا چے است" "اناں شپ ءَ گوش پر ءُ روچ ءَ زبان، باریں ہچار ءِ پیداک نہ انت" "اے کم عمرا نوں نیا انت تووتاپتادلسیاہ کنگ، دوستی کنئے ہچ مہ ترس بس زھراں تیار کن، تراترسیت من وت آھاں واریناں یے" "باریں پدا ہچار یے" درواز گ ءِ ہچ کنگ ءَ گوں آئی ءِ مرد ءُ منی جن ءِ ارس اولمب اولمب ءَ رچگا اتنت، دوئیں تہا اتک انت منی ءُ آئی ءِ جن ءِ سر جہل اتنت ءُ آدوئیناں گشت "مئے جند ءَ مہ کُش ات اگاں نہ زورگی انت گڑا گوک ءَ وتی کانٹ سرلبار نہ انت، مئے چک بزگ بنت، مارا یلہ بہ دئت، مادوئیں سانگے کنیں شما دوئیں سانگ بکن ات"۔

ابیتک ابیتک گشے بے تو کلیں جاہ ءُ دمگ
پدا کدی کنئے واتر چراگ تہنا انت

بلوچی زبان ءِ مزن نامیں شاعر واجہ **مبارک قاضی**ؒ ءِ شعرانی دومی دپتر

شاگ ماں سینیگیں ساہگ ءَ

ہمے ذوتاں چہ بلوچی اکیڈمی ءِ نیمگا چاپ ءُ شنگ بوھگا انت

کوھنیں شاعری

ملا موسیٰ

اے کیچ مکران تئی وشیں زید

اے کیچ مکران ، اے سیل ءُ ندار تئی
چوں وش ءُ خوشگوار نت لیل ءُ نہار تئی

مچ رنگ ءُ نود ءُ ساھیل سردیں ھور تئی کنت مرتگیں دلاناں زندگ بہار تئی
نودانی نزمیں شنزگ ءُ شام ءُ سحر تئی بلبل گوں باگ ءِ پلاں دل بے قرار تئی
سہبانی سارتیں ساھگ ءُ آ مچکدگ تئی شادان کنوک دلانی ساز ءِ توار تئی
نودی شل انت ءُ کاینت تئی کہن ءُ کورجو سیل ءُ سواد کرزنت بزنجی ڈگار تئی
توسیپ ھزار کرزنت تئی پوگس ءُ کلونٹ مصری ءُ آپ دندان امب ءُ انار تئی
بازار ءِ مچ ءُ میٹری گوں شان ءُ شوکتاں ورنا گوں ڈیل ءُ ڈولاں کوھی مزار تئی
حضرت علی ءِ اولاد ، قوم ءِ بلوچ تئی دائم پہ قوم ءُ ملکاں آ جان نثار تئی
لج ءُ میارداری ، ناموس ءُ ننگ ءُ نام ایمان ءُ دین ءِ برجاہ عہد ءُ قرار تئی
گڈ ءُ گرانڈ ءُ پاچن ، آ پچگ ایں کباب کاینت منارا یات سیل ءُ شکار تئی
تلانی واہیں کرگشک آ لسہیں نرآسک کوھانی سردیں ساھگ ءُ برزیں حصار تئی

دیستگ ترا ھزاراں آ شاعر ءُ ادیباں
موسیٰ چہ درستاں رندی شاعر شمار تئی

مبارک قاضی

۱

لنج بیت شپ تہار داں چنت ءَ
مہتل انت بامسار داں چنت ءَ

ھلک ءُ ملک راہ چار داں چنت ءَ
باریں پلّش ایت انار داں چنت ءَ
پروش بیا دیدگانی ھوشام ءَ
گوں رواجاں ، ودار داں چنت ءَ
ٹک بہ دنت شالا شادھانی روچ
نندگ ءُ انتظار داں چنت ءَ
بند بند ءَ تئی واھگ ءِ کیف انت
ایر کپ ایت اے خمار داں چنت ءَ
نستگیں دیدگاں چہ اندیم انت
نگرہ درنزیں سہار داں چنت ءَ
کیت کدی وشیانی مسکیں دوٗر
درد ءُ دورانی ھار داں چنت ءَ
موسم ءَ پہ دو مہلبیں ترمپ ءَ
تلوس انت مئے ڈگار داں چنت ءَ
مست ءُ گمراہیں حاکم ءِ ترس ءَ
رعیت انت بے توار داں چنت ءَ

گوشاں کرپاس مان بدیں دھر ءِ
قاضی سلوات ءُ جار داں چنت ءَ

منیر مومن

وفا ءِ سبزیں دیار ءَ ودار ءِ روتاپ ءَ
بیا کہ بلے کپ ایت تن ءِ عاقبت آپ ءَ

ھما مئے گشتنانی تنگھاں کموٹ ءَ بہ جنت
ھما کہ سنگ وتی جند ءِ آس ءَ الکاپ ءَ

زرات گوں تاکاں چنال ءِ ماں گوات ءِ امبازاں
اے زند چو تئی کشان ءَ ما داتگ ات تاپ ءَ

تئی نیاد ءِ دمانے چو سر شپ ءِ پل ءَ
کپ ایت چہ تالہ ءِ سچکانیں مہپر ءِ گواپ ءَ

نگاہ ءِ آس میار انت دل ءِ زمستان ءِ
زمانگ انگراں زوریت ءُ دوٗر دنت آپ ءَ

میر عمر میر

زھیر ءِ تیر ءَ کس وتی ونگ ءَ نہ جنت
کئے دل ءِ زنگ ءَ گوں ماہ رنگ ءَ نہ جنت

زاھریں ھر چیز چماں اندر انت
تئی چنیں رنگے کسی رنگ ءَ نہ جنت

ماں جنت زھیرانی تیراں دامن ءَ
دل وتی تھنائی ءِ زنگ ءَ نہ جنت

تالہ ءِ بالاد انچوش برھنگ انت
مارے آستونک ءَ بہ بیت ڈنگ ءَ نہ جنت

میر امروز ءَ اے آزمان سر کنگ
کس تراماں کاپر ءِ درنگ ءَ نہ جنت

صبا دشتیاری

اجل ایمانءِ ، دژمن ساہ ءُ گین ءِ
اجب زوراک انت ترانگ مہ جبین ءِ

ھداءِ نام ءُ کینگ ، لاش ءِ بپار
اے چونیں ربعیَت انت ملا تئی دین ءِ

ھمانت کر ءُ کورءُ کلپیں رھشون
ھما قرنیگیں درد انت گلزمین ءِ

دگہ ارمان گیشیں سر نہ ییگ
مناں ، تئی مہر ءِ آس انت ھترین ءِ

تئی شہر ءِ لواراں دل گنوکاں
نہ زیراں نتاں سہب ءِ سمین ءِ

منا پادین ءُ جاگہ ات بداتیں
سنگ واھگ کدی من تئی سرین ءِ ؟

صبا !دردانی ڈکال انت مروچاں
مکن بیگواہ وتی درداں جبین ءِ

(کراچی پنچ شمبے ٦ جنوری ٢٠٠٠ء)

گل محمد وفا

پاسانی شپ ءَ ٹوھینت منا
دراھی دات دروھینت منا

تو تراس کنان ءُ پیداک ئے
دگہ دردے ءَ آسینت منا

بوھانی بدل گیواراں جن انت
گوں پوپل ءُ ھیراں مینت منا

ہیا جند ءُ وتی گگیر کنیں
کہ زند ءُ چہ بجینت منا

تئی ساھگ روتاپ ءُ دیستوں
داں مردے ءُ کنزینت منا

آ نام ءُ نشان، آ سہت ءُ دمان
آ، یاتاں چیا پرینت منا

موجانی وفا چو چار راہے
جلان ءُ مجل ترینت منا

عید محمد عیدؔ

ماھکان ءِ دتکیں کدی دزگھار ءَ گپ جتگ
گوں من مروچی بے زبانیں یار ءَ گپ جتگ

گل باگ ءَ ناز ءِ ناز کنگ دوشی ناز بواں
سہب ءِ سمین ءَ تیوگیں بازار ءَ گپ جتگ

دنانیں دوچگراں گوں سیرءِ بشانگ ءَ
جیگانی مہروانی انت جالار ءَ گپ جتگ

آزمان ءَ اوں گمان ءِ سر انت ناز ءِ تئی بدن
پلانی پاتواں چو طلبگار ءَ گپ جتگ

ما ہچ نہ کش اتگ سر ءِ امیت چش وتی
نیم بال انت دل گل ءَ چہ بیمار ءَ گپ جتگ

لبزاں گوں شاعری ءِ زبان ءَ منی عیدؔ
چمانی کیچ کور ءَ گم ءِ ھار ءَ گپ جتگ

نثار یوسفؔ

پاداں بدار ۔ نگرہیں نوداں گوں سر مگر!
بے ھاجتیں زمانگ ءَ مئے کوھنیں بیر پر

بلکیں تئی بے زبانیں غم ءِ لذت ءَ بہ زانت
نیادے بہ کنت گوں ماہ ءَ دل ءِ آزمانیں زر

قسمت پدا پہ گاریں نگاہاں درے بہ بیت
عمر ءِ چراغ دوستی ءِ شپ آسریں مہ مر

مئے ریگزار ءِ قرنی ایں ھوشام قطرہ یے!
پہ تئی بہار ءَ موسم ءِ عمر ءَ دو روچ پر

گوں تو نثارؔ ءَ زندگیں روچاں حساب نیست
بچکند دمانے سرجمیں ارماناں ہچ بہ گر

زبیر مختار

دوشی وتی گردش کنگ بھال زمین ءَ
ایر اہنگ چہ آزمان ءَ دو استال زمین ءَ

باریں کدی واتر کن انت ماہ ءِ سرا مردم
پشکپتگ دگہ چیچو بگش سال زمین ءَ

لوٹ ایت کہ بدنت دانے وتی چورہیں چکاں
کل کرتگ ھمے مرد ءَ وتی زال زمین ءَ

آزمان ءِ سفر باریں چنیں نوہتے بیاریت
انشااللہ من کایاں منی سمبال زمین ءَ

اے گوات کہ کش ایت گشے شعرے دل ءَ کیت
اے ھور کہ گواریت کش ایت گال زمین ءَ

گندئے چو زبیرءِ ھرکس بہ بیت شاعر
زاناں کہ نہ بیت روچ ءَ نہ بیت سال زمین ءَ

نور خان بزنجو

سباہ انت کوش ءَ سر کت ترانگانی
گم ءَ را ھور ءَ تر کت ترانگانی

وفا ءِ نود شنزیں ملپدءَ پد
چنال ءَ تاک ءَ بر کت ترانگانی

شوہاز انت دست منی کہ جند ءِ جیگ ءَ
کشیے درداں اثر کت ترا نگانی

پدا مرچی غمانی سنگت ءَ مئے
من ءَ شہر ءَ چہ درکت ترانگانی

نہ اتکئے تو وفا ءِ جاہ ءَ ھنداں
چیا دردے نپر کت ترانگانی

برے نور ءَ غمانی راز واتنت
برے گوں من ھبرکت ترانگانی

غلام حسین زدگ

چونیں سیہ گواتے ءَ جھان پِل اِت
کشتاں کندیل ءُ ماھکان پِل اِت

کت کئے ھرچی ہِن زور آور
تو منی دستءِ تیر کمان پِل اِت

کافریں ملکموت ءَ لوگ ءِ منی
چندنیں رھل پروشت قرآن پِل اِت

نوں کجا شومیں سرا چیر دیاں
مرگءِ ھارءَ منی گدان پِل اِت

چو برجاہ ہبات تئی شیریں دوکرم
چما زوراکاں مئے روان پِل اِت

آھاں چھبر پہ کبر نصیب ءَ مبات
ھر کسءَ چورھانی نان پِل اِت

چون وتی راستیءَ کناں پدرا!
وشتیکاں منی زبان پِل اِت

باریں کئی زھمءَ کافریں چماں
تئی زدگ زندءِ مھربان پِل اِت

اسحاق خاموش

اے گنجیں دنیا پہ انچو چھبر تئی نہ بیت
منی دل انت سینگ ءَ انت دلبر تئی نہ بیت

ستر بہ درپش ایت اے ماہ گوں استالاں رنگ رنگ
بلے گدار ءِ مثال ءَ درور تئی نہ بیت

منی دل ءَ انت ، آ ماہ ءِ در ور کہ داب کنت
مدار چماں ، مہ ہند رھسر ، تئی نہ بیت

جمینگ دربار ے کرنے بیت کہ زمانگ ءَ
اے دراجیں کسہ تیگہ آسر تئی نہ بیت

ھمے کہ جانشودیں زھریں آپاں گوں دائما
اے زاناں باندات ءِ چ کمبر تئی نہ بیت

تو بلکیں کشمیر ءِ ملگزاراں وتی کئے
دل ءَ بہ کش اے بہشتیں گوادر تئی نہ بیت

آ بے بدل سک اپنگ ءَ تھنا انت بے ترا
اسحاق مارا اے گپ باور تئی نہ بیت

مجید عاجزؔ

پمن اللہ ءَ وتی شان کنگ
دلبرءَ سنگ ءِ دلے مان کنگ

بیدءِ تو کس ءَ نہ چاراں پہ بدی
تو منا انچو مسلمان کنگ

واجہ ءَ روچ ءُ شپ ءِ سدنہ انت
بی بی ءَ حسن وتی تان کنگ

سگہاں دست ءِ بہ پہریز وتی،
عاشقاں مارا پریشان کنگ

زیبلک انگت بدءُ نیک نزانت
من اگاں ھرچی کنگ جوان کنگ

عاجزؔ ءَ واجہ ھدا عمر بہ دنت!
عاجزؔءَ قدر منی گران کنگ

اشرف زہیرؔ

منی دل ءِ دگ ءِ چراگ روک بو یا واب کپ
او رفتہ دیدگ ءِ چراگ روک بو یا واب کپ

بہ سمبھین موسم ءَ ءُ مہلب یے دوا بدئے
بہ درخش سرمگ ءِ چراگ روک بو یا واب کپ

منی نوان ءِ ترانگ ءَ بہ نند ءُ ماھپراں بہ رند
سباہ ءِ ساھگ ءِ چراگ روک بو یا واب کپ

کہ ماھکانیں پدزہ ایت چہ گرانیں داب ءِ ھاجت ءَ
بہ کند زانگ ءِ چراگ روک بو یا واب کپ

کہ بلکیں گوات ءِ زیمرے بدنت آ س جمبراں
اے بڑن کندگ ءِ چراگ روک بو یا واب کپ

دلانی رازاں واب گیج نگاہ ءِ باتن ءِ تہا
زہیرؔ ءِ شیشگ ءِ چراگ روک بو یا واب کپ

اکبرمیاہ

غلام حسین آزآر

دل گزیت پہ تسلایے ءَ روکیں بدن ءَ آس مرچاں امبروز ءَ وفا ہگواہیں
ساہ کندن ءِ پیا تئ گران انت پہ ما چکاس عشق ءِ نادراہ ءِ دوا ہگواہیں

تئ نیا د بہشت ءِ گشے کوش انت تبے کش ایت میرؔ ءِ بازار ءَ در پہ در گردیت
تئ چم خماری دل ءَ بریت گشے الماس! باریں پہ کئی پدءَ ہگواہیں

تئ گندءُ گدارے ءَ پہ مئے روچ بنت آ سر پل دپیں تاکے پلیں گلباگ ءِ
تئ وھم ھیالاں گوں گوزاناں مئے شپ ءِ پاس گوں منی دستاں چیا ہگواہیں

انچو من گرءُ چیلاں گوں تئ وھم ءَ ھیالاں دل اگاں زان ءِ ترا گراں کپتگ
آتراپ ءَ چڑکہ یے منا دنت اوں چٹ ءَ تراس تو منی ھلک ءَ میا ہگواہیں

اکبرؔ پہ تسلا نوں دل ءَ داشت نہ کنت ایں مرچگیں دھر ءِ جاوراں آزآر
نوں دوست ءَ بگش مارا مہ چکاس گار سنگ ھوش ءَ سما ہگواہیں

غلام حسین غلام

دوشی تئی گوں ترانگ ءِ عکس ءَ ھبر کتہ
لنجیں شپے پہ آگہی نشتہ سحر کتہ
تو چہ زھیر ءِ گواتگر ءَ سر کش اتگ وتی
چماں گوں ارس ءِ گلگلاں گوَر جیگ ترکتہ
ہیا ہیا پہ سہتے مہتل انت اوستانی ملگزار
زرد ءِ شدام ءَ اندوہ ءِ تیجاراں بر کتہ
کستانی ھار ءَ کہ مل اتہ دریا دلانی دل
چو شیشگ ءَ دل جوڑگ ءِ من کہ ھنر کتہ
اتکہ منی دیما گوں بدیں دروتاں آبت
فکر ءِ جہان ءَ سہتے من کہ سفر کتہ

عبدالستار قاضی

یک رندے مگش بلکیں ھزار بار گہتر انت
برف ءِ بتانی قصہ ءَ یادگار گہتر انت
اے ھلک ءِ جوانانی زند ھال ءَ مدئے کس ءَ
تہتانی سر ءِ کپکیں بیمار گہتر انت
نے دوستی ءَ طلب زانت ئیکہ وفا ءِ قدر ءَ
لوگانی دپ ءِ بسگیں دیوار گہتر انت
پیشانی ءِ جڑشک ءَ ناچیگ ءِ دل ءَ چماں !
شگل ءَ چہ مردمانی کلدار گہتر انت
چہر نہ جنیں سودا تئی برھنگیں بالاد ءِ
مئے جند ءِ وتی کار ءَ روزگار گہتر انت

حاصل مہر

تو بجن پہ من بدی دل گوں ترا زار نہ بیت
کس تئی مہراں منی رنگ ءَ طلبگار نہ بیت
یل مکن مہر ءَ وفا ءِ تو بہاریں کشک ءَ
دانکہ تئی جیگ پدا دڑگ ءَ تارتار نہ بیت
ما تئی لوٹ ءَ طلب بسگ وتی موجیں ھیال
عشق روزگار دل ءِ مئے دگہ روزگار نہ بیت
کس نہ کش ایت داں ھما وھد ءَ امیت ءَ فصل ءِ
گوک داں مئیت ڈگار ءَ جگ ءَ نگار نہ بیت
مئے دل ءَ تہت ءِ سرا مہر ! نہ انت بانورے
دانکہ گوں زیور ءَ سہتاں اگاں سینگار نہ بیت

[illegible] علی [illegible]

استال برھنگاں تئی آزمان برھنگیں
مئے واھگانی پلیں مہکان برھنگیں
یک روچے منی اتک درا گشت بلوچی ءَ
منا چادر ءِ تلا دئے منی جان برھنگیں
اللہ بزانت کہ باریں کئی نیک دعائی ءَ
برھنگ نہ انت تیکہ منی جان برھنگیں
تو لاڈکیں زھیروتی برتاں پاد ءِ وت
تو کہ شت ئے ھما انت منی بان برھنگیں
منی پیا تنگ دست ات گشے ھستی ءِ ھدا
گوں نیستی ءِ شگان ءَ شپ ءِ نان برھنگیں

عارف عزیزؔ

من ساہ کشاں بلے درد دل ءَ را وار نہ داں
برو ڈے زندگی تئی زند منارا کار نہ داں
ترا من ترانگ ءِ امبازاں مہر داراں وتی
ھو دانکہ دنیا منی قبر ءَ گیش بار نہ داں
منا عجار کہ حیراناں ھورکیں دستاں گو ل
ترااوں وتی ساھگ ءَ قرار نہ داں
تئی شہازگ ءِ نوبت اوں سرجم انت مرچی
امیت ءِ کوہ کہ منی گوانکے ءَ توار نہ داں
بہ کنز مہبج ءِ دستاں بہ چک پہ ارمانے
عزیزؔ اے زندیں ترا موکل بار بار نہ داں

یونس علی درشان

گوانکے ءَ زرد ءِ گزیراں جہہ جنگ
واھگ ءَ اومان ءِ گیراں جہہ جنگ
صبر ءِ کدہ پینگ انت سر ریچ منی
مولم ءَ زپتیں زہیراں جہہ جنگ
من نیاں یکے! ھزار لوٹوک انت تئی
ھر گورا زلف ءِ اسیراں جہہ جنگ
چون بیت میَگ ءَ تئی نوں سَنگتی !!
تئی در ءَ میر ءَ امیراں جہہ جنگ
قیامت انت گستائی تئی پہ یونسؔ ءَ
من ھم مرچی گوں فقیراں جہہ جنگ

رحمن طاھرؔ

خمار ءَ کدہیں چماں ، منا کشنگ، منا کشنگ
تنک ءَ پرچکیں لنٹاں ،منا کشنگ، منا کشنگ
سدپ سنٹیں پری درور ، نہ گنداں من تئی ھمسر
پہ امبازاں دل ءِ ھلاں ، منا کشنگ، منا کشنگ
او گرکی تل کمند بروان ، انارکاں کت منا بے وت
تئی آبریشمیں ہیکاں ، منا کشنگ، مناکشنگ
متاہ ءِ تو منی زند ءِ ، مرادئے تو دل ءِ ہندے
اِل تئی محبت ءَ ہنگاں ، منا کشنگ ، منا کشنگ
گوں سہت ءَ زیوراں دلبر ہیائے طاھرؔ ءِ کل ءَ
ھے روچانی واھشتاں ، منا کشنگ، منا کشنگ

عزیز بامرؔ

دم برت گمانی مارگ ءَ
چمانی ارس ءِ گوارگ ءَ
انوں مہ جل تو ساھتے
شپ گوست ءَ شت پہ نارگ ءَ
نندان ءَ ہنداں ماسگے
من پہ ملوکیں بارگ ءَ
دیدار ءِ تن بیت آبت
کرن ھم گوزنت اوپارگ ءَ
باریں کدی مہرنگ بئیت
باھڑ عزیزؔ ءِ چارگ ءَ

جاوید حسین

چراگ ءَ روک کن دل ءِ تب ءَ
شپ ءِ زروک کن دل ءِ تب ءَ
دمانے آستونک ءَ تو سریں
دل ءَ ھدوک کن دل ءِ تب ءَ
سگوں گنجین دیدگاں وتی
منا گنوک کن دل ءِ تب ءَ
بگر تو دست ءَ اے جاوید ءِ
ءَ نام ءَ نوک کن دل ءِ تب ءَ

نزیر نازش

نگیگیں ساھتاں زند ءِ مدامی یار ناچ ءَ انت
کئی درداں کئی یاتاں کنگ بے وار ناچ ءَ انت
شپ ءَ یک کرّ کنگ دلبر سیاہ ءِ روچ ءَ ٹک داتگ
ہیا سر گر رواں بہت ءِ لکیر ءِ تار ناچ ءَ انت
سچاتاں من ھمے گپ ءَ دپ ءَ انت ھرکس ءَ مرچاں
کہ ھرجاہ بیت توار ڈھل ءِ تئی دشتار ناچ ءَ انت
منا اھوت توارے جت منی مہ دروشمیں دوست ءَ
کہ وارتگ پچکے ترند آپ نزّیر ءَ چار ناچ ءَ انت

محمد سلیم عمراز

منی ماہ در ور مجل یک دمانے
منی وش ملگ بمل یک دمانے
اپینک انت بے تو فقیرانی درگاہ
نہ بنت بے تو اے دگ ءَ پل یک دمانے
مہ کس چہ منا بنزہ ءَ دیدگانی !
نہ باں بے تو ساہ ءِ بدل یک دمانے
سلیم من گوں دوست ءَ کناں نند ءَ نیادے
زمانگ ادا چہ ٹگل یک دمانے

نثار انجم

تو مارا دوست ءِ چو ساہ ءَ گیین ءَ
حیا ءَ جزم ءَ یقین ءَ دین ءَ
تو آزمان ءَ ئے من اتگ ،ما
نہ آزمائیں نہس زمین ءَ
منی ھیالانی نازبو رنگ
کلوھاں راہ دئے تو گوں سمین ءَ
چو روچ ءِ رھمی ءِ رژن ءِ پیا
چراگے روک انت جبین ءَ

نثار احمد

دل زھیرانی راہ سرے چار ایت
آ منا مرچی ھم سرے مار ایت

کوش بیت دلکش مھرمی یاتے
گنگلیں درور دیمے شار ایت

اشرف رضا

نیاد ءِ بازار ءَ آہ ءَ زار انت پدا
دل کجام ترانگاں دچار انت پدا

روچ دردانی لذتاں اندیم
شپ غم ءِ ساھگ ءَ خمار انت پدا

عبدالواحد حسرت

ارس ءِ بپاریں چم ءِ بازار ءَ
دل گشئے گاریں چم ءِ بازار ءَ
عاشقے گنداں درد ءَ دوراں گوں
بزگ ءَ واریں چم ءِ بازار ءَ
من نیاں بیلاں ایوکا لبدال
باز بے ساریں چم ءِ بازار ءَ
تو بہ نند ساھگ ءَ مچاچانی
مارا بے زاریں چم ءِ بازار ءَ
شازآل ءِ لنٹ ءَ شنگیں زلفانی
درد وامداریں چم ءِ بازار ءَ
زندگاں من بلے منی واحدؔ
نیستی ءِ جاریں چم ءِ بازار ءَ

عبدالخالق ارمانؔ

وھدءِ بانور ءِ سرا ڈیک یے بدئے
زندگی ءِ دست ءَ مندریک یے بدئے
قسمت ءِ ماہ ءِ سرا بلکیں رسئے
چیکو ءَ زانت ءِ چشیں چیک یے بدئے
بلکیں باندات ءِ نیاد ءَ گران کنت
مرچیگیں سوداگر ءَ زیک یے بدئے
بلے نالیت ءَ زہیراں گیش کنت
عشق ءِ نادراہ ءِ دپ ءَ پیک یے بدئے
پہ ترا ارسانی ھارے شر کناں
تو وتی جیگ ءَ چہ ہندیک یے بدئے
بیتگ ات ارمانؔ ترا سیر ءِ طلب
پیسرا دشتار ءَ مندریک یے بدئے

زیاد صوفیؔ

سحہ دل ءِ جہان تیگہ نہ فہمتہ
وھد ءَ منی زبان تیگہ نہ فہمتہ
داں دوست ءِ مہپرانی ھیال ءَ نہ کپتگاں
من مسک ءَ زعفران تیگہ نہ فہمتہ
ناباوریں جنکے منی عشق ءِ سنگتیں
بہتاورءَ قرآن تیگہ نہ فہمتہ
ماہ ءَ گلگ کنگ پہ چراگیں ستارہاں
پلاں تئی گشان تیگہ نہ فہمتہ
رنگ ءِ ستاءَ مرگ کنگ شاعراں تئی
گل ءِ سر ءِ نشان تیگہ نہ فہمتہ
صوفیؔ منا بگندے ھماھانی گم پر انت
آھاں کہ جی ءَ جان تیگہ نہ فہمتہ

ظریف زدگؔ

گم شات نہ باں پرچہ تئی مہرءِ دامن ءَ
تو گوارئے چیا ارساں اے شہر ءِ دامن ءَ
اے دل نہ سمڑیت گوں من وھدے جتا توبئے
پرہنداں سر شپ داں سہر ءِ دامن ءَ
دانکہ تئی واھگ ءِ دل ہندیگ ما کنگ
دل بستگ ماگوں درد ءَ گم ءَ کہر ءِ دامن ءَ
شپ ساز بیت تئی نیاد ءِ گلیں چترءَ زدگؔ
سینگار بئے نہ داراں کدی صبر ءِ دامن ءَ

مجید وانگؔ

نغمانی بار مہ بوتیں اے دل عذاب نہ بوت
ماننے ءَ کہ منی آگہی اوں واب نہ بوت
تو نوریں نیادے وتی ماھگاں نہ کت تالان
پہ شپ جتیں اے تہار بہت ءَ ماھتاب نہ بوت
من ھر کجا کہ شتاں ھلک ءَ تئی سر بوتاں
اے دھرءَ گوں من دگہ گیشیں ترءَ تاب نہ بوت
ورآمداں گوں بہ نشتیاں دریگے واھگؔ
مئے زردا ے وڑءَ درداں گوں ہیچ ءَ تاب نہ بوت

موسیٰ قاضیؔ

مسکانی بو ءَ باس ئے پلانی دروشمائے
توگوں خماریں چماں امروز ءِ بادشاہ ئے
بلے تراکہ پمن ھر پیا زھر کیت انت
کسی درا نہ ہندیت قرباناں من ھدائے
امروز ءِ مال ءَ مڈی تئی ناکئے نہ کرزنت
مجہہ وار تنگ زر ءَ سہر ءَ دلبر تو بے بہائے
موسیٰ پہ تئی خیال ءَ بے ھاجتی کجام انت
انگت منا گشئے کہ مرچاں تو بے وفائے

محمد دشتی

درد ءِ مئے درد وت دوا بینگ
چوشیں کردار دوست کجا بینگ
وت کش انت پتر ءَ اوں وت نند نت
دود ھمے شہر ءَ تئی روا بینگ
چہ وفادار اں ما وفا لوٹ ات
بس ھمے یکیں مئے گناہ بینگ
درداں کد زنگ ءَ منا اشنگ
پہ منا پاکیں وت ھدا بینگ
زر ءِ چولانی میار انت دشتی
چہ منا دلگران ناھدا بینگ

عبداللہ قاضی

شیر سبزءِ، یک نگاھے اے جہان ءَ چیر دنت
شار ءَ شنگیں ایت وھیگ ءَ ماھکان ءَ چیر دنت
سد براں نام ءِ ھدا بات شہر ءِ یکیں دانگ ءَ
دیم پہ دیمانندیت گون من گپ ءِ تران ءَ چیر دنت
کئے بزانت اے راز ءَ بلکیں میر ھلک ءِ بیت سہی
لال مندریگ ءَ زوریت ماں گدان ءَ چیر دنت
آمسلمانیں جنکے دین ءَ سک پہریز کنت
کافریں شہر ءَ آ سی جزمیں قرآن ءَ چیر دنت
جی ہاتیں مہنوءَ را گنجیں کیچ ءِ ہنگ ءَ
بے وسیں اے شاعرءَ راز عمران ءَ چیر دنت

صابر فنا

ماہ ءِ درور توئے روچ ءِ روژناھی ئے
ھر جاہ توسیپیں تئی حسن ءِ زیبائی ئے
دستاں ھنی مکن لنتاں لالی مجن
درد سنگ نہ بنت بے توتہنائی ءِ
سر مہ کش ءَ مچار وھد ءِ سوداگر ءَ
اے وَ عمر انت تئی نوک ورنائی ءِ
وھدے مردم تئی ءَ مئے جست ءَ کن انت
راز ءَ کس ءَ مدئے جند ءِ ہیگواھی ءِ
مئے نصیب ءَ اوں صابر آ دلبر نہ انت
لال ءِ درور نہ انت مئے کہ ھمراھی ءِ

موتک

ایس ایم گلزار

شادیں عطا! دل مئے پتو اومان کنت
کئے انت کہ آ، مارا چو توجی جان کنت
یلدات مئیے ھمبل چیا اِشتاپی ءَ
بے چاڑیں دل نوں گوں کیا دیوان کنت
حال اشنگ گوشاں منی تئی رفتن ءَ
درد یں سرءَ کئے اے منی درمان کنت
چماں منی دمبرتگ اپنچو گریوگا
مئے بے وسانی زردءَ کئے وشان کنت

منیر ال محسن

مہر ءَ دوستی ءِ زر ءِ چول تیاب ءَ در کیت
ماہکان لال گشے سمہ ایت واب ءَ در کیت
زمیں دلبند ءِ سرا لاس کماتگ جیگ ءِ
باگ ءِ پلانی وڑا بو چو گلاب ءَ در کیت
غم تئی چونیں غمے روکیں تئی بالاد ءَ
دل کہ ایر جنگیں تئی رنج ءَ عذاب ءَ در کیت
گوش ءَ سر گوات ءَ سمین کش انت تئی بازار ءَ
سار تکیں بوے تئی زلفانی چہ تاب ءَ در کیت
شہر ءِ دست چار تئی زاناں ھر او محسن
بہت تئی دست ءِ لکیرانی حساب ءَ در کیت

سلیم سمیر

چش منی دیدگ ءِ مچار ارساں
پہ منا محبت ءِ بہار ارساں
ھر دکیں دیدگ ھون پالا انت
دل منی کہر انت چم خمار ارساں
تو نئے تہنا درد ءِ اولاک ئے
مرچی گیدی ءِ کہ بہار ارساں
ھو وتی ڈیہہ ءَ بزگی گنداں
تیوگیں دھر ءِ درچک ءَ دار ارساں
شنگ اتک ھالے کہ سلیم مرتگ
نشنگ ءَ ریچیت زار زار ارساں

غلام فدا

تیرے دل ءِ بند ءَ جنگ
هو کہ تئی جند ءَ جنگ
کند کہ تئی گل کندگاں
چو جمبری گرند ءَ جنگ
ناسرپدئے اپچو چیا
مهرءِ رمگ تند ءَ جنگ
پچبر نباں گوں تو جتا
کول تو وتی زند ءَ جنگ
دارگ نباں ارس دیدگاں
شہمات منا ترند ءَ جنگ

طارق احمد

بے لذتیں غماناں کیا درد ءِ تام دات
روزرد ءَ ملکموت ءَ منا اوست ءِ بام دات
دیوانگ دراهیں ییتگ ءِ تئی سار بوتگ انت
اللہ ! اے مردماناں کیا مهرءِ جام دات
جی تو اگاں بداتیں اشاں واھگی شلے
دنیاءَ عاشقاناں بدیں چون نام دات
وت مرتگ انت مدامی پہ بے مهری گرون ءَ تن
بکالیں آکساں اگاں مهراناں وام دات
منکرءِ بیت طارقؔ داواں داواں تئی چتور
رنج زندگی ءَ وھدے منا گام پہ گام دات

خالد عثمانی

زبان ءِ سدءَ نہ داریت ءَ هبر ساری کنت
چو سر مکش وتیگے ترا میاری کنت
تلاہیں کول ءِ پدا سدکاں آ بے حال انت
زبان ءَ پروشیت وتیگ ءَ منا وداری کنت
اف هامردم ءِ من چکاں دوئیں دستاں گلیں
سکی ءِ وهد ءَ اگاں کیت درد واری کنت
زانہ مئے تالہ ءِ نیت بدل سنگ رب ءَ
مرچاں هر کار ءَ منی گوما وفاداری کنت
دل ءَ رادروگیں تسلہ تاں کرنے ءَ داتگ
چراگیں زندگی خالدؔ کہ ڈالچاری کنت

☆نبی بخش غریب☆

تئی چارگ ءَ چم مئے تساں
بازیں هیال ءَ غم کشاں
من سرپداں سرپد مکن
مهرنگ من تئی واستہ چشاں
دلگوشی ءَ راہ ءَ برو
پادینگ تئی پاد ءِ پرشاں
من ستگاں گیشتر مہ سوچ
باور بکن من راست کشاں
نبی بخش گش ایت ہیا یکبرے
پہ تو من یک گوکے کشاں

بابو بدر

یاتانی اے دوار کہ یل دات من نہ کت
بے مزیں تئی وداکہ یل دات من نہ کت
بے بہر وتارا کرت همک لذت ءَ چہ من
دردانی اے دیار کہ یل دات من نہ کت
ادامهرءِ نام ءَ درد دئینت درد ءِ نام ءَ رنج
اے دلبرانی شار کہ یل دات من نہ کت
آ بے وفاکہ روچے منا درد نوکیں دنت
من مهرءِ مژدہ وار کہ یل دات من نہ کت
یل دات همک جیڑہ بلے انگت ءَ بدرؔ
راہ چاراں ، همے کار کہ یل دات من نہ کت

نعیم وفا

منا آ روک روک ءَ چارگ ءَ انت
گشے داگے دل ءَ پردارگ ءَ انت
مروچی موسم ءِ هال ءَ کہ گپتگ
کهیراں شاخچے شیزارگ ءَ انت
گشے انچو نوا ءَ سرہتگ ما
مدامی مئے هیال گوں بارگ ءَ انت
شپ ءَ نیما دلوں نیمون کتگیں
بچار پہ تو چتور افارگ ءَ انت
مہ کن سر زاهری ءَ عاشقی چش
ترا دنیا نعیمؔ پچارگ ءَ انت

غنی گلزار

هیال ءِ دنیا کہ شیر واب انت
زهیر ءِ بام ءِ اجل شراب انت
گش انت عشق ءَ کہ زهیر گون انت
گش انت عشق ءِ کنگ ثواب انت
تئی مهر ءِ باندات ءِ حاکمیں شپ
منی نصیب ءِ گلیں کتاب انت
من دوشی دنیا ءَ گم کماتگ
منی اے امروز سک عذاب انت

مومن فراز

من همایاں کہ گل پیسرا بیتگاں
باز وار ءَ عذاب پہ ترا بیتگاں
مهر چی یے من انگت نزانتگ اہل
من وَ شیدا تئی نام ءِ سرا بیتگاں
آ شپی سیل کت من عجب قیامت ءِ
زلف تئی شنگ مئے زانسرا بیتگاں
هار کت دیدگاں کیچ کور ءِ وڑا
وهدے بنام من تئی درا بیتگاں

رفیق احمد کہوسو

کئے گشیت انگت ءَ هماهاں من
"اچ وتا سنگ ءَ جتاهاں من
چون برکاں تئی ترانگ ءِ کوش ءَ
درد ءِ دنیا کہ تهاهاں من
گوں شپ ءِ درپشناکیں استاراں
واہگ ءِ مورگاں کماهاں من
چہ ظهور ءِ عطاءِ اوماناں
تهلیاں زند ءِ تنگ ءَ آں من
کهوسو انت تئی گمانی تاثیر ءَ
چنڈ ءِ چانڈیں غزل کماهاں من

عارف حسن

بوتوں دربگیگ ءَ در پہ در دست نہ کپت
چماں گستا منی هم سفر دست نہ کپت
مئے کش ءِ نندگ ءَ انچو بے هال اتئے
مئے وڑا تئی لنٹاں هبر دست نہ کپت
پرتو بیاریت مئے رازاں دل ءِ سر بکاں
کاگدے پہ کلوه تئی نپر دست نہ کپت
سر نہ بوتئے پہ وهد پہ منی کشتن ءَ
هوبزاناں ترا کہ تپر دست نہ کپت
سر بہ گیپت کاروان ءَ گوں زند ءِ بروت
بیا ترا بلکیں عارف دُبر دست نہ کپت

نیاز زباد

دل ءَ تاپین جبین ءَ آسے روک کن
بیا کیچ ءَ بدین ءَ آسے روک کن
جهان ءِ رسم ءِ کرگین ءَ چہ درکپ
چو مارا ذات ءِ دین ءَ آسے روک کن
سچیت ورنائی ءِ بلے بشانگ
شپی بیا مئے سرین ءَ آسے روک کن
وتی اشکر تبیں درداں بجن گوات
هوس ءِ گلزمین ءَ آسے روک کن
زباد ءِ شنز ءَ بانل سهب مانیت
شپ ءَ بر، هکرین ءَ آسے روک کن

نزیر عابد

کوش پہ تو دائم راهچار باتاں
بے گناهیں دل اوں گناهگار باتاں
ساهگ ءَ اوست ءِ تئی نہ کرزیت
بس هے جنت ءَ من گار باتاں
ندر تئی سنگهاں پہ دستانی
درد تئی پہ من گنجیں هار باتاں
گمانی زیارت ءَ پہ ناز بیایئے
تئی پہ چارگ ءَ من گار باتاں
پہ تو شیدا ءَ گنوک انت عابد
روچے تئی واهگ ءِ دشتار باتاں

من گوں وت سیاھگے داشتگ مدام منی کش ءُ گوراں سریت ءُ کپیت ، گشے گونڈیں ''پومی'' (کچکے) ات ۔ اے درآمدانی سرا ھچبر نہ چانگیت، بلے وتی ئے بہ گندیت گڈا ''ھب'' کنت۔

(گلزارؔ)

شپ منی ۰۰۰۰۰

منیر مومنؔ

شپ منی ارواہ ءِ پہنات ءَ گوزیت
چو موجر ءَ
دراھی بے آسریں دید ءِ میار انت
مچکدگ
الوتانی تنک آدینک کپت ماں
بے وانکیانی سنگیں چار راہ ءِ سرا
رو زہیرانی زمستان انگرے
ایر انت دل ءِ دست ءِ دل ءَ
روک بیت ہر بند ءِ لنٹانی سر ءِ
ماہیں چراگ
شپ منی ارواہ ءِ پہناتءَ گوزیت
چو موجر ءَ ۰۰۰۰۰۰

زِنداں۰۰۰

میر عمر میرؔ

کنداگانی ترسناکیں موسمے
گریوگاناں کس گلے دیما نہ جنت
شادھانی ارس برف انت سینگءَ
درداں امروزءِ دلءَ بستگ کدام
ءُشپ ءَ ارمان ءِ مزانی گم انت
دیدگاں بندیت چراگاں روک کنت
داں امیتانی سفر برجاہ بہ بیت
موسماناں پہ گوزگءَ راہ بہ بیت
اے تہار ءُ لنجیں زندان ءِ تہا
زندگی داں چنت روچ ہمراہ بہ بیت

ساہءِ بدل
ع۔ ش۔ نسیم دشتی

زندءِ ابیتکیں ساعتاں
شہم ایت تئی
مہرءِ چراگ
بیاءُ منی ساہءِ بدل
تو کہ نہ بئے من ھم نہ باں
دنیا سچیتءَ گار بیت
بیا کہ پہ ترا
گشاں شہدیں سخن
ءُ اے
دورءِ جورءُ کچلاں
کئےءَ پہ ترا
تراں، شہدءُ کچلیں
شات بیت
بیا او منی ساہءِ بدل
امبروزءِ کھریں سکیاں
تنگے گراں
پہ ھبءَ تئی
من دائم زراں
سکیءُ سوریاں تئی
تو وتا رنجی مکن
بلے کہ منی ساہءِ بدل
وش نیتکءِ بدواہیں دل
پرشیت

آسر
بیگ محمد بیگل

زندگیءِ آسرءُ انجام چے؟
دنز دنزءُ
جمپ جمپءُ
ھاك ھاك
حسنءِ پاداریءِ جستءَ تو مکن!
پل پلءُ
سنك ھشكءُ
تاك تاك،
کوڑھیں امروزءِ اعتبار مکن
ھست نیستءُ
نیست ھستءُ
گار گار!
بے سرءُ دیوانگءِ بریانیں دل
چنڈ چنڈءُ
تار تارءُ
چاك چاك

نوکیں تاک

آس ءِ وارتگیں مرد ءِ کسہ

اے۔آر۔داد

منا بہ پول ءُ در جن
کہ گوں من زرے ہست بوتگ
اگاں نہ برتگ عہد ءِ چلگ ءُ تہاری ءَ
بگندئے ترمپے پشت کپ ایت
دل ءِ کٹمپ ایں کنجے ءَ
منا مروچی باز پرنچ
باز چك
واب ءُ بے خیالی ءِ تہا گڈی قطرہ اوں تنگ
داں منا "نہ بوھگ" ءِ
گوات سمارگاں نہ جنت، یل مکن
آپ ءُ شیر ءِ منتگ ءَ رند آشنا بئے
ھمے کہ گڈی قطرہ ءَ گوں گوازی ئے
ھمے ترا را زندءِ لذتاناں دنت
ھمے کش ایت چراگ تئی شکم تہاریں میتگ ءَ
ھمے ترا نمیر کنت
ھمے ترارا ھست کنت

قرن ءِ راھگدار

عباس علی زیمی

کجارؤگاؤں ؟
من کج ءِ راھگدار
منزل ءِ ڈس نہ راھانی ھال
چپ ءُ چوٹیں ڈیك وران
ھون، ھونریچ
پاداناں ترامبل
ژند ءُ پند
دیم دنز دنز
رؤ آ ایں راھگدار
کس ءَ جست ھم نہ کنت
من کج ءِ راھگدار
من دائم روان اوں
من ہچ جاہ نہ داراں

من دیدگاں کجا براں؟

آصف شفیق

کجا کجا نه دید گانی کاروان گوستگ انت؟
گبار ، ماهکان
کور ءُ رود ءُ کلکشان
بامسار
چو سیه مار ءَ وپتگیں سڑک
بلند ءُ برزیں ماڑیانی کشک ءُ در
تهاریں میتگاں
فقیر ءِ هورکیں کاسگ ءَ
دلانی مکتب ءَ
خماریں دلبرانی زانسراں
هزار بیمناکیں ستک ءِ گنبداں
خداءِ ضعیفیں دیدگاں
بتانی گنگیں هلکہاں
خیال ءُ کسہاں
کجا کجا نه گوستگ انت دیدگانی کار وان
من رپتگاں ته رپتگاں
نشتگاں ته نشتگاں
کجام کشک ءَ ساهتانی شاهسوارءُ لّتگ
وتا کجام راه ءَ بُلّتگ
من چینچو بُن سراں
چینچو گڈسراں چه گوستگاں
منا را تهنا یات کیت
که دروشمانی راه جت ءَ
منی نگاه ءِ اندر ءَ سفر کتگ

منظور بسمل

تنیگه شکلیں شهجوءِ گشتن
پچ نه تّرین انت مسیتی سجده جاهیں سنگ ءُ دیوالاں

نه انت رهل ءِ سرا
سچکانیں سسا گوں حدیثیں گال ءُ گپتاراں

تنیگه زهگ
بلوچی سیا هگ ءَ سیاهی نه پّریچ انت

سید گنج
ماں رمیزانی تها کپتگ
نه بیت وانگ

تنیگه نازک ءِ
بے چارگیءُ بزگی منتگ
تنیگه حانل ءِ چم
ارس ءُ اولُمب انت

بلوچی انگتءَ پتو وداریگ انت که کائے تو
وتی کاراں کنئے سرجم

تنیگه نیست ترا مُنجار
تنیگه تئی واب انت
نزورانت پیشی همراه تئی

نزاننت که منی چم مهتلنت په درنمازیءَ
نه کرزنت، تئی بهشتیں مانش ءِ هاکاں

دولاب

امبر سمین

ما چو سیاہ ءُ بزیں جمبر ءَ
آسمان ءِ دیم ءَ
گوارگ ءِ ودار ءَ نشتگیں ......!
چو کہ اوشتوک انت کردار
باسکوپ ءِ سرءُ سوجی مرد ءِ حکم ءِ پد ءَ
قصہ دیما جنزان انت
پڑدر ءَ زیمرانی دل سندیں کور تچگا انت
ءُ چراگانی مستیں دریا گج ءُ کپ انت
کارندہ ءَ دراہیں کارندہ
او ۔ کےءِ ودار ءَ نشتگ انت
پلاٹ ءُ قصہ ءِ نیام ءَ ما انچشیں
چو ارزن ماں جنتر ءَ
اے کئے انت گوں ما لیب ءَ انت؟
ما انسانیں یا ناولانی کردار ۔

؟
مہ جنز
کرپاسیں بانگواہ!
پہ
مہلبیں ودارانی
بیگاہ ءَ
جاڑ بلوچ

لدیگانی میار

عثمان توکل

عقل ءُ بودشت بادشاھی بوتیں
دل ماں مہتری ءِ
زنگ ءَ نہ بیتگ ات
کئے ماں شرتگیں زر ءَ
گرابے بہ کنت نول
پمن آزگیں لداں
بہ جنت آس
تاں منی پلو ات
منی کستر ءِ باریگ اتک
درد چے تجے بہ ترکیت ماں لداں
بہ سبزیت ماں گیاب ءَ
شپ گشت، مالم، ساربان، رھگوزءُ کاروان
کل ءِ چراگ بات منی دل
کلیں گندگیانی دیمپان کت
ءُ وت اشت ءُ شت ئے
لدیگانی میار بیت ئے
ءُ منا آس ءُ انگرانی دیمپان نشتگ کونڈاں
پُر ءُ ھاک
شپ چراں وتی گدان کت جگر منی
ھمیش انت زاناں عقل ءُ بادشاہی
کہ تہنائی انت ۔

بہ نوش

ارشاد پرواز

به نوش داں ترمپے پشت کپ ایت
به نوش داں ہوش برجَہ انت
به نوش داں ہشك چم نہ بنت
به نوش داں زلف ہتم نہ بنت
به نوش، به نوش شراب به نوش
به نوش ءُ بے ہساب به نوش
به نوش چو پرچہ تنگ ئے
به نوش داں ہوسش پشت کپ ایت
به نوش داں لال مہپراں
وتی سکالك کنت گوپیت
به نوش که ژند بیت بدن
به نوش که جان ءَ مئے کپ ایت
به نوش گلاس ءَ کیت مئے
اے ماہ چاردہی کپ ایت
به نوش چو تنگ ئے چیا؟
پہ ترمپے راضی ءَ به نوش
به نوش چو قاضیؔ ءَ به نوش
به نوش عطا ءِ ہم سفر
به نوش چو بسملؔ ءَ بگزیے
که ارس ءِ سازی ءَ به نوش
به نوش چو میرؔ ءَ یل بدئے
غم ءِ شہازی ءَ به نوش
به نوش زبیرؔ ءَ چو به ترس
چو کم ءِ بازیءَ به نوش
به نوش ارشادؔ کافریں
چو ہر نمازی ءَ به نوش
به نوش ، به نوش شراب به نوش
به نوش چو تنگ ئے چیا؟؟

گنوکیانی قرار جاہ ءَ

شرف شاد

دزیں چماں چیروکائی وش اتکئے رہسراں
چیریں لنٹاں کندگ ءُ ہال پرسی وشیں‌تران
موسماں چاڑیں بہار ءِ دروشمانی رو ءُ دم
گوں گلگ پہ زہر کنیءَ ءُ برے چو مہربان
سرجمیں یاد واھگانی پاکیں کٹ ءَ وپتگاں
اودءُ ادءُ دیرءُ نزیك پل وڑیں چوں سرپتگاں
بوسگ ءُ امباز ءُ ہلوت ساہ چکیں جی ءُ جان
چو که نوك واب مہر ءِ گندوکیں جنکی دیدگاں
بے وتی ءِ قید ءَ بندانت مہلبانی تئی شہر
بے در ءُ ددروازگ انت تئی اف دل ءِ ھوں راہ ءُ در
نیکہ رنگے شادھانی پیژگاھاں در کپ ایت
نے چہ آزماں‌گڈی پاساں روکیں استالے سدیت
مفت ءَ اے مرواردیں چو نود شنزنت پرچیا؟
ماہ ءُ مہکان پاس پاسءَ نور درنزنت پرچیا؟
سلكءُ سیچن دوچ ءُ بخیہ گوں اے جیگ ءُ دامناں
واھگ ءُ وابانی قصہ مئے ہلاس کت آھناں

نگرھیں شور ءُ سلاھاں ریما
رواں بکن ات۔ "چمک"

موجیں دل

عبدالغنی نقش

دل حیالءِ ترانگءَ
کہ زنزریت
یک دوارے امپسیت
بے نوانی ایمنی، بے ساھگی
من کہ گریواں دل اوں گریت
چم گریونت ارس پٹ انت
یک دوارے وھدے گریت
یک زھیرے درّچیت
موجیں دلءَ بے وار کنت
بیگواہ کنت دردیگ کنت
پچ بلرزیت آہ کشیت
بست کنت بو شاروءَ
پہ دمانے وابءَ
کئی دروشم ات
کئی ترانگ ات
کئی واھگ ات بے زانگیں
اے واب کئیگ انت
کہ سرپ ات
وابءَ منی
گیاءِ کلمانٹیں صدو
سر چادر ات
شادھانیءَ
بانوریءِ گوں واھگءَ
دگہ چوں بکنت
آسیگ بیت
گوزءَ سچیتءُ تلوسیت
پریات کنت
دستءَ بندیت تئی درءَ
پھنیامیں زندءَ کہ وتی
ساھے بکشیت مر مریں
نیادانی منجاریءَ
اے نرمگیں زانءِ سرا
چو کودکءَ کہ لنٹ کنت
گندیت واب
موجین دلءَ
پہ ھانلءَ، پہ مھرکءَ
وشنود کنت
زردءَ جڑیں

ملامت

گوھر ملک

زندءِ پیڑگاہءَ واھگءُ ارمان روک بنت
موتک کاریت شپ رپتگیں ترانگ نوک بنت
بے وسی جیڑیت دل زہیرانی پلوءَ
ترونگلیں ارساں پھک کنت
ارسءُ پرسیگ کاملیں زندءِ ھر متاہ
سکیاں زندءِ زیراں امبازاں
وشیاں تیلانک دیاں
روچ کندیلے
کہ مریت سھبءِ دروشمءَ
کندگءُ بچکندموتکءُ زاری ہچ نہ بیت
گوں دلءَ جیڑاں
چوں بہ رکیناں من وتا
زندگیءِ نپ دھرءِ بہتام انت ھم سرءَ
ستر ملامتاں گوں وتی کرداراں بلے
ہچ نہ بیت دستءَ
زندءِ پیوگاہءَ واھگءُ ارمان روک بنت موتک
کاریت شپ رپتگیں ترانگ نوک بنت

سکرات

سعید صدف

من ہچ نزاناں !
من چے بہ لکھاں ؟
اے زندگی ءَ کہ جہندمءَ
بہشت ءِ پلاں کماھاں
یا
اے کنٹگاناں گلاھاں من
یا بلبل ءُ جنگلانی آوازءَ لبز ءِ پوشاك گوُرا دیاں باں
تئی من بے مہری ءِ اے رازءَ راپاشك کناں
یا
وتی اے چمانی بے حیائی ءِ ھشکیں کانیگ ءِ قصہ ءَ را
گشاں کناں باں!
من ہچ نزاناں اے بندگی ءِ کجام کردءَ را پیش بداراں ؟
من چے بہ لکھاں ؟
کہ لنککانی زکت شتگ
ءُ تاس ھالیگ انت جوزگانی
هما کرو کہ
پہ چم ءُ دست ءِ سکین ءَ "چم شود" ءَ رفتگاں من
بہا کتگ درکسانی ءَ پہ دو آنہ ءَ منی ھیالانی درچك
سبز تاکیں گیمران انت،
پہ بے کدءُ آپ سر سچان انت
ءَ روتگانی ردوم ءِ دیماداشتگ سیہ ڈلے ءَ
سما ءِ کل ءِ دریگ
کہ زربار ءِ سارتیں کوشانی منت ءَ ات
نی بندکتہ کنت پروشیں سیہ گوات ءِ لہرھاں اے
اے کل ءِ قسمت تہار ءُ سیاہ انت
چو مانش ءَ انت
نہ روچ ءِ شہمے،
نہ ماہ ءِ مہکان ءِ رژن ءُ بل کئیت
اے زندگی کہ تئی دل ءَ انت
اے زندگی کہ منی سرءَ انت
"کلنڈ زیریں" پٹھانے ءِ پیپکانی چیر ءَ انت
پیسکگ ءَ انت
ءُ ملکمیت زھر جتیں گوں نیشاں دل ءِ اے چاگرد ءَ
تردگا انت
من ھشك ءُ حیران
کہ چم پچ انت ءُ زبان گنگ انت
من چے بہ لکھاں ؟
من ہچ نزاناں !
من ہچ نزاناں !

مات

اسماء زہاد

زرءِ مروارد
تیاب ءِ لمب ءَ
بار گپتگ
ھاك ءِ تہا
منی بے وسی
تئی زانگی
بیگواہ کتگ
من اچ وتا
گوہر قیمتی

اللہ مدت بات انت ترا

خالد ارشد

هلک ءِ دل ءَ الکا پ بکن کاراں بکن نیک نیتی
تو په وتی نام ءِ هدا وش مجلس ءُ دیوان بکن
گوں بزگیں بیلاں وتی هلک ءِ شدیگیں مہتراں
سبز ءُ جوان آباد بکن دیر کینگ ءُ کستاں وتی
زند ءِ مرادیں واهگوں سینگار بئینت چوجنت ءَ
کلاں وتئ همراه بکن هر جاگه ءُ سهت ءُ دمان
ماں حدّک ءُ سدک ببئے اے میتگ ءِ پلیں یلاں
پشتا مه کنز ات هچبر ءَ په واهگاں نیکیں وتی
مئے واهگ ءِ نیکیں دعا ندر انت تئی واسته مدام
فکرءِ رؤکیں کاروان هچبر شمے مهتل مبات
هدے اگاں که هور ببئے انچو اسیل بیت زندگی
گوں واهگاں نیکیں دل ءِ گوں دیدگاں پرنوری ایں
هرجاه روئے ، تو همبلی ! بے غم ببئے دلجم ببئے
الله مدت بات ایں ترا الله مدت باتیں ترا

کلوهے

محمد گوادری

اجب اے رنگ گلانی بهار میچیں گم
سباهءِ دُزی ءِ نیمونءَ ملوریں بچکندے
نه نیپت ءُ بیر تئی امبازاں کنز اتگ دیما
نه پاد مهگل ءِ نازرکیں کنزاتنت پشت ءَ
منی اے دست ءِ لکیرانی تنکیں بازارے
داں چم کار کن انت رژن ءِ بوءُ آتار انت
زمین مرگ ءِ میار اں ماں کوپگاں لڈیت
بلوریں تاس تئی دست ءَ لگشت آسر بیت

دل تئی شارءِ لمب ءَ بستگ

صادق بلوچ

دل تئی شارءِ لمب ءَ بستگ
من پہ امیت ءَ
کہ تو پہ دوریں ھلکے ءَ نیت بستگ
بلکیں نیم راہ ءَ ترا تئی جندءِ توشگ دروہ انت
وتی شارءِ لمب ءَ مہکمیں گگ ءَ پچ کن!
بچار!
منی اریکیں دل
تئی شارءِ لمب ءَ ارس ءَ ھون پالا ھگائیں
آ تئی جندءِ ھاجت کہ ترا چے پکار انت
منی جند!
یا ارس ءَ ھونیں دل؟

روچگوار چک

طیب قاصی

تہاری میل نہ کنت گوں من
کجا اے روچ، کہ سہبے
ءُ بہ شنگ انت تئی مسکیں آتار
دل ءَ تاپین انت کمے نیمروچ ءَ
دانکہ آس،
آپ ءِ تہا روک نہ بیت
ویل مکن بیگہ ءِ ندارہ تو
گریہہ ءِ کشگ ءَ منی شکرب داں
مگرب
واھگ

مہرءِ ھدا

حاجی لطیف

من سرپداں شر رنگے ات
مہگونگ ءُ ماہ رنگے ات
تئی دروشم ءُ مٹ ءُ بدل
پیداك نہ بیت ھچبر ادا
تئی کندگاں چہ پل رچیت
بازار گشے کہ بانچ بیت
مہراں تئی چہ وشیں بوہ
تالان بیت ھر نیمگا
تو لاڈك ءُ دردانگ ئے
دنیاءِ یکیں دانگ ئے
تو کہ نہ بئے دنیا نہ بیت
ھر نیمگا مہشر کپ ایت
ھرچی کنئے تو گشت کنئے
مارا کشئے تو کشت کنئے
جائز بہ بیت یا کہ مہ بیت
تئی ھاترا ھرچی ادا
نیست انت چشیں کس ءَ مجال
ڈیَل ءَ تئی زیارت بکنت
من چوں کناں کہ اے دل ءَ
کرتگ منا شیدا تئی
تو نوں مکن داب ءُ ادا
مہرے بدئے کہریں دل ءَ
مہرءِ ھدا! مہرءِ ھدا!
وش بیت چہ تو واجہ ھدا

وھدءِ مارشتاں کئے گوں وتا مٹ کنت

ندیم ساگر

زندگی تئی وڑا کس واتر نہ کنت
نیم راہ ءَ نہ دروہ ایت بنی آدم ءَ
پہ وتی مطلب ءَ،
کونچ کتار انت کہ تہنا جتا مردمے
عقل ءِ وامدار انت بہت ءَ جنگ خنجرے
بادشاہ انت منی ساھگ ءِ واجہ کار
یہک ءَ تنگ دست ءَ وار۔۔۔ دوس دلانی توار
نقش انت انچو زرءِ کچلانی وڑا
پہ منی شادہءِ آپ ءِ لمب ءَ کپ انت
آس نیمون کنت روژناہ بیت جہان
وھدءِ مارشتاں کئے گوں وتا مٹ کنت
زندگی چار راہ ءَ مناگٹ کنت

آپ کتگ کوہیں جگر

امام ارمان

تلگیں بوزءِ کنر
دلبری وشیں ھبر
ھر دوئیں چہ توشت انت
ایوک ءَ تہنا بہ تر
ساہ، ارواہ ءَ نفس
بوتگئے چماں گسر
دائما پہ توزراں
دائما پہ من بہ زر
تو کہ مئے ھمراہ بے
چوں گوزیت گرانیں سفر
ماں ترانگ ءَ یاتاں تئی
آپ کتگ کوہیں جگر

شمے وشی ، شمے گم ، شمے یاد ،
شمے لوٹ ءُ واھگ ،وت شناسی ءُ
شمے مارشت بن اصل ءَ شمے چیریں
"خلیہ" آنی شاھیگانیں مچی ءُ گوں
آھاں ھمگرنچیں "مالیکیولاں" ابید
دگہ ھچ نہ انت۔

(فرانسس کرک)

آھیناءِ ھیما

امرتا پریتم / فدا احمد

نینا منی ناولےءِ کردار انت۔ گردءُ نازرک دیمیں نینا۔۔۔ یک شپے منی وابءَ اتک۔ تاں دیراں آئیءَ گوں من گپ نہ جت، بس منی دیما اوشتات ءُ گریت یے۔۔۔ آ گریوان ات ءُ من آئیءَ ھاموش کنگءَ اتوں۔۔ پدا گوں ھیسگءَ منی دست یے ژامبلینت ءُ گشت یے "اے منی گم سگگءِ عمرات؟ منی دیم اے ارسانی لائک ات؟ منی کسہ پرچہ تو اے وڑ کت؟ من بہ گریویں، تراوش بیت؟ گوں من تو چی کت؟" مرچی وہدے من اے وابءِ بارہءَ پکر کناں، منا گمان بیت کہ اگاں ایشور شپءَ بہ گریت ءُ آ واب بجندیت، تہ من یکر ندے الم نیناءِ وڑا آئیءِ کرءَ رواں آئیءِ دستءَ ژامبلیناں ءُ چرائیءَ ھمے جستاں کناں کہ نیناءَ گوں من کتگ اتاں۔

چونائیءَ من کسان اتوں، سک کسان، یک روچے وہدے اسکولءَ روگءَ اتوں، تہ منی ماتءِ یک دزگھارےءَ منی دستءَ چہ ہیگ پچگپتءُ گشت "مرچی اسکولءَ مرو۔۔ تئی ماتءِ طبعیت شر نہ انت۔ ماتءِ کرءَ دلبڈی گرگءِ ھاترا من پہ گنوکی آئیءِ تہتءِ کرءَ شتگ اتوں۔۔۔ ماتءَ یکر ندے چم پچ کتنت ءُ منی نیمگا چارات۔۔ زاناں ہچ یے نیاورت۔۔ پدا چم یے بند کتنت۔۔ من لرزگءِ گوں ما تہتءِ پادگ داشتگءَ اوشتاتگ اتوں،۔۔ منی ماتءِ دزگھار منا وشتو گشگءَ ات "وتی دلءِ جلاہیاں چہ ایشورءَ بگش کہ تئی ماتءَ مہ کشیت۔ ایشور گونڈوانی گپءَ گوش داریت۔۔ زمین چہ منی پادانی چیرا دراتکءُ منی ھیال آزمانءِ نیمگا بوت۔۔ نزاناں چینچو وہد گوست۔ کوٹیءِ تہا نشتگیں مردمانی گریوگءِ آوازءَ گوں منی ھیال ٹگل ات۔ مردم گشگءَ اتاں کہ منی مات مرتگ ءُ گشے کہ منی جانءِ سر جمیں رگانی ھونءِ گردش اوشتات۔ ایشور کسیءَ گوش نہ داریت! گونڈوانیءَ ھم گوش نداریت!" ہمشکہ چہ ھماروچءَ بگر تاں روچءِ مرو چی من ایشورءَ راچھ نہ گشتگ۔ ھر دیں من وتی ترسناکیں تہنائیءَ چہ ترساں، تہ زندگیءِ اے دلبڈیءِ گرگءَ رواں، گمان بیت زندگی منی ماتءِ ہیمءَ مرگءِ تہتءِ سرا کپتگ، من آئیءَ راتوار کناں۔۔ یکر ندے آ چماں پچ کنت ءُ منی نیمگا چاریت، بلے زانہ ہچ نیاریت ءُ چماں نز کنت۔ من لرزگءَ گوں آئی تہتءِ پادگءَ گراں ءُ اوشتاں۔

منی ماتءِ سانگ کنگءَ پیسر منی بپت شکرورنائیءَ "بیراگی، سادھو" یے جوڑ بوتگ ات۔۔ لکھ پتی ئیں پتےءِ چک بوتگ، بلے آئیءِ گھارءِ مرگءَ آئیءِ دلءِ تہا فقیری آور تگ ات۔ سادھوانی ڈیرہءَ "بالکا سادھو"ءِ نامءَ مشھور ات۔ آئیءَ پہریزگاریءِ زند پہ وت گیر کت۔ سنسکرت ونت، حکمت دربرتءُ دلءِ جلانگی آں چہ شعر یے بست، بلے انچو کہ مڈیانی سہرءَ سیماں آئیءِ دل بست نہ کت، بلے ھمے وڑا پہریزگاریءِ زبریں تیلاں ھم بست نہ کت۔ آئیءَ سستانی ڈیرہءَ عبادتءَ آوکیں یک شرنگیں جنکے "راج" دوست بوت۔ اے جنک وہدے کسان بوتگ، بدلءَ دگہ جاہے سورے بوتگ ات، بلے آ اے زوراں سری سورءَ چہ وش نہ بوتگ

ات، ہمشکہ چھبر ناکو ءِ لوگ ءَ نہ شتگ ات آئی ءِ مرد فوج ءَ بھرتی بوتگ ات ءُ آوتی مات ءِ کرءَ نشتگ ات ءُ یک اسکولے ءَ نوکری بے

کتگ ات۔ سرجمیں شہرءَ اے جنک ءِ گوں بالکاسادھو ءَ مہرءُ دوستی ءِ ھال شتگ بوت۔ بالکاسادھو ءَ نوک نوکیں شعربست اے جنک ءِ

شررنگی ءِ توسیپ ءَ ستاکت۔ ڈیرہ ءِ درستاں چہ مستریں مہاتما دیال ءَ، بالکاسادھو ءَ آئی ءِ شاعری سک دوست بوتگ انت۔ آئی ءَ نہ

بوتگیں کت ءُ بالکاسادھو گوں جنک ءَ سانگ دات۔ ھمے جنک "راج" منی مات بوت ءُ ھمے بالکاسادھو منی پت! ءُ وہدے منی مات مرت، چہ

اے دنیاءَ چہ منی پت ءِ دل پرشت۔ آئی ءَ شہری زندگی ءَ رایلہ دئیگ ءُ جنگل ءُ گیاباناں ترگ لوٹ ات، بلے آئی ءَ اے جنجال

دیمالات کہ رند ءَ باریں من چوں باں۔ برے منا زیادہ دوست بے داشت ءُ گشت بے کہ من آئی زندءِ امیت اوں۔۔ بلے برے چہ منا

بیزار بوتگ ءُ گشتگ بے کہ من آئی ءِ زندءَ گوں بسگوں۔۔ وتی پت ءَ دوست باں یا نادوست۔ منا اے ھم سمانہ بوتگ کہ من وتارا

چوں بہ کناں ءُ واں مرچی ءَ نزاناں کہ من زندگی ءَ را دوستوں کہ اناں۔

وہدے کسان اتوں (مات مرتگ ات، برات ءُ گہارے نیست ات ءُ سرجمیں شپ ءَ پت وتی کوٹی ءَ نشتگ ءُ نبشتہ بے کنگ

ات) گڑا من تہناوتی کوٹی ءِ سرءَ اوشتاتگ ءُ ماہ ءِ نیمگا چارتگ۔ ماہ ءِ دلبندءَ پریں ٹپ منا انچو گندگ ءَ اتکگنت، گشے یکے نام نبشتہ انت۔

منی چماں اے منی مات ءِ نام جوڑ بوتگ "راج"

وہدے من ورنا بوتوں ءُ ھیالانی تہا وتی دوست ءِ دیم ءِ بارہ ءَ ھیال کت۔ من اے ھیالی دیم ءِ ھیالی نامے ایر کت "راجن"

وہدے ماہ ءِ نیمگا چارت، تہ منا گمان بوتگ کہ ماہ ءِ دلبندءَ پریں ٹپ کوھنیں انت ءُ منی گاریں ارواہ ھم کوھن انت۔ منی لچہ ءُ آزمانکانی

دلبندءَ کہ ھرچ ٹپے پر۔ اگاں آھاں کسے لبزانی وڑا بہ جوڑینیت ءُ بچاریت تہ اے لبز جوڑ بنت" راج ءُ راجن"

من شلر (جرمن کسمانک نویس) ءِ اے گشتن ءَ گوں تپاک داراں کہ مئے ھیالی تاگت ءِ بدن ءَ چہ ھمنچو کرد ودی

بیت۔ آ درستانی تہا ما دت موجوداں۔ انچو کہ یکے وتارا باز آدینکانی تہا بچارات۔ ازمکار ءِ اے کرامات انچیں باکمالیں ولی بے ءِ

پیا انت کہ آئی ءِ قدم گام پہ گام مستر بوھان بنت۔ سرجمیں زمین ءُ سرجمیں آزمان گزکنگ بیت، حالانکہ تنی تاں ازمکار ءَ دوگام

جنگ۔ سدانی کساس ءَ قصہانی نبشتہ ءَ چہ رند وہدے ازمکار دگہ نوکیں چیزے نبشتہ ءَ ہنا کنت، تہ آوتی جندءَ دگہ نوکیں وڑءُ پیمے ءَ

چاریت۔

من آ شش سالی ئیں جعکو ءَ بے ھال کت نہ کناں، کہ آشپ ءِ نیماپاد اھتگ ءُ گہاسگ ءَ گوں یک دراجیں دعایے دل یات

بے کنگ، پرچہ کہ اے دعا سہب ءِ سرا لاھور ءِ مستریں گردوارہ ءَ آئی ءَ وانگی ات۔ اے آئی ءِ پت ءِ واھگ بوتگ ات جعکو ءَ زانتگ

ات کہ آ یک لبزے بے ھال بکنت پت آئی ءَ سک جنت۔ بزیں اکتیں پلک ءُ شلوارے پوشنگ ءُ وہدے جعکو ءَ "گروگرنتھ صاحب

" ءِ دیما اوشتاتگ ءُ دوئین دست بستگنت تہ آئی ءَ را انچو سما بوت کہ آئی چاریں نیمگا سدانی کساس ءَ اوشتاتگیں مردمانی چم دگہ

نیمگے ءِ چارگ ءِ بدل ءَ تہنا ھمائی ءَ سکتنت۔ آئی ءَ دعا ءِ ہندات ءَ لبز بے ھال کتنت۔ جعکو لپرزت ءُ چم بے نزکتنت ءُ دل ءِ تہا وتی پت

ءِ دیم ءِ گمان کت، آئی ءَ سرجمیں دعایات اتک ءُ دعا ءِ وانگ ءَ لگ ات۔ "گردوارہ" ءَ ساڈئیں درستیں مردماں سما بوت گشے

مزنیں "عجوبہ" یے بہ بیت۔ گونڈیں جنکو جاگہے بے ھال بوت تاں جاگہے گٹ ات۔ مردماں جنکو پل ءَ بارکت ۔آجنکو ءَ مچی ءِ تہا سدانی یمگا گوں حیرانی ءَ چارت ءُ وتی پت ءِ دستاں گوں لچ ات ءُ جست یے کت "تونوں منا مہر دئے"

وہدے آئی ءِ مات مرت گڑا مردماں آئی ءِ پت ءَ راگشت کہ آدگہ سورے بکنت۔ اگاں چہ آئی ءِ پت ءَ مردیں چک نیست ات بلے پدا ہم سورے نہ کت ءُ جنکو یۓ وتی کرءَ نادینت ءُ گشت یے "مردم ھمے واستہ سورکننت کہ آھانی لوگ ءَ مردیں چکے بہ بیت، مردم ہمشکہ مردیں چک لوٹنت کہ دنیاءِ تہا آھانی نام پشت بہ کپیت، من ترا انچیں ازمے کشاں گوں کہ مہلوک ءِ مردیں چکانی نام ءَ چہ گیشتر مشہور بیت ءُ اے وڑا تئی نام ءِ تہا منی نام ابدمان بیت" اے جنکو ءَ کاگد ءُ قلم دست ءَ کتننت ءُ دربرگ ہما کت، شعر چوں بندنت، قافیہ چون جوڑیننت، ردیف چیا گشنت، وزن ءِ انان ءَ چوں دارنت۔ وعہدے آ جنکو ءَ لہتیں بند جوڑینگ ات، تہ وتی دست ءِ کاگدیے وتی پت ءِ دیما اِرکت ءُ آئی ءِ دیم یے چارتگ، انچش گشے آئی ءِ پریشانیں چم تہنا یک جستے کنگ لوٹنت "تونوں منا مہر دئے"

مرچی آجنکو پنجابی زبان ءِ نامداریں امرتا پریتم جوڑبوتگ۔ ھردیں کجا منی لچہ چاپ بنت یا ھندی، انگریزی یا دگہ زبانے ءِ منی آ زمانک شنگ بنت، منا گمان بیت کہ من وتی ھر کتاب ءَ دست ءَ کناں ھما وڑا وانگ بوھان ءَ ھزاراں غیر موجودیں دیمانی مچی ءِ تہا یک دیمے درگیج لوٹاں ءُ چرائی ءَ جست کنگ لوٹاں کہ "تونوں منا مہر دئے"

پدا من آورنائیں جنک ءَ بے ھال کت نہ کناں کہ آئی ءَ لہتیں سال پیسر وتی دل ءِ تہا یکے ءَ گوں سک مہر بوتگ۔ ھردیں شعرے بست یے، وتی ھیالانی تہاھمائی ءِ دیم یے دیست، بلے ھمائی ءَ گوں کہ آئی ءَ دوستی کت، آھروہد ءَ چرائی ءَ بے سدات۔ یکبرے تہنا آئی ءَ گشتگ ات کہ یک داری یے است ات ءُ یک بانکے۔ داری ءَ ھرروچ دار ءِ چنگ ءَ جنگل ءَ روَ آ کت۔ روچ سک تند بوتگ ہمشکہ آئی ءَ پیشانی ءِ ھید پہک کتگنت ءُ یک درچکے ءِ ساھگ ءَ وپتگ ءُ ھرروچ واب ءَ بانک ءِ دیم یے دیستگ، یک روچے داری ءَ بانک ءِ جند جنگل ءَ دیست۔ ھما دیم ات ـــ۔ ولابانی بانک ءِ دیم ـــ۔ بانک ءِ چپ ءَ چاگرد ءَ آئی ءِ دزگھارانی مچی ات، آسر ءِ پالکی ءِ تہا نشتگ ات۔ داری ءِ زبان ءَ چہ لبزے درنیاتک۔

پدا آمرد ءَ گشت راستیں ھبرایش انت کہ توانچو ڈولدار ءَ شررنگ ءِ کہ گوں تو دوستی کنگ منا ترسیت۔ آ جنک ءِ ورنائی ءِ سال فکرءَ چرت ءِ تہا گوستننت، بلے نوں آ ورنائیں جنک بزاں من، وہدے چل سال ءِ جنینے جوڑبوتگوں، تہ منا انچو گمان بیت کہ وھدے من آدینک ءِ دیما اوشتاں، تہ گشگ ءَ لگاں، بچار، نوں من شررنگے نہ اوں۔ منی دیما عمر ءِ چلچو لکیر پر، منی رنگ چہ حد ءَ سیاہ بیت! "آیا انگت تو منا مہر دات نہ کنئے"؟

وہدے یک جنینے ءَ گوں اولی پراں پہ اے واستہ بے سدی کنگ بہ بیت کہ حد ءَ زیات ڈولدار انت ءُ دومی رند ءَ اے واستہ کہ آ لوٹ ءِ پدا ڈولدار نہ انت، تہ چے گپے بیت؟ ءَ گپ ءِ جند نہ بیت، ہمشکہ آجنین "امرتا پریتم" بزاں من اینچو کہ وتی زند ءِ بند اتی سالاں پریشان ءَ دل سیاہ بوتگاں، مرچی وتی زند ءِ گڈی سالاں ھم پریشان ءُ دل سیاھوں۔

"پرچہ" ءِ پسو ھچبر کس ءَ نہ رستگ "پرچہ" ءِ پسو نہ رسیت ھم۔ غالب ءِ گشگ انت ـــ۔ من بازرنداں چکاسگ ءُ چارتگ ـــ۔

من کجاؤں ؟۔۔۔ چہ اودا وتی ھال ءَ کسی نہ اوں۔ نوں پشت کپت "چے" منی کرّءَ ایشی ءِ پسو ھم نیست۔ من چی یے اوں ؟ من نزاناں ۔۔۔ منی شرگدار گشنت کہ آ زانئنت ۔۔۔ بے سوبیں مہرءِ قصہ نویس۔۔۔ اے وڑ ھم شرانت۔ منی سہ چک انت، چاردہ سال ءِ یک بچے۔۔۔ شانزدہ سال ءِ یک جنکے ءُ بیست ءُ پنچ سالی ئیں منی اے قلم۔ اگاں کہ من بے سوباں، لوٹاں کہ ھر سئیں سوبین بہ بنت۔

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

سیدہ عبیدہ / رؤف راز

نسرین شدیگ ات۔۔۔ ءُ آنانی چنڈاں بر زا بال بوھگا گندگ ءَ ات یک زنڈیں مردے چہ بالٹی ءِ تہانانی چنڈاں بر زا چگل دئیگ ءَ ات۔۔۔۔ ھلو۔۔۔ ھلو۔۔۔ ھلو۔۔۔ باز ھلو یک پچی ءَ ھمے نانانی سرا پرریتک انت۔ نسرین ءِ دل مان بوت۔۔۔ "افسوس! کہ من ھلوے بوتیناں من باز نان چامپت ءُ وارت۔ پدا دل ءِ اتک کہ زنڈیں مرد ءَ بگش کہ یک انسانے تئی دیما شدءَ چنگ انت ءُ توناناں آئی ءَ نہ دئیگا ئے۔ زانہ ھلو چہ من شرترانت۔؟" بلے آئی ءَ چہ آئی ءِ سریں چماں ہم اتک ءُ چوداں پاد اتک ءُ آ کوٹ ءَ شت۔۔۔ پیرؤ گاہ ءَ مِنّو ءِ ڈب دربھگ ات، ڈب ءَ دو پیالہ مان ات یکے ءَ آپ ءُ دومی ءَ نانی گونڈیں چنڈ مان ات آھمے ڈب ءِ ہمگا گوں دلمانگی چارگ ءَ لگت۔۔۔ "نانی چنڈے درکن بلّو" آئی ءَ وتی لنگک پیالہ ءِ ہمگا برت ءُ پیالہ وتی نیگا کنزینت۔ مِنّو وتی سنٹ آئی ءِ ہمگا آورت ءُ ھبر ءَ لگت، آئی ءَ ترس ات، پدا دلے پر کت۔۔۔ نوں منّو ءِ ٹیں ٹیں ترسناک اتنت۔ لوگ ءِ بانک ٹپاں ٹپاں اتک ءُ نسرین بے ھبر دات ءُ شت۔۔۔ "آدمک ءَ شت ھیال بے کت کہ اداننداں دیما پردئیاں پنڈاں، آئی ءَ ھمے پیم کت۔۔۔ یک قیمتی کارگاڑی یے اتک ءُ اوشتات آئی ءَ درواز گ ءِ شیشگ جہل کت ءُ پنچ صدی نوٹے آئی ءِ اسپیتیں شہار دا تکّیں دست ءِ ہمگا شہار دات ءُ گاڑی ءِ دومی درواز گ یے پچ کت آیے اشارہ کت آدل ترک بوت ھمے دمان ءَ پان ءِ دکان ءِ دپ ءَ اوشتا تکّیں لہتیں بچکاں سیٹھ جت ءُ گوں کوکار ءَ محمد رفیع ءِ سوت یے جت۔۔۔ "تو مان مرا احسان ارے نادان۔۔۔ میں نے تجھ سے کیا ہے پیار۔۔۔ بروبرو کار اوشتاتگ ات۔ نوک رنائیں بچک آئی ءَ اشارہ کنگا ات۔۔۔ نسرین ءَ اوشتگ ءِ جہد کت سر جمیں زور ءِ جنگا پد آ پاد اتک اوشتات آئی ءِ سر جمیں اندام درزھگا ات آشد ءُ چنگ ءُ نیم جان کنگ ات آئی ءَ اوشتات نہ کت ذریگ ءَ آریا بوت۔۔۔ پنچ صدی نوٹ آئی ءِ دیما گردش ءَ ات، آئی ءَ چ سمانہ بوت کہ کدی کارشت ءُ کدی بچکاں سوت ھلاس کت۔

زیبائیں دست

میکس میلں : جمیل امام

دلگوش : میکس میل یک جرمن آزمانک کارے بوتگ، آیئے آزمانک "شد" ماہتاک ادبِ لطیف لاہور ءَ زورگ بوتگ۔ اے آزمانک جرمن ءَ چہ تچک ءَ اردو بدل واجہ محمد اسحاق ءَ کتگ۔ شے کستر جمیل امام

اسپین ءِ جنگ ءِ وھداں نیپولین ءِ فوج ءِ یک افسرے "دارپنیتی" گوں یک بےدریں زالبولے دچار کپت۔ آئی ءَ چرا زالبول ءَ راھشونی ءِ وڑ ءَ ڈول پرس اتنت، آئی ءِ سبب ءَ آئیا ءَ آئی ءِ نک ءِ دگہ مردماں دست چاری ءِ ازم ءَ کے زانکاری است ات۔ پدا آئی آ زالبول ءِ سوجانی پدا انسانی دست ءِ وت ماوتی فرق ءِ جہلا نکیں چارءَ بچار ہنداتکت ءَ لہتیں سالاں پداے ذاتی چارگ ءِ کمک ءَ چہ اے قانود ءِ لہتیں بنیات ردءَ بند داتنت۔ وھدے رند ءَ آئی ءَ اے بنگپ ءِ سر الہتیں نبشتانک نبشتہ کت تہ آنہ ایوکا پیرس ءَ بلکنہ تیوگیں فرانس ءَ سک نامدار بوت۔

آ قانود کہ ایشی ءِ ملائیں زالبول ءِ گشگ اتنت، آئی ءَ تہا گیشتر چکاس ءِ کسوٹی ءِ سراسر جم ءَ ایرا ہنگ اتنت، آھاں چہ یک قانودے ایش ات، شرتریں ءُ زیبائیں دست ایوکا کا کیشیا ءِ دمگ ءَ آبادیں قبائلانی تہا استنت۔

ھمے پیا آئی ءَ اے دست گوں "نفسیاتی دست" ءِ نام ءَ ھمگرنچ کتنت ءُ وتی ھمے گپ ءِ مننگ ءَ آئی ءَ گیشتر وتی ستکاں گوں صلیبی جنگانی زمانگ ءِ بازیں قصہ آورتگ اتنت۔ آئی ءَ ذکر "زین ویل" ءِ راجد پتراں ھم کیتیں، وھدے بادشاہ "لڈوش" ءَ دمشق ءِ شہر انگیر کت تہ یک روچے یک راھبے ءَ شہر ءِ دیوال ءُ فوجی گدان ءِ میان ءَ یک انچیں زالبولے دیست۔ آئی ءِ یک دستے ءَ جلیں اشکراں چہ پریں تالے ءَ دومی دست ءِ پاک ءَ ساپیں آپاں سررچکیں تاسے ات۔

راھب ءَ چہ زالبول ءَ چہ جست کت "تراں اے آپ ءِ تاس ءُ اشکرانی تال ماں دست ءَ انت کجام مقصد ءِ حاصل کنگا روگا ئے ؟"

زالبول ءَ پسو دات "من اے اشکراں چہ جنت ءَ آس جناں ءُ اے آپاں چہ دوزہ ءِ آس ءَ توساں باندات ءِ مردم ایوکا ھدا ءِ عبادت ءَ بکننت ءُ آھانی دل ءَ چہ انعام ءِ واھش یا عذاب ءِ ترس مہ بیت۔ وھدے راھب ءَ اے واقعہ ءِ ذکر بادشاہ ءِ گوراکت۔ زالبول ءِ پسو ءِ اشکنگا سک گل بوت۔ آئی ءَ اے زالبول ءِ پارسائی ءَ را بازگلات، چیا کہ آئی ءَ چہ ابیدا اے راستی آئی ءِ دل ءَ چہ ہچ پیازاھر نہ بوتگ ات۔

اے واقعہ ءِ اشکنائینگ ءَ چہ پد دارپنیتنی ءَ بازرند ءَ گشتگ ات من اے واقعہ ھیشاہیاں نتگ کہ چریشی ءَ منی سلاہ منگ بہ بیت۔ چیا کہ من اے سرپدباں کہ آ زالبول ءِ دست دنیا ءِ زیباتریں دستنت۔

☆☆

منی قصہ ءَ بہ لک

مظہر الاسلام / علی گوہر

آگش ایت منی قصہ ءَ بہ لک ، من گشاں تو وتی باہتا بہ گش گڑا من بہ لکاں بلے آوتی باہتا ہچ نہ گش ایت ۔ برے برے آئی ءِ چمانی توکا رس اوڑنا کنگ ءَ لگ انت بلے آوتی باہت ہچ نہ گشیت ۔ برے برے آئی چمانی توکا رس اوڑنا کنگ ءَ لگتنت بلے آوتی چماں وتی چماں مھری ءِ گومانءِ د کنت ءُوتی ارساں وارت اے زانگ نہ بیت کہ آارس وشی ئیگ انت یا کہ گم ءِ ؟ ۰۰۰۰۰ من ھما وھد ءَ چہ آئی ءَ جست کناں تئی قصہ چو نین یے ؟ آیا تئی قصہ گماں چہ سر چکار انت ؟ یا ایشی ءِ توکا وشی است ؟ بلے آ ہچ نہ گش ایت پدا ھم گرے بسنگ کہ منی قصہ ءَ بہ لک ۔

من آئی ءَ جست کناں کہ چہ کجاہندا ت بہ بیت ، تئی قصہ ؟ آ پہ دنت من وت نہ زاناں کہ منی قصہ چہ کجاہندا ت بیت ۔

من آئی ءَ چہ جست کناں کہ تئی قصہ ءِ توکا جناہو تکیں سنگے ءِ ذکر ھم کیت گڑا آ بے توار بیت ءُ پدا گشاگ ایت

منی قصہ ءَ جناہو تکیں سنگت ءِ ذکر ھم است ، بلے وھدے من آئی ءِ باہت ءَ کے شری ءِ سرا زانگ لوٹاں تہ آ ہچ نہ گش ایت ، ھاموش بیت ءُ آئی ءِ چم ھما دور ءَ چہ شکیں پٹے ءِ وڑا بنت کہ ھوداسبک سبک ءَ ترمپک بوھگا یت ۔

وھدے آئی ءِ چماں چہ ارسانی ھور کہ تم جنت ءُ روچ : ر کیت تہ آ پدا ھما گپ ءَ کنت ” منی قصہ ءَ بہ لک “

من آئی سرا زھر گراں ءُ گشاں کہ تو چیزے بگش گڑا لکاں ۔ آھاموش بیت ، بلے آئی ءِ چم گشگا لگنت ۔ من آئی چمانی گپاں گوشدار گ ءِ جھد ءَ کناں ، بلے ہیچ من چیز کے نہ پہمگ کہ آئی ءِ چم بے زبان بنت ءُ آئی چمانی توکارس ہچ بوھگاہندا ت بنت ۔ آلگاٹی گوما چماں لتاریت ءُ گشیت ” منی قصہ ءَ بہ لک “

نوں من آئی ءَ را کمن کنگ ءِ کوشست کناں ءُ گشاں ” یلہ دئے وتی قصہ ءَ اے وڑیں چہ ہیمں گپے است کہ آئی ءِ لکگ الّمی انت ؟ تئی ھم انچائیں قصہانی وڑا بیت اے وڑیں بازیں قصہ لکگ بوتگ ۔ ۰۰۰۰ بکیں شاھگانیں پچند آئی ءِ لنتانی سرا شنگ ایت ءُ لنتانی راستیں کش ءَ بک ایت ءُ آگش ایت ، منی قصہ ھرچ ھساب ءَ نوک انت بلے ہچو ھم نہ انت آئی ءِ توکا بازدگہ کو ھنیں قصہانی بہر ھم مان انت ۔ ۰۰۰۰۰۰۰۰۰ من گشت تو چیزے بگش ، آھر تئی قصہ چہ کجاہندا ت بیت ؟

آ یہ تو ھمانہ ئے کہ من آئی ءَ شاہ عبداللطیف بھٹائی ءِ میڑہ ءَ دیستگ ات ؟ ۰۰۰۰۰۰۰۰۰ آئی ءَ منی گپ اشکت کندات یے ءُ گشاگلگت اناں من آنہ اوں کہ تو پہمگا ءُ منی قصہ آھم نہ انت کہ تو ھیال کنگا ئے ، من گشت تو پدا وت بگش کہ تئی قصہ چی یے ؟ تو ھمانہ ئے کہ من آئی ءَ را امریکہ ءِ ریاست باسٹن ءِ یک پار کے ءَ دیستگ ات ءُ وھدے اناگہ ءَ سک ھور بوت گڑا من تو دوئیں یک ٹالی یے ءِ چیر اپتر تاں ھما وھد ءَ من دیست کہ تئی چمانی توکا یک دراجیں قصہ یے ساھگ ءِ رڑنا کنگ ءَ ات ۔۔۔

آئی ءَ سر سرینت ءُ گشت من آھم نہ اوں ءُ ہیچ منی قصہ اے وڑ ءَ انت وھدے تو منی قصہ ءَ لک ئے گڑا تو لبز اں بھال کنے ، دست لرزاں ءُ ھیال مجگ ءُ ذھن ءِ ہچ ءَ در کئیتت ، وھد او شتیت ۔ من کموذھن ءَ زور پر دات ءُ گشت ۔۔۔ آ یا تو ھما تو نئے کہ آئیارا من بابا فرید گنج شکر ءِ قبرے ءِ سرءَ دیستگ ات ءُ تو یک مرادے لوٹگ ءَ اتے ءُ تئی چمانی توکارس اتاں ۔ ۰۰۰۰۰۰ اناں من آھم نہ اوں دمان دمان ءَ گشت یے ۔۔۔ تو گڑا ھما تہ نہ ئے کہ منا آئی ءَ واشنگٹن ءِ بالی پٹ ءَ پل داتگ ات ءُ کلاکانی کلاک منی ودار ءَ نگ ات ۔ ۰۰۰۰۰ آجنک ءَ منا گشت کہ آئی ءِ پت شاعرے ، آئی ءَ کندات ءُ گشاگلگ ات من آھم نہ اوں ۔ من زندگی ءَ کس ءَ را بہ پلانی ٹیکی نہ داتگ ۔ منی قصہ ءِ تہانہ پل است ءُ نہ ودار ۔۔۔ من برانزگپتاں ءُ کے زھر ءَ پریں گالوارے ءَ گشت گڑا تئی قصہ چی انت ؟ ءُ پدا آئی ءِ ہمگا چہ وتی دیم چکر ینت ۔ آئی ءَ پیر گ ءَ بال کت ءُ روڑنادانی ءِ سرا شت ءُ نشت ۔۔۔۔۔۔ جنگل تو ؟ ۔۔۔ وت سراوت منی دپ ءَ چہ دراتک ۔۔۔ آجنگلے ات یا جنکے ؟ ۔۔۔

من روڑنادانی ءِ ہمگا چارت ، آئی ءَ پدا بال کت ءُ رڑنادانی چہ دراتک ۔ من ہیچ وتی کوٹی ءَ نشگ اتوں ۔ رڑنادانی ءَ چم سک داتگ اتنت ءُ ھے ھیال ءَ کہ آ کئے ات ءُ آئی ءِ قصہ ءَ کجا چہ ہندات بکناں ۔ ؟

☆☆

تاکریچ

مظہر الاسلام/سنجر بلوچ

ھمیش انت ساھتے بیت من وت کشی کر تگ ءُ چیچو سال پیسروت کشی کنو کیں جنیاد میں لچہ کار سلویا پلا تھ اے وھد ءَ منی سرون ءَ نشتگ۔ منی مات، لوگی ءُ لھتیں کس ءُ آزیزیں زالبول ءُ یک سگے ھم زارزار ءَ گریوگ ءَ انت بلے سلویا پلا تھ ءِ چماں ترمپے ارس یے نیست ات، بلکیں آ منی وت کشی کنگ ءِ نیت ءَ چہ سدک انت، پرچہ کہ منی فکرانی تہاوت کشی ءِ توم ھمیشی ءَ کشتگ ات ءُ من ھمیشی ءِ لچھانی وانگ ءَ چہ پد ھر وھد پہ وتاوتی فکرانی پاھو بستگ ات، بلے سلویا زمانگ ءَ چہ ھم دلگران ات، بلے من وتی دستاں چہ شزاراتاں مناوت کشی ءِ چاڑاں زرتگ ات چو کہ گونڈیں جنکوھاں پٹاناں رنگ رنگیں بیک بند (ربن) ءِ بندگ ءِ واھگ بہ بیت یا یک شکاری ئیں پت یے ءِ چ آپی وتاسے ءِ گرگ ءَ پہ اشتاپ کننت۔ این سیکشن ءُ سلویا پلا تھ ءِ وت کشی ءِ تک ءُ پہنا تانی زانگ ءَ چہ پد منا آدمی ذات ءِ وت کشی کنگ ھمر وچیگیں گپ یے سما بوتگ ات۔ گشے ھمے وڑا مردم ریش ساھنت، پٹاں چن انت ُ۔۔۔ بازیں جیڑگ ءَ من آسر ادااتک ءُ سر بوتاں کہ وت کشی کنگ ھم زندگ بوھگ ءِ وڑا باز ھو دری انت من سوڈاتگ کہ وھدے وت کشی کناں تاکریچ ءِ موسم ءَ کناں، پرچہ کہ منی ھیال ءَ جتائی ءَ پہ اے موسم ءَ چہ وشتر ہچ دگہ موسم نیست۔۔۔ بلے وھدے تاکریچ ءِ موسم اھگ تہ سر جمیں شہر ءَ جتائی ءِ بوہ ہچ داتگ ات ءُ اے بوہ ءَ چہ منی ھال اے رنگ ءَ بوتگ گشے یک فقیرے یا ملنگے ءِ بنگ وار تگ۔۔۔ من ہدات ءَ چہ جتائی ءِ بوہ ءِ کمار ءَ چہ ھیلداران ءُ چرے کیف ءِ تہا انچو مست باں کہ منا چپ ءُ چاگرد ءِ ہچ سمانہ بیت۔ من وتاوت بالیناں۔ بس ھمے مستی ءَ تاکریچ ءِ بازیں موسم گوستگ ءُ من وت کشی کت نہ کت اے بری من جیڑتگ ات ھمے کہ تاکریچ ءِ موسم ہدات بیت ءُ جتائی ءِ بوہ ءِ کمار میزان میزان ءَ شاہ جنت تہ من بن گیج ءَ گوں وت کشی کناں۔۔۔ ءُ اے وڑ ءَ اے رندا من وتی لیکہ ءُ مراد ءَ سوبین بوتاں۔ انوں من وت کشی کتگ یک ساھتے ءُ دہ دمان بوتگ ات، سلویا پلا تھ انوں منی سرون ءَ نشتگ۔۔۔ اندگہ جنین آدماں گریتگ ءُ دمبر تگ انت نوں موتک آرگا انت۔ سلویا پلا تھ ءِ چماں انگت ھم داں دور دور ءَ ارسانی نام ءُ نشان نیست البت ءَ آئی ءِ چمانی تہاوت کشی ءِ لذت نشتگ، انچو گمان بیت گشے ھمے گشتگ لوٹیت کہ شر بوتگ کہ تو لاچاری ءِ پدا یا جاورانی دست ءَ شزار بوتگ ئے، اناں بلکیں وت کشی کنگ ءِ لوٹ ءَ چہ وت کشی کتگ۔۔۔ اگاں گماں چہ رکھینگ ءِ بزانت ءَ کنگ بوتیں اے وڑیں وت کشی بے معنا انت۔ انوں من کہ وت کشی کتگ ات یک ساھتے ءُ بیت ہچ دمان بوتگ ات ءُ نوں ٹپال ءِ وھد انت نوں نمدی بہر کنوک آگی انت بگندے مرچیگیں ٹپال ءَ آئی ءِ نمدی بئیت بلے نوں چے سبب اگاں تاکریچ ءِ سر کشگ ءَ چہ پیسر آئی ءِ نمدی بہ یکیں تہ وش ات۔۔۔ منا وھد ءَ چہ پیسر نبشتہ کتگیں نمدی چوزھر ءَ کننت، ھمے رنگ ءَ موٹل ءِ دراھگ ءَ چہ پد یک کسے ودار جاہے ءَ بہ نندیت ءُ آئی ءِ ودار ءَ بہ کنت، اے رنگیں نمدیانی لوٹ بخشتگیں دواءُ چہ ۔ ستر ءَ نہ انت۔۔۔ ءُ نوں فون ءِ توار ٹیلنگ ءَ ات۔ بلکیں اے ھما بیت۔ کسے پاد کیت ءُ آئی ءَ گشیت کہ من وت کشی کتگ نہ آئی ءَ سا بیت کہ آئی ءِ فون کنگ ءَ باز دیر کتگ۔ فون ءِ یکوی توار انت ءُ کسے ھم آئی ءَ چست نہ کنگا انت،

کسے ءَ سمانیست کہ چینچو ھژدری ئیں فونے، منی وت کشی ءِ ھال ءِ چہ ھم ھژدری ۔۔۔ سلویا پلا تھ منی سرون ءَ نشتگ ۔ ھمے وڑا گشئے کدی آئی ءِ وت کشی ءِ روچ ءَ این سیکشن آئی ءِ سرون ءَ نشتگ ات پر چہ کہ آئی ءَ ھم وت کشی کتگ ات ۔ فون نوں بے ترک ءَ توار بوتگ، نمدی بھر کنوک انگت ءَ نہ یتگ ۔ منی سنگت پرس ءَ چہ پد منی لوگ ءِ مردماں گوں وتی دلپدردی ءَ دست گٹی ءِ درشان کنگ ءَ پدرھادگ بوتگنت، نوں یک وردن جاہے ءَ نشتگ ءُ منی باروا وڑ وڑیں گپ کننت، وتی دل ءَ سہڑینگ ءَ بنت سلویا پلا تھ اینچو اشتاپ نہ انت ءَ آوت کشی ءِ لذت ءَ چہ بک اتگ ءُ پرس ءِ پترچ کتگ، چیزے سیاد ءُ وارث مرچیگیں ھال ءِ چک ءَ جیڑگ ءَ انت ءُ گنگ ءَ انت، باریں ایشی ءَ چو چیا کتگ ؟ وت کشی ءِ زاھر ءَ ھچ ازرے گندگ ءَ نئیت ۔۔۔ مزنیں مزن دلے بوتگ آ ۔۔۔ وت کشی کنگی بوتین یے ایشی ءَ چہ پیش آئی ءِ زند ءَ بازیں وھد آتکگ ات ۔ آئی ءِ پت مرتگ ات، سک بازنیز گارات ءُ وھدے ایم اے کتگ ات یے روزگار ءِ شوھاز ءَ سرجنان ات ۔۔۔ نوں کجام گپ ءَ آئی ءَ نندگ نندگ ءَ اینچکیں شورے کتگ ۔

یک ورناہے، گریوڈ کیں پرس ءِ سرا نشتگیں جنین آدمانی گورا اتکگ ۔۔۔ ایشی ءَ را منی مرگ ءِ ھال مردماں سرکنگ ءِ ڈبہ داتگ یے ۔۔۔ آمنی موتل ءِ کلیتاں شوھاز کنگ ءَ انت، داں کہ گشاد گشاد ءَ ھمودا سربہ بیت ۔ منی مرگ ءِ ھال ءَ بدنت، ھاکہ منی لوگ ءِ مردماں علمی زانتگ اتنت ۔ منایات ھم نہ آیگ ءَ انت کہ منی موتل ءِ کلیت کجا ایرنت ۔۔۔ بلکیں منی کوٹ ءِ کیسگ ءَ بہ بنت ۔۔۔ بے سمائی ءَ من کوٹ ءِ کیسگ ءَ دست برت پدا موتل چالو کت ۔۔۔ بلے ھمے کہ گیئر جت ۔۔۔ آئی ءَ گشت اناں بدار ۔۔۔ ساری ءَ اھد بجن کہ تو وت کشی ءِ باروا بہ نہ جیڑ ئے ۔۔۔ تہ منا انچو سما بوت گشئے تاکریچ ءِ موسم گوستگ ات نوں مناوت کشی ءِ کنگ ءَ پہ پدا تاکریچ ءِ ودار کنگ کپ ایت ۔

ھانیؔ! امنا تیراں مجن
شل یے نیاں ماں ڈویرءَ
اے رنگ منی ساہ نہ روت
زیر تو وتی جودءِ جگءُ
براتءِ دو گوشیں خنجرءَ
شل دئے منی پاکیں کشءَ
ھر دو کشاں پار گوزیت
ھون پہ ملکانءَ رچ انت
پہک کن گوں شارءِ پلوءَ
دست گوں زبادیں سنگھاں
منی رجیں موردانگاں
لیٹاں ھما منداں کپاں
ھانی! اتئی کلءِ دپءَ
سہبی کہ بیا انت دزگہار
اش تو ھمے پولءَ کن انت
"شہ ننگریں کئےءَ جتگ
کسی بدیءَ آنہ ات"
"اش وت میارءَ دیر کنئے،
شے پہ شپانی چرگءَ
ما گوں میارءَ پلتگ
میر چاکرءِ بورءَ جتگ"
شاہ مرید

Regd # .....

Quaterly Chammag Balochi

p/o Nasirabad Turbat Kech Mekran Balochistan pakistan p/code # 92900

ناصرآبادءِ ندارگے